ODBORNÝ BANKOVÝ ČASOPIS
DECEMBER 1999
ROČNÍK 7

BANKING JOURNAL
DECEMBER 1999
VOLUME VII

BIATEC

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

NATIONAL BANK OF SLOVAKIA

12

Prehľad vzdelávacích podujatí Inštitútu bankového vzdelávania NBS na I. štvrťrok 2000

Názov vzdelávacieho podujatia	Dátum
JANUÁR	
Prípravný kurz na Cambridgeské skúšky obchodnej angličtiny BEC 2	13. 1. – 2. 3.
Prípravný kurz na Cambridgeské skúšky obchodnej angličtiny BEC 3	14. 1. – 3. 3.
Riadenie nákladov v banke	24. 1. – 28. 1.
Risk manažment debetných bankových platobných kariet	26. 1. – 28. 1
Riadenie pobočiek banky – simulácia	31. 1. – 2. 2.
Ekonomická analýza banky	31. 1. – 4. 2.
FEBRUÁR	
Analýza akcií a termínových operácií (oceňovanie, účtovanie, zdaňovanie)	7. – 10. 2.
Vedenie projektov bankových platobných kariet	9. – 11. 2.
Stratégia riadenia aktív a pasív I	14. – 18. 2.
Zahraničný platobný styk I	14. – 18. 2.
Grafológia II	16. – 18. 2.
Riadenie úverového rizika – simulácia	21. – 23. 2.
Aktuálne otázky Zákonníka práce a zmeny v pracovnom práve	23. – 24. 2.
Ako zvládať stres	23. – 25. 2.
Dištančné štúdium – ABC bankového pracovníka	11. 2. 2000 – marec 2001
MAREC	
Základný kurz grafológie	1. – 3. 3.
Ohodnocovanie hnuteľného majetku pre bankové účely I	6. – 8. 3.
Základné zručnosti v kontakte s klientami	7. – 8. 3.
Manažment zmeny a projektov	8. – 10. 3.
Úverová analýza	13. – 15. 3.
Stratégia riadenia aktív a pasív II	13. – 17. 3.
Kooperácia v tíme	15. – 17. 3.
Novela devízového zákona	16. 3.
Zahraničný platobný styk II	20. – 24. 3.
Bezpečnosť elektronického obchodovania	21. 3.
Trenažér obchodného rokovania I	21. – 23. 3.
Ohodnocovanie nehnuteľného majetku na bankové účely I	27. – 29. 3.
Analýza dlhopisov (oceňovanie, účtovanie, zdaňovanie)	27. – 30. 3.
Dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru a odvody do poistenia	28. 3.
Rozvoj osobnosti a schopností bankového pracovníka I	28. – 30. 3.
Security and fraud management seminar (Europay Internacional)	28. – 30. 3.
Znižovanie rizík dorubenia dane z príjmu v komerčných bankách	30. 3.

NA AKTUÁLNU TÉMU

Ing. Ján Tencer
Reštrukturalizácia bankového sektora 2
Restructuring of the Banking Sector 28

RNDr. Peter Plško
Riešenie projektu Rok 2000 v podmienkach Národnej banky Slovenska 5
'National Bank of Slovakia Information System Year 2000 Compliance' Project Report

Aktuálna ponuka Inštitútu bankového vzdelávania 8
Institute of Banking Education: Distance Learning

LEGISLATÍVA

JUDr. František Hetteš
Novely bankových zákonov 9
Amendments to Banking Laws 31

GALÉRIA OSOBNOSTÍ

Mgr. Dana Kancelová
Peter Kompiš 15

PAMÄTNÉ MINCE

Ing. Dagmar Flaché
Magický rok 2000 na mimoriadnych pamätných minciach 16
The Magic Year 2000 on Special Commemorative Coins

PREDSTAVUJEME

Ing. Branislava Bustinová
BIS – Banka pre medzinárodné zúčtovanie 18
BIS – Bank for International Settlements

POSTREHY – PODNETY

Ing. Eva Muchová, PhD.
Európska menová integrácia – II. časť 21
European Monetary Integration – Part II

REKLAMNÝ ČLÁNOK

Štatutárny reporting pre centrálnu banku 24
Central Bank's Statutory Reporting

Vybrané ukazovatele hospodárskeho a menového vývoja SR 27
Selected Indicators on Economic and Monetary Developments of the SR

1. strana obálky / Front Cover:

Rok 2000 predstavuje mimoriadny časový medzník v dejinách ľudstva, je posledným rokom dvadsiateho storočia a súčasne posledným rokom druhého tisícročia. Rok 2000 je zároveň „magickým rokom", v ktorom sa zmenia všetky číslice letopočtu. Kresťanský svet sa chystá osláviť toto unikátne výročie predovšetkým ako dvetisíce výročie narodenia Ježiša Krista. Národná banka Slovenska vydala pamätnú striebornú a zlatú mincu k roku 2000.

The National Bank of Slovakia has issued commemorative silver and gold coins dedicated to the year 2000. The year 2000 is an extraordinary milestone in the history of mankind, the last year of the twentieth century and the last year of the second millennium. The year 2000 is also a „magic year", in which all the digits in the date change.
The Christian world is about to celebrate this unique anniversary, above all as the two thousandth birthday of Jesus Christ.

BIATEC
Odborný bankový časopis
december 1999

Vydavateľ / Published by:
Národná banka Slovenska
National Bank of Slovakia

Redakčná rada / Editorial Council:
Ing. Marián Jusko, CSc. (predseda), Mgr. Soňa Babincová, PhDr. Eva Barlíková, Ing. Adam Celušák, CSc., Prof. Ing. Irena Hlavatá, CSc., Ing. Štefan Králik, Ing. Jozef Kreutz, Doc. Ing. Jozef Makúch, PhD., Ing. Gabriela Miklóšová, Ing. Miroslav Marenčík, Ing. Pavol Ochotnický, CSc., Doc. Ing. Anna Pilková, CSc. MBA, Ing. Monika Siegelová, Doc. Dr. Ing. Vladimír Valach

Redakcia / Editorial Staff:
šéfredaktorka / Editor in Chief
Mgr. Soňa Babincová ☎ 5953 3542

zástupkyňa šéfredaktorky / Editor
Ing. Alica Polónyiová ☎ 5953 3544

výtvarná redaktorka / Graphics Editor
Anna Chovanová ☎ 5953 3543

Adresa redakcie / Editorial Office:
Národná banka Slovenska
redakcia BIATEC
Štúrova 2, 813 25 Bratislava
tel.: 5953 3542, 5953 3543, 5953 3544,
tel./fax: 529 68 524

Objednávky na inzerciu prijíma redakcia / Advertising Office:
☎ 5953 3543

Počet vydaní: 12-krát do roka

Cena výtlačku:
19,10 Sk vrátane DPH + poštovné

Ročné predplatné:
229 Sk vrátane DPH + poštovné

Tlač / Printed by: i + i print, spol. s r.o.
Mlynské Luhy 27, 821 05 Bratislava

Predplatné, distribúcia a reklamácie / Subscription:
PNS, a. s., Košická 1,
813 80 Bratislava, tel.: 506 343 68

Termín odovzdania rukopisov:
6. 12. 1999

Dátum vydania: 20. 12. 1999

Registračné číslo: MK SR 698/92
ISSN 1335 - 0900

Foto na obálke: Mikuláš Červeňanský

Internet: http://www.nbs.sk

REŠTRUKTURALIZÁCIA BANKOVÉHO SEKTORA

Ing. Ján Tencer
Národná banka Slovenska

Reorganizáciou bankovníctva realizovanou k 1. 1. 1990 sa u nás začala budovať dvojstupňová banková sústava pozostávajúca z centrálnej banky a komerčných bánk. Túto zmenu umožnil zákon č. 158/1989 Zb. o bankách a sporiteľniach. Na základe tohto zákona sa bývalá Štátna banka československá na Slovensku rozdelila na centrálnu banku, na novovytvorenú Všeobecnú úverovú banku a Investičnú a rozvojovú banku. Slovenská štátna sporiteľňa sa transformovala na univerzálnu banku. Postupne začali vznikať ďalšie nové banky na báze tak domáceho, ako aj zahraničného kapitálu.

V súčasnosti slovenský bankový sektor predstavuje 26 bankových subjektov – 24 bánk, 2 pobočky zahraničných bánk a 10 zastúpení zahraničných bánk.

Existujúce obchodné banky – slovenské právnické subjekty – boli z hľadiska právnej formy založené zväčša ako akciové spoločnosti (spolu 22 bánk) a 2 banky (Slovenská záručná a rozvojová banka, š. p. ú., Bratislava a Konsolidačná banka, š. p. ú., Bratislava) boli založené ako štátne peňažné ústavy.

Z pohľadu predmetu vykonávaných bankových činností z 24 obchodných bánk má 20 bánk udelenú univerzálnu bankovú licenciu a 4 banky licenciu s obmedzeným rozsahom vykonávaných činností (Prvá stavebná sporiteľňa, a. s., Bratislava, Stavebná sporiteľňa VÚB Wüstenrot, a. s., Bratislava a Konsolidačná banka, š. p . ú., Bratislava a Slovenská záručná a rozvojová banka, š. p. ú., Bratislava). Zároveň 4 banky majú od NBS rozšírené povolenie pôsobiť ako banka o vykonávanie hypotekárnych obchodov (Všeobecná úverová banka, a. s., Bratislava, Hypo Vereinsbank Slovakia, a. s., Bratislava, Slovenská sporiteľňa, a. s., Bratislava a Istrobanka, a. s., Bratislava).

Funkčnosť bankového systému nemožno chápať oddelene, ale ako integrálnu súčasť celej ekonomiky, ktorá ovplyvňuje, ale aj je ovplyvňovaná ako celok makroekonomickými výsledkami a individuálne jednotlivé banky konkrétnymi výsledkami vlastných klientov. Čiže banky a bankový sektor sú zrkadlom reálneho stavu ekonomiky, jej stability a finančných tokov celej ekonomiky. Nedá sa teda ani teoreticky predpokladať, že problémová a stagnujúca ekonomika bude mať zdravý bankový sektor. Finančné vyjadrenie tejto hospodárskej situácie je teda relevantné stavu bankového sektora. Inými slovami povedané, reštrukturalizácia ekonomiky a podnikateľskej sféry bez bankového sektora a naopak neprinesie systémové a trvalé riešenia.

Nemožno očakávať, že bankový systém sa dokáže vysporiadať s úverovým rizikom sám bez pomoci štátu. Je tu celý rad objektívnych vonkajších vplyvov, prečo štát musí prevziať zodpovednosť za riešenie dopadov systémových zmien v ekonomickej, legislatívnej, politickej i inštitucionálnej oblasti. Veľký objem úverových zdrojov bol odčerpaný a je blokovaný zmenou vlastníckych vzťahov v počiatočnom období transformačného procesu a neriešením veľkých netrhovo poskytnutých úverov ešte v rámci centrálne riadenej ekonomiky. Významný vplyv mali aj vonkajšie faktory – rozpad RVHP, hospodárske ťažkosti krajín dnes už bývalého ZSSR a ďalších postkomunistických štátov, zjednotenie Nemecka, kríza v Perzskom zálive atď. Uvedené vplyvy sa prejavili poklesom úspor podnikov a obyvateľstva, nárastom veľkoobchodných i maloobchodných cien, ktoré boli sprevádzané nárastom problémov likvidity niektorých podnikov a rastúcou zadlženosťou vládneho sektora a podnikovej sféry. Banky podľa názoru nielen NBS, ale aj medzinárodne uznávaných autorít dosiahli vysoký stupeň transformácie, ich činnosť je usmerňovaná vo vysokej miere nepriamo, čiže trhovo.

Už začiatkom 90-tych rokov bolo zrejmé, že bude potrebná pomoc štátu pri riešení problému rizikových úverov pochádzajúcich najmä z centrálne riadenej ekonomiky. Preto sa z prostriedkov Fondov národného majetku poskytla finančná výpomoc na kapitálové posilnenie Všeobecnej úverovej banky a Investičnej a rozvojovej banky a odpis časti nedobytných úverov. V Slovenskej republike išlo o sumu 14,6 mld. Sk. Okrem toho sa časť úverov vo výške 30,4 mld. Sk vrátane lacnejších zdrojov ich financovania previedla do Konsolidačnej banky. Tým sa vyriešila len malá časť problému. Pôvod tejto zložitej situácie a potreba reštrukturalizácie Všeobecnej úverovej banky a Investičnej a rozvojovej banky vznikla predovšetkým tým, že tieto banky do svojich aktív prevzali všetky úvery, poskytnuté hospodárskemu sektoru pred r. 1990. Značná časť týchto úverov sa v dôsledku politických a ekonomických zmien stala rizikovými až nenávratnými. Slovenská štátna sporiteľňa sa transformovala na univerzálnu banku a na podporu malej privatizácie poskytla rad nenávratných úverov.

Zásadné zmeny ekonomických, právnych a politických podmienok spojené s transformáciou ekonomiky a nedostatok skúseností z pôsobenia bánk v trhovom prostredí spôsobovali ďalší rast rizikových pohľadávok, najmä úverov.

Situácia sa objektívne nemohla riešiť v r. 1993, keď v podmienkach vzniku nového štátu boli iné naliehavejšie úlohy. Národná banka Slovenska v tomto období začala pripravovať v spolupráci s poradcami Medzinárodného menového fondu nové opatrenia NBS o obozretnom podnikaní bánk. Začala sa zaoberať aj kvantifikáciou rizík vyplývajúcich s kvality úverových portfólií bánk. V spolupráci s medzinárodne uznávanou audítorskou spoločnosťou McKinsey bola vykonaná analýza úverových portfólií bánk na Slovensku, pričom bolo zistené, že 91 % z celkového objemu zlých úverov bolo koncentrovaných v štyroch najväčších bankách. NBS iniciovala čiastočne úspešné rokovania s Ministerstvom financií SR a navrhla riešiť uvedený problém požiadavkami na vyššie krytie rizík a zníženie daňového zaťaženia týkajúceho sa tvorby zdrojov na krytie úverových rizík. Odhad podielu rizikových úverových pohľadávok na celkových pohľadávkach predstavoval 20 až 30 %, keďže do roku 1995 ne-

bola ani stanovená povinná kategorizácia pohľadávok a podsúvahových záväzkov bánk z hľadiska ich rizikovosti. Zo zákona č. 563/1991 Zb. o účtovníctve v znení neskorších predpisov vyplýva len povinnosť upravovať majetok na reálnu hodnotu, pre ktoré však neboli stanovené konkrétne pravidlá.

Banková rada NBS 3. marca 1995 schválila opatrenie o pravidlách hodnotenia pohľadávok a podsúvahových záväzkov bánk podľa rizík v nich obsiahnutých a pre tvorbu zdrojov na krytie týchto rizík. Účelom, okrem kvantifikácie kvality úverových portfólií, bolo zabezpečiť identifikáciu rizík a skvalitniť úverovú politiku bánk. NBS vykonala rad aktivít, ktorými sa snažila urýchliť riešenie problémov úverového portfólia bánk (predložila viacero návrhov na úpravu legislatívy, ktoré mali zmierniť daňové zaťaženie bánk z tvorby zdrojov na krytie rizík, účtovania nezinkasovaných úrokov a pod.). Zároveň NBS v júli 1995 pripravila návrh postupu prác pri reštrukturalizácii úverového portfólia vybraných obchodných bánk a následne vypracovala zásady spracovania a predkladania návrhov reštrukturalizačných projektov, na základe ktorých štyri banky predložili projekty reštrukturalizácie úverového portfólia. Na ich základe NBS v záujme podporenia reštrukturalizácie bánk udelila týmto bankám v rámci preklenovacieho obdobia výnimku z plnenia kritérií obozretného podnikania a zároveň zastavila výplatu dividend.

Program vlády SR, ktorý mal riešiť problematickú situáciu, dopady ktorej nepriaznivo ovplyvňovali vývoj bankového sektora a ekonomiky Slovenska, bol konkretizovaný do cieľov vlády vyjadrených v uznesení č. 170 z roku 1995. Z uznesenia vyplynula novela zákona č. 21/1992 Zb. o bankách realizovaná zákonom č. 58 z 31. januára 1996, ktorou sa vytvoril formálny právny základ na reštrukturalizáciu úverového portfólia bánk (§ 44a). Táto zákonom stanovená možnosť, ako aj viacero iných úloh z tohto uznesenia sa nerealizovalo a ostalo len v deklaratórnej podobe. Rovnako sa nesplnili ani ciele vlády vyjadrené v uzneseniach č. 311 a č. 657 z roku 1996 č. 541 z roku 1997.

Po zavedení kategorizácie pohľadávok v roku 1995 opatrením NBS č. 3/1995, banky začali povinne kategorizovať svoje úverové portfóliá. V roku 1996 sa situácia zlepšovala, keď vývoj krytia rizikových pohľadávok opravnými položkami a rezervami svojou dynamikou rastu prevyšoval rast klasifikovaných pohľadávok. Objemy krytia však stále nedosahovali výšku dostatočnú na dosiahnutie požadovanej úrovne kapitálovej primeranosti v VÚB, a. s., v Slovenskej sporiteľni, a. s., IRB, a. s., a v Konsolidačnej banke, š. p. ú. S postupným zhoršovaním sa situácie, neriešením aktuálnych ekonomických problémov vrátane reštrukturalizácie bankového sektora a podnikateľskej sféry začali v roku 1997 a najmä v druhom polroku 1998 výrazne rásť klasifikované pohľadávky najmä v uvedených štyroch bankách, čo negatívne ovplyvnilo štruktúru úverového portfólia celého sektora. Rast klasifikovaných a stratových pohľadávok bol výrazne rýchlejší ako možnosť týchto bánk tvoriť opravné položky a rezervy na ich krytie. V priebehu roka 1998 tieto pohľadávky v bankovom sektore vzrástli o 25 mld. Sk na objem 145,1 mld. Sk. Tento negatívny vývoj pokračoval v prvom polroku 1999 rýchlejším tempom. K 30. 6. 1999 sa zvýšil objem klasifikovaných pohľadávok na sumu 165,7 mld. Sk.

Zaostávanie tvorby rezerv a opravných položiek za rastom klasifikovaných pohľadávok vyjadruje tzv. nekrytá predpokladaná strata. Jej vývoj v rokoch 1996 a 1997 zaznamenal klesajúcu – zlepšujúcu sa tendenciu (v porovnaní s rokom 1995 v roku 1997 poklesla zo 16,9 mld. Sk na 12,1 mld. Sk). V priebehu roka 1998 sa vývoj výrazne zhoršil, transformujúce sa banky postupne stratili vnútornú schopnosť tvoriť zdroje na krytie rizík z klasifikovaných pohľadávok. Nekrytá predpokladaná strata k 31. 12. 1998 v porovnaní s decembrom 1997 vzrástla o 7,2 mld. Sk na hodnotu 19,3 mld. Sk. Uvedený negatívny vývoj z roka 1998 pokračuje aj v roku 1999. Nekrytá predpokladaná strata sektora k 30. 6. 1999 vzrástla o ďalších 8,2 mld. Sk na objem 27,5 mld. Sk. Touto výškou dosiahla najvyššiu úroveň za celé obdobie jej sledovania.

Banky v priebehu roka 1998 začali uprednostňovať menej rizikové obchody, najmä obchody na medzibankovom trhu a obchodovanie so štátnymi cennými papiermi. Takto reagovali relatívne zdravé banky na zložitý vývoj hospodárstva, spomalenie ekonomického rastu a rast rozpočtového schodku, čo sa následne prejavilo v spomalení finančných tokov do podnikateľskej sféry. Pretrvávajúci pokles efektívnosti podnikovej sféry sprevádzaný rastom medzipodnikovej zadlženosti (z 19 mld. Kčs v roku 1992 na 350 mld. Sk v roku 1998) a stratou schopnosti (najmä strojárskych a poľnohospodárskych podnikov) splácať skôr poskytnuté úvery najmä v transformujúcich sa bankách ovplyvnili likviditu týchto bánk. Uvedené faktory sa prejavili v zhoršení výsledkov aj iných bánk.

Vo Všeobecnej úverovej banke, a. s., v Slovenskej sporiteľni, a. s., v Investičnej a rozvojovej banke, a. s., a v Konsolidačnej banke, š. p. ú., na dosiahnutie pravidlami a medzinárodnými štandardmi požadovanej minimálnej 8 %-nej úrovne kapitálovej primeranosti chýbal v decembri 1998 celkový objem kapitálových zdrojov vo výške 32,4 mld. Sk. K 30. 6. 1999 sa situácia výrazne zhoršila, týmto bankám na dosiahnutie minimálnej úrovne kapitálovej primeranosti chýba 43,9 mld. Sk. Potreba zdrojov na dosiahnutie 8 %-nej kapitálovej primeranosti podkapitalizovaných bánk v bankovom sektore SR vzrástla na 44,6 mld. Sk.

Banky v reštrukturalizácii obmedzovali naďalej úverové aktivity. Finančná situácia podnikateľských subjektov ovplyvnila rast nesplácaných úverov s negatívnym dopadom na kvalitu úverových portfólií bánk. V budúcnosti možno očakávať ďalší nárast klasifikovaných pohľadávok, ako aj pokračujúci pokles výkonnosti bankového sektora. Za rastom klasifikovaných aktív vo viacerých bankách naďalej zaostávala tvorba rezerv a opravných položiek. Východiskovým predpokladom ďalšieho úspešného rozvoja bankového sektora na Slovensku je ozdravenie najväčších slovenských bánk, ktorých rozhodujúcim vlastníkom je štát. Doterajší vývoj poukázal na to, že bez ozdravenia týchto bánk je ohrozená funkčnosť celého bankového sektora, s vážnymi negatívnymi vplyvmi na ekonomiku Slovenska.

Reálne výsledky, snaha a ochota riešiť problémy bankového sa založila v konkrétnych úloh vyplývajúcich z uznesenia vlády SR č. 90/1999, známeho aj ako tzv. balíček opatrení. NBS v úzkej súčinnosti s Ministerstvom financií SR pripravila materiál „Návrh programu reštrukturalizácie bánk a reštrukturalizá-

cie podnikového sektora", ktorý bol prerokovaný vládou SR koncom augusta 1999, ku ktorému sa prijalo uznesenie č. 730. Bezprostredne na tento materiál sa pripravil a vo vláde schválil uznesením vlády SR č. 908 z polovici októbra t.r. návrh prvej etapy predprivatizačnej reštrukturalizácie vybraných bánk

Cieľom prvej etapy predprivatizačnej reštrukturalizácie – riešenia problému reštrukturalizácie Všeobecnej a úverovej banky, a. s. a Slovenskej sporiteľne, a. s., – je dosiahnutie minimálne 8 %-nej úrovne kapitálovej primeranosti (čo je minimálny štandard podľa kritérií stanovených Bazilejským výborom pre bankový dohľad) a približne 25 až 35 %-ného podielu klasifikovaných pohľadávok na celkových pohľadávkach. Zabezpečenie tohto cieľa bude dosiahnuté dvoma operáciami, a to:

- posilnením kapitálovej vybavenosti formou zvýšenia základného imania uvedených bánk,
- odsunom časti rizikových pohľadávok z portfólia banky.

Zdrojom kapitálového posilnenia bánk by mali byť opravné položky, ktoré NBS vytvorila k pohľadávkam z redistribučných úverov v komerčných bankách. Rozsah možného použitia týchto zdrojov na rekapitálizáciu uvedených bánk sa predpokladá maximálne do výšky 15,1 mld. Sk. Ich objem bude závisieť od existencie a rozsahu dôvodov, pre ktoré musí NBS tvoriť opravné položky. Zaniknutie dôvodov na tvorbu opravných položiek je možné docieliť vydaním osobitnej štátnej záruky za tieto pohľadávky. Vydanie takejto osobitnej štátnej záruky umožňuje posledná novela zákona o bankách, ktorá je účinná od 11. októbra t. r. konkrétne ods. 2 § 44 a).

Vláda na svojom ďalšom rokovaní schválila materiál, na základe ktorého bolo uložené ministerke financií SR vydať takéto záruky pre NBS do konca novembra t. r.

Uvedené kapitálové posilnenie nebude postačovať na to, aby tieto banky dosiahli privatizovateľnú úroveň. Preto sa v tomto projekte očakáva aj odsun rizikových pohľadávok v rozsahu približne 67,8 mld. Sk. Odsun rizikových pohľadávok bude čiastočne smerovať do Konsolidačnej banky, š. p. ú., a čiastočne do v súčasnosti už vytváranej agentúry pre riadenie rizikových pohľadávok. Táto agentúra bude ďalej pracovať s týmito pohľadávkami s cieľom znížiť straty z nich.

Rekapitalizácia bánk a odsun pohľadávok by sa mali reálne vykonať do konca t. r., resp. najneskôr v prvom štvrťroku roku 2000. Na túto etapu bude bezprostredne nasledovať druhá, za účasti finančného poradcu zo zahraničia, ktorej cieľom bude odstrániť prekážky pre privatizáciu týchto bánk. Jej ukončenie sa očakáva do konca roku 2000.

Súbežne prebieha proces ozdravenia aj Investičnej a rozvojovej banky, a. s. V závere júna 1999 mimoriadne valné zhromaždenie akcionárov banky schválilo zvýšenie základného imania v rozsahu 5,7 mld. Sk. Nízkovýnosové sociálne úvery na bytovú výstavbu z centrálne riadenej ekonomiky v objeme približne 8 mld. Sk boli v septembri t. r. presunuté do Konsolidačnej banky, š. p. ú. Vyriešením – s najväčšou pravdepodobnosťou odsunom rizikových úverov v objeme približne 4 mld. Sk by mali byť odstránené prekážky pre úplnú privatizáciu tejto banky. V súčasnosti už prebiehajú rokovania so zahraničnými investormi. Tento proces aj napriek vykonaným krokom je stále zložitý, ale reálne riešiteľný.

Medzinárodné inštitúcie a autority tento proces sledujú a podporujú. Z prostriedkov fondu PHARE bolo vyčlenených 2 880 tis. EUR na reštrukturalizáciu a privatizáciu vybraných bánk. Z nich budú hradené hodnotiace audity, finančné a právne poradenstvo, semináre a školenie odborných pracovníkov pre riadenie rizikových pohľadávok.

Tento proces môže priniesť zásadné zmeny súčasnej zložitej situácie, teda nielen prechodné a dočasné výsledky, len v prípade, ak bude podporený vytvorením primeraného právneho prostredia. V súčasnosti je pripravená na medzirezortné pripomienkové konanie zmena zákona o konkurze a vyrovnaní. Od legislatívnych zmien tohto zákona sa očakáva posilnenie práv veriteľov a vytvorenie priestoru aj na rozhodnutia, ktoré umožnia reštrukturalizovať dlžníkov a ozdraviť ich. V Národnej rade SR je pripravená novela zákona o tvorbe rezerv a opravných položkách, podľa ktorej by sa mala vo väčšom rozsahu uznávať za tzv. daňový náklad tvorba opravných položiek. Začali sa práce aj na daňových a s nimi súvisiacich zákonoch, ktoré budú podporovať proces reštrukturalizácie bánk a ich klientov, obnovenie finančných tokov podnikateľskej sféry a ďalšie. Ide napr. o zrušenie akruálneho princípu, zastavenie úročenia pri splnení určitých podmienok a pod. Okrem týchto zmien legislatívy bankový dohľad NBS pripravil ďalšie návrhy na úpravu zákonov a opatrení obozretného podnikania. Tieto návrhy majú okrem posilnenia výkonu bankového dohľadu zosúladiť právny poriadok s poriadkom platným v Európskej únii a celosvetove uznávanými základnými princípmi účinného výkonu bankového dohľadu, tzv. 25 Core Principles.

Reštrukturalizáciou vybraných bánk na Slovensku, za predpokladu prijatia navrhovaných zmien právnych predpisov (ako už bolo uvedené), sa vytvoria potrebné podmienky na reštrukturalizáciu podnikateľskej sféry. Kapitálové silné a zdravé banky môžu výrazne pomôcť riešiť prechodné a žiaľ veľmi zložité problémy podnikateľskej sféry, teda vlastných klientov, u ktorých je možná obnova ich podnikateľskej činnosti na trhových princípoch. Nie je nič nové ak povieme, že banky sú závislé, resp. žijú zo svojich klientov a ich klienti môžu rozvíjať svoju podnikateľskú aktivitu len za aktívnej, predovšetkým finančnej spoluúčasti úverových zdrojov svojich bánk. Dosiahnutie tejto takpovediac ekonomickej symbiózy a následného synergického účinku na hospodársky rozvoj je nepochybné len pri vzájomnej súčinnosti bankového a výrobno-obchodného kapitálu.

Záverom je potrebné uviesť, že tento proces je mimoriadne zložitý a finančne náročný. Faktom je však skutočnosť, že reálne straty už existujú. Je však potrebné nájsť riešenia, ktoré budú podľa možnosti tieto straty minimalizovať a čiastočne kompenzovať. Úspešnosť procesu transformácie našej ekonomiky nie je dosiahnuteľná bez reštrukturalizácie a následnej privatizácie bánk a ich klientov. Život ukázal, že odkladanie reálnych riešení a hľadanie východísk znamená neúmerné narastanie strát. Bez zdravej podnikateľskej sféry nebudeme mať výkonný bankový sektor a rozvíjajúcu sa ekonomiku.

Podobný vývoj bol zaznamenaný aj v iných transformujúcich sa ekonomikách. Pre názornosť uvedieme len jeden príklad. V Českej republike sa na ozdravenie bankového sektora doteraz poskytli prostriedky v objeme takmer 200 mld. Kč a problém transformácie nie je ukončený.

RIEŠENIE PROJEKTU ROK 2000 V PODMIENKACH NÁRODNEJ BANKY SLOVENSKA

RNDr. Peter Plško, Národná banka Slovenska

Práce na dosiahnutie plnej kompatibility informačných technológií používaných v Národnej banke Slovenska (ďalej NBS) na prechod do roku 2000 sa začali na prelome rokov 1997 a 1998. V súčasnosti už sú všetky práce úspešne ukončené a počnúc dňom 29. 10. 1999 je informačný systém NBS v plnom rozsahu pripravený na prechod do roku 2000 tak, že všetky informačné technológie a všetky aplikačné programové systémy používané v rámci informačného systému NBS budú plne funkčné aj po 1. 1. 2000 a nespôsobia nesprávne vykonávanie alebo prerušenie žiadnej z činností NBS.

NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA

vyhlasuje, že

informačný systém Národnej banky Slovenska

je počnúc dňom 29.10.1999 v plnom rozsahu

pripravený na prechod do roku 2000

Tymto vyhlasením Národna banka Slovenska osvedčuje, že všetky informačné technológie a všetky špecializované programové systémy používané v rámci informačného systému Národnej banky Slovenska budú plne funkčné aj po 1.1.2000 a nespôsobia nesprávne vykonávanie alebo prerušenie žiadnej z činností Národnej banky Slovenska

Bratislava 4.11.1999

Ing. Anna Pastrachová, PhD
vrchná riaditeľka časku informatiky

V rámci prvej etapy prác bol vypracovaný katalóg používanej techniky a softvéru a plán riešenia prechodu NBS na rok 2000. Katalóg obsahoval 312 položiek, pričom každá položka predstavovala konkrétny typ techniky alebo softvéru, ktoré boli v čase zostavovania katalógu v NBS prevádzkované. Súčasťou inventarizácie bola aj analýza stavu techniky a softvéru a klasifikácia do jednej z troch tried: *A – vyhovuje, je k dispozícii certifikát z nezávislého zdroja, B – vyhovuje, certifikát nie je k dispozícii, C – nevyhovuje.* Zatriedenie sa vykonávalo predovšetkým na základe písomných prehlásení výrobcov, resp. dodávateľov techniky a softvéru. Z obsahu katalógu vyplynulo, že 7,2 % techniky a softvéru možno ponechať v prevádzke bez zmien a 12,5 % techniky a softvéru bude vyžadovať úpravy podľa informácií výrobcu. Najvýznamnejšou časťou katalógu – až 56,7 % položiek – boli aplikačné programové systémy (ďalej APS), ktoré NBS vytvorila v rámci vlastných riešiteľských kapacít alebo v spolupráci s externými dodávateľmi, prípadne získala delimitáciou z bývalej ŠBČS a následne modifikovala a implementovala. Pre tieto programové systémy nebol v čase zostavovania katalógu stanovený stupeň ich pripravenosti na prechod do roku 2000, do plánu riešenia však bolo zahrnuté vykonanie ich analýzy, úprav a testovania. Katalóg obsahoval aj položky (12,1 %), u ktorých bolo zrejmé, že prechod do roku 2000 nebudú ich výrobcovia podporovať, a ktoré bude potrebné vyradiť z prevádzky a nahradiť novými. Zvyšných 11,5 % položiek v čase zostavovania katalógu nebolo možné klasifikovať.

Ďalším výstupom prvej etapy prác bolo zostavenie plánu riešenia, ktorý stanovoval postupnosť krokov vrátane predbežného časového harmonogramu na dosiahnutie úplnej kompatibility informačných technológií používaných v NBS na prechod do roku 2000 a kvalifikovaný odhad predpokladaných finančných nákladov.

Zhrnutím výsledkov tejto etapy prác bolo vypracovanie *informácie o riešení problému roku 2000 v podmienkach NBS*, ktorá bola spolu s rozpočtom na projekt v celkovej výške 46 mil. Sk prerokovaná a schválená na zasadnutí Bankovej rady NBS v septembri roku 1998.

V ďalšom kroku sa špecifikovali presné postupy, detailné časové harmonogramy a potrebné riešiteľské kapacity na vykonanie úprav operačných systémov, firmware a techniky v súlade s informáciami dodanými výrobcami, vyradenie a nahradenie nevyhovujúcej techniky a softvéru, a tiež na vykonanie analýzy, úprav a testovanie APS.

Všetky projektové činnosti sa rozčlenili do dvoch základných oblastí prác prebiehajúcich paralelne. Išlo o zabezpečenie kompatibility technologickej infraštruktúry a zabezpečenie kompatibility APS.

Časový harmonogram realizácie prác odzrkadľoval stanovené priority, ktoré vyplynuli z určenia kritických aplikačných programových systémov a zariadení technologickej infraštruktúry. V tejto fáze bola tiež vypracovaná metodika na vykonanie analýzy, úprav a testovania APS. Uvedené činnosti začali v septembri 1998 a skončili v januári 1999.

Samotná realizácia projektu začala na začiatku roku 1999. Na zabezpečenie efektívneho riadenia a koordinácie postupu prác bola zriadená riadiaca rada projektu, ktorá zasadala jedenkrát týždenne. NBS týždenne zverejňovala aktuálne informácie o postupe prác na dosiahnutie kompatibility s rokom 2000 v podmienkach NBS prostredníctvom svojho WWW informačného servera. Okrem toho sa štvrťročne predkladala na rokovanie direktória NBS komplexná správa o postupe prác v oblasti informačných technológií.

Činnosti na zabezpečenie kompatibility technologickej in-

fraštruktúry sa realizovali formou čiastkových technologických projektov. Išlo o 26 čiastkových technologických projektov, pričom každý z nich bol zameraný na špecifický typ technických zariadení, operačných systémov alebo firmware. Samostatný čiastkový technologický projekt bol spracovaný pre každý typ používaných počítačových systémov (mainframe IBM, databázové servery Stratus, servery HP 9000, servery COMPAQ, počítačové systémy Sun SparcStation a osobné počítače), pre sieťové tlačiarne, pre jednotlivé typy komunikačných zariadení (routery CISCO, multiplexory IDNX, enkryptory), ďalej pre telefónne ústredne Alcatel a Matra a pre faxové prístroje. Rovnako sa realizovali samostatné čiastkové technologické projekty pre každý typ používaných operačných systémov, pre databázové systémy Oracle RDBMS a OLAP, pre systémy Lotus Notes a Novell NetWare, ako aj pre špecializované softvérové nástroje pre manažment sietí LAN. Vo všetkých uvádzaných prípadoch sa nahradili konkrétne komponenty jednotlivých technologických zariadení a implementovali sa nové verzie softvérového vybavenia podľa odporúčaní výrobcov alebo dodávateľov. Realizácia jednotlivých čiastkových technologických projektov začínala v rôznych termínoch. Jednotlivé časové harmonogramy boli plánované tak, aby všetky čiastkové projekty boli ukončené do konca októbra 1999.

Pri zabezpečovaní kompatibility APS prevádzkovaných v rámci IS NBS s rokom 2000 sa uplatnili navzájom rôzne postupy v závislosti od vývojového prostredia a spôsobu nadobudnutia týchto systémov.

Pre zakúpené aplikačné programové systémy sa od jednotlivých dodávateľov vyžadovalo potvrdenie kompatibility týchto APS s rokom 2000 a zaslanie výsledkov testov na kompatibilitu s rokom 2000 a certifikátu. Následne sa vykonalo:

- vyhodnotenie odpovedí dodávateľských organizácií,
- v prípade potvrdenia kompatibility konkrétnej APS zaevidovanie príslušného certifikátu, resp. potvrdenia,
- v prípade nepotvrdenia kompatibility APS, resp. potvrdenia jej nekompatibility vyhodnotenie ponuky alebo zabezpečenie realizácie ponuky príslušnej dodávateľskej organizácie na dosiahnutie kompatibility APS s rokom 2000,
- v prípade APS, pre ktoré nebola potvrdená ani kompatibilita, ani nebola predložená ponuka dodávateľskej organizácie na dosiahnutie kompatibility s rokom 2000, sa skúmala možnosť náhrady príslušnej APS za APS s minimálne porovnateľnou funkcionalitou a získania takejto APS od inej dodávateľskej organizácie.

Tento postup bol uplatnený u 11 APS, pričom ani v jednom prípade nebolo potrebné náhradiť APS produktom od iného dodávateľa.

V prípade APS vyvinutých v spolupráci s dodávateľskými organizáciami a APS vyvinutých vlastnými riešiteľskými kapacitami závisel postup prác od vývojového prostredia príslušných APS.

Prevažná časť APS tvoriacich IS NBS je vytvorená v prostredí ORACLE. Vzhľadom na charakter zdrojových súborov týchto APS (prostredie 4GL), bolo na zabezpečenie vykonania ich analýzy a úprav potrebné použiť programový prostriedok umožňujúci vyhľadávať v takomto type zdrojových súborov potenciálne výskyty problémového kódu vzhľadom na kompatibilitu s rokom 2000. Vykonalo sa testovanie vhodnosti použitia troch programových nástrojov. Na základe výsledkov testov sme zakúpili programový nástroj UNRAVEL 2000, ktorý v plnom rozsahu zabezpečoval požadovanú funkcionalitu. Po vyhodnotení charakteristík všetkých APS v prostredí Oracle (počty a rozsah databázových objektov, vstupno-výstupných formulárov a reportov) bol zostavený podrobný časový harmonogram na vykonanie analýzy, opravy a testovania jednotlivých APS. Súčasne sa pripravovalo technologické prostredie na vykonanie interných testov kompatibility s rokom 2000, ktoré bolo neskôr využité na integrované testy APS vyvinutých v prostredí Oracle, a tiež APS vyvinutých na báze Oracle a Lotus Notes.

Následne sa pomocou programového nástroja UNRAVEL 2000 vykonala analýza, úprava a interné otestovanie jednotlivých APS.

Pre každý APS sa uskutočnila analýza databázových tabuliek a pohľadov, analýza vstupov/výstupov z/do iných APS a externých modulov, a impact analýza PL/SQL kódu uložených databázových objektov, formulárov, tlačových zostáv a grafických výstupov.

Po analýze sa vykonali úpravy jednotlivých komponentov APS. Nasledovala kontrola kompatibility celej opravenej APS voči pôvodnej verzii APS (delta processing). Konečným krokom bolo interné testovanie APS podľa vopred pripraveného scenára testovania s použitím pripravených testovacích prípadov a údajov v technologickom prostredí určenom na tento účel.

Takýto postup bol aplikovaný na 14 APS vytvorených v prostredí ORACLE vlastnými riešiteľskými kapacitami a na 2 APS (resp. na časti APS v prostredí ORACLE) vytvorených v spolupráci s externými subjektmi. Činnosti boli ukončené v septembri 1999.

V prípade 15 APS vytvorených v prostredí Lotus Notes, 17 APS vytvorených v prostredí MS Excel, 10 APS vytvorených v prostredí FoxPro, 5 APS vytvorených v prostredí SQL Base, 5 APS vytvorených v prostredí MS Access a 8 APS vytvorených v programovacom jazyku Pascal, C a C++ sa analýza vykonávala manuálnou kontrolou zdrojových textov. Kontrolovalo sa priame i sprostredkované používanie dátumových položiek a v prípade potreby sa úpravy vykonávali editovaním zdrojových textov. Takýto postup bolo možné uplatniť najmä z dôvodu výrazne menšieho rozsahu a zložitosti jednotlivých APS v porovnaní s APS vytvorenými v prostredí Oracle, a tiež s ohľadom na ich významnosť. Pri testovaní týchto APS boli uplatnené rovnaké princípy ako v prípade interného testovania APS vytvorených v prostredí Oracle.

Na zabezpečenie kompatibility platobného a účtovného systému banky sme zvolili odlišný postup prác. Vnútrobankový platobný styk, účtovníctvo a medzibankový vnútroštátny styk je zabezpečovaný programovým systémom ABO získaným v rámci delimitácie z bývalej ŠBČS. Ide o dávkový systém vytvorený v programovacích jazykoch Assembler IBM a PL1. Vzhľadom na vysoké štádium rozpracovanosti projektu na zabezpečenie náhrady systému ABO, ako aj z bezpečnostných dôvodov sa upustilo od rozsiahlej rekonštrukcie systému ABO pozostávajúceho z 386 podprogramov, ktorou by sa zabezpečilo rozšírenie

dátumových položiek vo vyše 1100 používaných dátových súboroch, ale realizovali sa opatrenia na zabezpečenie správnej interpretácie dvojmiestneho formátu roka. Manuálnym prehľadávaním v programových knižniciach modulov, v tokoch úloh a v pomocných informačných dokumentačných súboroch sa kontrolovalo použitie jednotlivých dátumových položiek, individuálnych algoritmov pracujúcich s dátumami a triediacich algoritmov. V prípade potreby sa jednotlivé moduly upravili, skompilovali a spojovacím programom opätovne spojili do vykonávateľného tvaru. Po týchto operáciách sa každý modul individuálne otestoval na pripravených testovacích údajoch a následne zaradil do prevádzky. Analýza a následné úpravy programových modulov s individuálnym testovaním vykonaných úprav boli ukončené v marci 1999. V tejto etape prác sa uskutočnila aj analýza a úprava programov zabezpečujúcich interfejsy systému ABO – pri vstupe údajov do systému a výstupe pre klientov formou kompatibilných médií ostali zachované dvojmiestne formáty roka, formát roka sa zmenil na štvormiestny v rámci vstupu a výstupu na medzibankový platobný systém prevádzkovaný Bankovým zúčtovacím centrom Slovenska, a. s., a v rámci prepojenia s aplikačnými programovými systémami IS NBS v prostredí Oracle.

V 2. štvrťroku 1999 bolo ukončené testovanie komplexného spracovania systému ABO, pričom sa použili úplné údaje za vybrané dni prelomu rokov 1998 a 1999 s dátumom rokov 1999 a 2000. V rámci denných spracovaní takto upravených údajov sa otestoval tzv. nultý deň ročnej účtovnej závierky, bežný deň roka, dodatkový deň, dodatkový deň so spracovaním kurzových rozdielov, dodatkový deň vrátane automatických a bilančných prevodov, a taktiež spracovanie štvrťročných úrokov. Výsledky všetkých denných spracovaní s použitím upravených údajov v rámci interného testovania systému ABO boli totožné s výsledkami spracovania v tých účtovných dňoch, z ktorých boli použité testovacie údaje.

Záverečnou etapou projektových prác bolo integrované testovanie a implementácia upravených a otestovaných APS do nového produkčného prostredia kompatibilného s rokom 2000. Táto etapa sa začala realizovať bezprostredne po ukončení interného testovania jednotlivých APS a ukončená bola v súlade s harmonogramom dňa 29. 10. 1999.

Integrované testovanie nebolo vykonávané vzhľadom na aplikačné programové systémy, ale vzhľadom na kľúčové oblasti činnosti NBS, a to vnútroštátny platobný styk, zahraničný platobný styk, bankové obchody, správu zásob peňazí a riadenie hotovostného peňažného obehu, zber a spracovanie štatistických údajov, register bankových úverov a záruk a vnútrobankové administratívne činnosti. Uskutočnilo sa v testovacom prostredí vytvorenom špeciálne na tento účel, ktoré bolo z hľadiska použitých systémových komponentov (operačné systémy, databázové prostredie atď.) zhodné s produkčným prostredím, v ktorom je prevádzkovaný informačný systém NBS.

Účelom integrovaného testovania bolo preveriť funkčnosť vzájomne kooperujúcich APS pri zabezpečovaní činností jednotlivých oblastí. Pre každú z oblastí bolo vykonané testovanie:

- na prechod do roku 2000 (31. 12. 1999 a 1. 1. 2000),
- korektnosti výkonu činností pre kritický dátum 29. 2. 2000,
- na špecifické dátumy, tak aby bolo umožnené na základe skutočných údajov príslušnej oblasti vykonať simuláciu reálnych činností.

V rámci integrovaného testovania vnútroštátneho platobného styku boli testované 3 APS vykonaním 713 100 testovacích prípadov (ukončenie testovania 16. 9. 1999), v rámci zahraničného platobného styku 2 APS (1700 testovacích prípadov, ukončenie testovania 21. 9. 1999), integrované testovanie pre oblasť bankových obchodov zahŕňalo 6 APS (308 testovacích prípadov, ukončenie testovania 21. 9. 1999), integrované testovanie správy zásob slovenských peňazí a riadenia hotovostného peňažného obehu 2 APS (273 testovacích prípadov, ukončenie testovania 27. 8. 1999), integrované testovanie zberu a spracovania štatistických údajov 2 APS (70 testovacích prípadov, ukončenie testovania 10. 8. 1999), testovanie registra bankových úverov a záruk 1 APS (105 testovacích prípadov, ukončenie testovania 30. 9. 1999) a testovanie vnútrobankových administratívnych činností 9 APS (156 testovacích prípadov, ukončenie testovania 30. 7. 1999). Pre každé integrované testovanie bol vopred pripravený scenár testovania a testovacie prípady a údaje. Na testovaní sa zúčastňovali zamestnanci gestorských útvarov jednotlivých oblastí činnosti banky.

Súbežne s integrovaným testovaním sa vykonávalo tiež záverečné testovanie technologickej infraštruktúry. V rámci neho bolo otestovaných 28 počítačových systémov, 231 telekomunikačných zariadení, 286 zariadení sietí LAN a 1433 osobných počítačov.

Po ukončení každej etapy integrovaného testovania sa otestované APS implementovali do produkčného prostredia. Táto činnosť sa vykonávala etapovite a bola náročná najmä z hľadiska organizačného zabezpečenia a koordinácie, keďže mala za následok krátkodobé obmedzenia prevádzky IS NBS. Implementácia bola úspešne ukončená 29. 10. 1999. Tým bola dosiahnutá plná kompatibilita IS NBS s rokom 2000.

NBS sa podieľala aj na testovaní s externými subjektmi. Programový systém zabezpečujúci zber a spracovanie štatistických údajov, ako aj register bankových úverov a záruk je používaný vo všetkých komerčných bankách a v pobočkách zahraničných bánk pôsobiacich v SR. Preto NBS ponúkla všetkým bankám možnosť otestovať tieto dva programové systémy v jej testovacom prostredí s použitím vlastných testovacích údajov. Ponuku NBS využilo v prípade systému na zber a spracovanie štatistických údajov v dňoch 22. až 30. 9. 1999 jedenásť bánk a v prípade registra bankových úverov a záruk v dňoch 18. a 19. 10. 1999 deväť bánk. Zástupcovia bánk, ktoré sa na testovaní zúčastnili, nezistili v rámci testovania žiadne anomálie.

V rámci testovania s externými subjektmi sa NBS ako každý iný účastník medzibankového platobného styku zúčastnila na testovaní používania upravenej clearingovej vety a na testovaní kompatibility údajových rozhraní voči Bankovému zúčtovaciemu centru Slovenska, a. s.

V súlade s kompetenciami vyplývajúcimi zo zákona č. 566/1992 Zb. NBS zabezpečovala koordináciu a metodicky usmerňovala komplexné testovanie kompatibility medzibankového platobného styku s rokom 2000.

AKTUÁLNA PONUKA INŠTITÚTU BANKOVÉHO VZDELÁVANIA

Nový typ dištančného štúdia

Rozvoj ekonomických, obchodných a finančných vzťahov čoraz naliehavejšie kladie zvýšené nároky na pracovníkov bánk. Sú to nielen požiadavky na odborné vedomosti a pracovné zručnosti v konkrétnej činnosti, ale stále viac rastie nutnosť poznať podstatu, určujúce súvislosti a prepojenie na ďalšie bankové činnosti, ktoré sprostredkovane pôsobia na kvalitu a aktuálnosť vykonávanej práce. Poznať činnosti banky ako celku je základný predpoklad profesionálnej práce každého bankového pracovníka.

S využitím predchádzajúcich skúseností z dištančného štúdia pre bankových manažérov prichádza Inštitút bankového vzdelávania NBS s aktuálnou ponukou nového typu dištančného štúdia pod názvom **„ABC bankového pracovníka."** Štúdium predstavuje možnosť komplexného odborného bankového vzdelávania pre široký okruh bankových pracovníkov modernou a progresívnou formou. Pre banky znamená príležitosť efektívne zabezpečiť cielený rozvoj kvalifikácie väčšieho počtu pracovníkov pri vynaložení nižších finančných nákladov a minimálnom narušení bežného pracovného procesu. Základné informácie o štúdiu uvádzame v nasledujúcom prehľade.

	ABC bankového pracovníka **dištančné štúdium akreditované Ministerstvom školstva SR**
Účastníci:	• pracovníci bánk, ktorí si potrebujú rozšíriť vedomosti nad rámec poznatkov priamo zameraných na oblasť svojho pracovného zaradenia, poznať činnosť banky ako celku a získať základné vedomosti zo všetkých oblastí bankovej činnosti, • pracovníci bánk, ktorým sa mení pracovné zaradenie, resp. kumulujú pracovné funkcie Požiadavka na zaradenie do štúdia je, aby uchádzači mali ukončené úplné stredné vzdelanie s maturitou.
Cieľ:	Poskytnúť účastníkom prehľadný a systematicky usporiadaný súbor poznatkov orientovaných na najdôležitejšie bankové činnosti a prepojených s konkrétnou bankovou praxou.
Obsah:	Obsah štúdia tvorí 7 predmetov ukončených skúškou, vypracovanie a obhajoba záverečnej práce. Štúdium sa realizuje v štyroch blokoch:
	I. blok – Bankovníctvo v SR – Bankové obchody II. blok – Základy bankového účtovníctva – Marketing bankových služieb III. blok – Platobný styk – Základy bankového práva a záväzkovoprávnych vzťahov medzi bankou a klientami IV. blok – Osobnosť bankového pracovníka – Záverečná práca
Forma:	Dištančné štúdium je založené na riadenom individuálnom štúdiu účastníkov prostredníctvom špeciálne upravených učebníc. Súčasťou vzdelávacieho procesu je podporný systém konzultácií, ktorých cieľom je v spolupráci s odbornými konzultantmi pomáhať účastníkom štúdia efektívne zvládnuť problematiku jednotlivých predmetov. Štúdium sa ukončí vypracovaním záverečnej práce a jej obhajobou pred komisiou.
Dĺžka trvania:	13 mesiacov
Otvorenie:	11. 2. 2000
Osvedčenie:	Po úspešnom absolvovaní štúdia účastníci získajú osvedčenie s celoštátnou platnosťou.

Bližšie informácie Vám poskytnú:

Mgr. Ľudmila Lipovská – č. tel.: 4333 9145

PhDr. Marta Vitteková – č. tel.: 4855 2364

NOVELY BANKOVÝCH ZÁKONOV

JUDr. František Hetteš, Národná banka Slovenska

Národná rada Slovenskej republiky v roku 1999 schválila tri významné novely bankových zákonov, a to:

a) novelu zákona NR SR č. 118/1996 Z. z. o ochrane vkladov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ochrane vkladov"), ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 1999,
b) novelu zákona SNR č. 310/1992 Zb. o stavebnom sporení v znení zákona NR SR č. 386/1996 Z. z. (ďalej len „zákon o stavebnom sporení"), ktorá nadobudla účinnosť 1. októbra 1999,
c) novelu zákona č. 21/1992 Zb. o bankách v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o bankách"), ktorá nadobudla účinnosť 11. októbra 1999.

Pri vypracovaní zmien uvedených zákonov sa vychádzalo z praktických skúseností pri ich doterajšom uplatňovaní, z príslušných európskych smerníc a z konkrétnych právnych úprav existujúcich v iných krajinách sveta. Všeobecne možno konštatovať, že navrhované zmeny nie sú ojedinelé a približujú sa bežným postupom uplatňovaným pri regulácii bankového sektora. Vzhľadom na poskytnutý priestor sa v tomto príspevku možno zamerať len na niektoré z dôležitých zmien novelizovaných bankových zákonov.

Novela zákona o ochrane vkladov

Zákon o ochrane vkladov, pri príprave ktorého sa využila smernica č. 94/19/ES Európskeho parlamentu a Rady EÚ z 30. mája 1994 o systémoch ochrany vkladov, bol zmenený a doplnený zákonom č. 154/1999 Z. z. (ďalej len „novela zákona o ochrane vkladov"). Zákon o ochrane vkladov je vybudovaný na princípe solidarity, kolektívnej zodpovednosti bánk a pobočiek zahraničných bánk za vyplácanie vkladov. Tento zákon je jedným zo základných právnych nástrojov, ktorý rozhodujúcou mierou prispieva k stabilite bankového systému v Slovenskej republike. Novela zákona o ochrane vkladov nezasahuje do uvedeného hlavného princípu a ďalších princípov, na ktorých je vytvorený zákon o ochrane vkladov.

Novela zákona o ochrane vkladov bola prijatá podľa dôvodovej správy najmä s týmito cieľmi:

a) urýchliť vyplácanie náhrady za nedostupné vklady oprávneným osobám,
b) zefektívniť činnosť Fondu ochrany vkladov,
c) zabrániť vzniku nestability v bankovom systéme v čase vyplácania náhrad za nedostupné vklady.

Podľa novely zákona o ochrane vkladov neanonymným vkladom je vklad, ktorý je vystavený na meno, priezvisko, adresu a dátum narodenia fyzickej osoby. Pritom dátumom narodenia sa na účely zákona o ochrane vkladov rozumie aj rodné číslo vkladateľa. Ostatné vklady, ktoré nespĺňajú uvedenú definíciu, sú považované za anonymné vklady. Takéto vklady nie sú chránené podľa zákona o ochrane vkladov. Novela zákonov o ochrane vkladov výslovne vylučuje z ochrany zmenky a šeky.

Ročný príspevok na príslušný rok bude určovať Fond ochrany vkladov pre všetky banky a pobočky zahraničných bánk vopred na celý rok. Musí sa tak stať najneskôr do 20. decembra predchádzajúceho roku. Ročný príspevok nemožno v priebehu roka meniť.

Národná banka Slovenska môže banku vyhlásiť za neschopnú vyplácať vklady aj z vlastného podnetu, ak zistí vznik skutočností uvedených v zákone o ochrane vkladov, a to aj bez oznámenia banky alebo správcu nútenej správy. Takýmto postupom sa má zabrániť blokovaniu vyhlásiť banku za neschopnú vyplácať vklady zo strany banky alebo správcu nútenej správy.

Vzhľadom na to, že Štatistický úrad SR môže poskytnúť oficiálne údaje o priemernej mzde za predchádzajúci rok najskôr v apríli nasledujúceho roku došlo k zmene ustanovenia § 9 ods. 2 zákona o ochrane vkladov. Podľa neho náhrada za nedostupný vklad bude patriť vkladateľovi vo výške vkladu, najviac však vo výške tridsaťnásobku a v prípade stavebnej sporiteľne šesťdesiatnásobku priemernej mesačnej mzdy v SR za posledné známe štyri štvrťroky podľa zistení Štatistického úradu SR predchádzajúce dňu, keď sa vklady stali nedostupnými. Súčasne sa upresňuje výpočet výšky náhrady za nedostupný vklad a to tak, že výška náhrady sa zníži o všetky premlčané vklady a všetky záväzky vkladateľa voči banke ku dňu, keď sa vklady stali nedostupnými. Pritom úroky a iné majetkové výhody spojené s vkladom sa na účely zákona o ochrane vkladov vypočítajú ku dňu, keď sa vklady stali nedostupnými.

Náhrada podľa novely zákona o ochrane vkladov nepatrí za premlčané vklady a vklady vkladateľov, ktorí majú podľa zákona o bankách osobitný vzťah k banke v období jedného roka pred dňom, keď sa vklady stali nedostupnými. Na základe tejto zmeny nebudú znevýhodňované také osoby s osobitným vzťahom k banke, ktoré nemali negatívny vplyv na vznik neschopnosti banky vyplácať vklady. Novela zákona o ochrane vkladov rozširuje okruh osôb, ktorým nepatrí náhrada za nedostupné vklady. Ide o osoby, ktoré svojou trestnou činnosťou, za ktorú boli súdom v trestnom konaní právoplatne odsúdené, čiastočne alebo úplne spôsobili neschopnosť banky vyplácať vklady alebo nadobudli vklady v súvislosti s legalizáciou výnosov z trestnej činnosti, za ktorú boli v trestnom konaní právoplatne odsúdené. Za podmienok uvedených v novele zákona o ochrane vkladov Fond ochrany vkladov pozastaví v uvedených prípadoch výplatu náhrad za nedostupné vklady.

Novela zákona o ochrane vkladov upresňuje postup pri vyplácaní náhrady za nedostupný vklad. Fyzická osoba musí preukázať svoju totožnosť a preukázať podľa druhu vkladu, že má právo na jeho výplatu. Takéto právo sa preukazuje najmä dokladom o vkladovom vzťahu alebo rozhodnutím príslušného orgánu. Totožnosť možno zistiť na základe platného občianskeho preukazu, platného cestovného pasu, diplomatického pasu, služobného pasu a ak ide o cudzinca, na základe povolenia na pobyt cudzinca na území Slovenskej republiky.

V záujme plynulejšieho a rýchlejšieho vyplácania náhrad za nedostupné vklady v prípadoch, v ktorých má vkladateľ v banke viac vkladov, ktorých súhrnná výška prevyšuje výšku náhrady určenú zákonom o ochrane vkladov, sa náhrada poskytne za vklady postupne v časovom poradí, ako boli uložené v banke, a to až do určenej výšky. Pritom je daná vkladateľovi a Fondu ochrany vkladov možnosť dohodnúť sa aj inak. Náhrada sa spravidla vypláca jednorazovo.

Postup pri vyplácaní náhrady za nedostupné vklady bol spresnený tak, že žiadosť o vyplatenie náhrady za nedostupný vklad po uplynutí základnej lehoty musí byť podaná v písomnej forme.

V záujme zabezpečenia vyplácania náhrad za nedostupné vklady aj v prípadoch, keď sa vklady v banke stanú nedostupnými na základe vykonateľného rozhodnutia súdu v konkurznom konaní alebo vo vyrovnávacom konaní, bolo doplnené ustanovenie § 12 ods. 4 zákona o ochrane vkladov.

Pre potreby vyplácania náhrad za nedostupné vklady v banke potrebuje Fond ochrany vkladov dostatok informácií a podkladov z dotknutej banky. Z toho dôvodu je banka povinná poskytnúť na základe písomného vyžiadania informácie a dokumenty o vkladoch a záväzkoch klienta banky vrátane vzorov dokumentov o vkladoch. Taktiež môže kontrolovať dodržiavanie zákona o ochrane vkladov a všeobecných podmienok vyplácania náhrad a súvisiacich pokynov s vyplácaním náhrad pri vyplácaní náhrad. V čase, keď Fond ochrany vkladov nemá prístup k informáciám podliehajúcim bankovému tajomstvu, môže požiadať v odôvodnených prípadoch Národnú banku Slovenska o ich preverenie.

Novým zdrojom príjmov Fondu ochrany vkladov sa stanú aj príjmy z predaja štátnych cenných papierov, ktoré sú potrebné na vyplácanie náhrad za nedostupné vklady.

Priamo v zákone o ochrane vkladov je určené, že rozhodnutia rady budú podpisovať najmenej dvaja jej členovia, z ktorých aspoň jeden je predsedom rady alebo podpredsedom rady. Takto sa uplatní princíp tzv. štyroch očí.

Novela zákona o ochrane vkladov rozširuje kontrolnú pôsobnosť Dozornej rady Fondu ochrany vkladov aj na všeobecné podmienky vyplácania náhrad za nedostupné vklady v bankách a pobočkách zahraničných bánk. Úlohy spojené s odborným, organizačným, administratívnym a technickým zabezpečením činností a bežného chodu Fondu ochrany vkladov a jeho orgánov bude zabezpečovať kancelária Fondu ochrany vkladov, ktorá sa skladá zo zamestnancov Fondu ochrany vkladov a riadi ju predseda Prezídia Fondu ochrany vkladov. Povinnosť mlčanlivosti sa na základe novely zákona o ochrane vkladov rozširuje aj na zamestnancov banky a prípadne pobočky zahraničnej banky, prostredníctvom ktorých sa vyplácajú náhrady za nedostupné vklady a na iné osoby podieľajúce sa na činnosti Fondu ochrany vkladov. Súčasne sa určuje, že Rada Fondu ochrany vkladov z dôvodu verejného záujmu môže oslobodiť od povinnosti mlčanlivosti členov rady, dozornej rady alebo prezídia. Ostatné osoby môže od povinnosti mlčanlivosti oslobodiť Prezídium Fondu ochrany vkladov.

Podľa prijatej novely zákona o ochrane vkladov, ak Národná banka Slovenska zistí porušenie zákona o ochrane vkladov Fondom ochrany vkladov, môže navrhnúť odvolanie členov orgánov Fondu ochrany vkladov zodpovedných za zistené nedostatky. Uloženej povinnosti musí byť vyhovené bez zbytočného odkladu.

Novela zákona o stavebnom sporení

Zákon o stavebnom sporení bol v roku 1999 menený a doplnený zákonom č. 242/1999 Z. z. Tento zákon osobitne upravuje právne postavenie špecializovaných bankových subjektov – stavebných sporiteľní, ktoré nemajú postavenie univerzálnych bánk, a tiež otázky financovania bytových potrieb z účelovo vytvorených finančných prostriedkov.

Novela zákona o stavebnom sporení z roku 1999 bola prijatá, ako to vyplýva z dôvodovej správy, najmä s cieľmi:

a) odstrániť existujúce bariéry brániace úplnému uplatneniu systému stavebného sporenia,
b) vytvoriť právne predpoklady na vstup právnických osôb do uvedeného systému,
c) umožniť návrat tzv. „priateľských sporiteľov",
d) rozšíriť možnosti použitia voľných zdrojov z fondu stavebného sporenia
e) a tým dosiahnuť pozitívny vplyv na hospodárstvo Slovenskej republiky.

Úpravou ustanovení § 1 a 4 zákona o stavebnom sporení sa sleduje rozšírenie okruhu stavebných sporiteľov o právnické osoby, ktoré majú financovať riešenie bytovej otázky občanov Slovenskej republiky.

Podľa novely zákona o stavebnom sporení stavebné sporenie môže vykonávať len taká banka, ktorá je akciovou spoločnosťou a má vydané povolenie pôsobiť ako banka podľa zákona o bankách. Novela zákona o stavebnom sporení ďalej reguluje používanie označenia „stavebná sporiteľňa" alebo jeho prekladov tak, že ho môže používať v obchodnom mene len stavebná sporiteľňa.

Stavebná sporiteľňa môže okrem dvoch hlavných činností vykonávať aj ďalšie činnosti, ktoré sú uvedené v novele zákona o stavebnom sporení. Ide napr. o poskytovanie záruk inej banke za stavebný úver, hypotekárny úver alebo komunálny úver, vykonávanie platobného styku a zúčtovania súvisiaceho so stavebným sporením a poskytovanie poradenských služieb súvisiacich so stavebným sporením. Tieto ďalšie činnosti môže stavebná sporiteľňa vykonávať len vtedy, ak sú prednostne zabezpečené záväzky vyplývajúce z uzatvorených zmlúv o stavebnom sporení a ak nedôjde ku kráteniu lehôt splatnosti stavebných úverov alebo predĺženiu lehôt na ich poskytnutie. Novelou zákona o stavebnom sporení sa umožnilo stavebným sporiteľniam nadobúdať do vlastníctva nehnuteľnosti len v súvislosti s výkonom svojej činnosti ako prevádzkové priestory a realizáciou záložného práva na nehnuteľnosti, ktorými sú zabezpečené jej pohľadávky.

Novela zákona o stavebnom sporení vracia „gestorstvo" zákona o stavebnom sporení z Ministerstva výstavby a verejných prác SR na Ministerstvo financií SR. Ministerstvo financií SR je tak oprávnené vyžadovať od stavebných sporiteľní podklady na kontrolu hospodárenia s prostriedkami fondu stavebného sporenia. Ministerstvo financií SR vedie tiež centrálnu evidenciu zmlúv o stavebnom sporení na účely sledovania oprávnenosti nárokov stavebných sporiteľov na štátnu prémiu.

Podľa novely zákona o stavebnom sporení stavebné sporenie vykonáva stavebná sporiteľňa na základe vydaných zásad, ktoré bude schvaľovať Národná banka Slovenska po dohode s Ministerstvom financií SR. V zásadách sa upravia pravidlá poskytovania úverov stavebným sporiteľom, najmä v súlade so zákonom o stavebnom sporení.

Ustanovenie § 8 zákona o stavebnom sporení obsahuje limity, ktoré regulujú možnosť uzatvorenia zmlúv o stavebnom sporení s právnickou osobou alebo fyzickou osobou – podnikateľom a ktoré regulujú možnosť poskytnúť stavebný úver právnickej osobe alebo fyzickej osobe – podnikateľovi. Určením limitov v zákone o stavebnom sporení sa má zabezpečiť plnenie záväzkov voči stavebným sporiteľom, ktorí sú fyzickými osobami – nepodnikateľmi. Limity sú viazané napr. na podiel cieľových súm, na ktoré sú uzatvorené zmluvy o stavebnom sporení s právnickými osobami alebo fyzickými osobami – podnikateľmi v jednom kalendárnom roku a cieľových súm, na ktoré sú uzatvorené všetky zmluvy o stavebnom sporení v príslušnom kalendárnom roku. Právnickej osobe alebo fyzickej osobe – podnikateľovi, s ktorou je uzatvorená zmluva o stavebnom sporení možno poskytnúť stavebný úver len do výšky 50 % cieľovej sumy. Právnická osoba alebo fyzická osoba – podnikateľ je pritom povinná prednostne splatiť stavebný úver z finančných prostriedkov získaných z predaja bytu, bytového domu alebo jeho časti.

Stavebné sporiteľne ako špecializované banky budú poskytovať stavebnému sporiteľovi štátnu prémiu. Nárok na štátnu prémiu si uplatňujú stavebné sporiteľne. Novela zákona o stavebnom sporení teraz priamo upravuje, že štátna prémia sa určuje vo výške 30 % ročného vkladu, najviac však v sume určenej zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok.

Dôvody zániku nároku na štátnu prémiu sú určené v novom ustanovení § 10a zákona o stavebnom sporení. K zániku dôjde, ak stavebný sporiteľ nedodrží podmienky na poskytnutie štátnej prémie ustanovené zákonom o stavebnom sporení alebo dohodnuté v zmluve o stavebnom sporení. Uvedené ustanovenie ďalej menovite určuje, kedy nárok na štátnu prémiu nezaniká. Nárok na štátnu prémiu nezaniká okrem iného vtedy, ak stavebný sporiteľ neuplatní nárok na stavebný úver po šiestich rokoch od uzatvorenia zmluvy o stavebnom sporení. Taktiež nárok na štátnu prémiu nezaniká, ak dôjde k zrušeniu zmluvy v dôsledku smrti alebo invalidity stavebného sporiteľa. Touto úpravou sa zvýšila atraktívnosť stavebného sporenia najmä z pohľadu tzv. priateľských sporiteľov, ktorí neuplatnia nárok na poskytnutie stavebného úveru.

Stavebná sporiteľňa je zo zákona povinná písomne uplatniť nárok na štátnu prémiu za príslušný kalendárny štvrťrok do 10 dní po uplynutí príslušného kalendárneho roka. Najneskôr do 10 dní po získaní prostriedkov zo štátneho rozpočtu pripíše zodpovedajúcu časť ročnej štátnej prémie na účet stavebného sporiteľa.

Úpravou ustanovenia § 11 zákona o stavebnom sporení sa sledovalo najmä rozšírenie účelov, na ktoré môže stavebný sporiteľ použiť cieľovú sumu, ak jej súčasťou je aj poskytnutý stavebný úver. Toto ustanovenie precíznejšie a najmä širšie definuje stavebný účel. Takto bude možné použiť poskytnuté prostriedky na financovanie napr. prístavby, nadstavby, výstavby alebo stavebnej úpravy rodinného domu alebo bytového domu, alebo stavebnej úpravy bytu, prestavby nebytových priestorov na byt, nadobudnutia vlastníctva bytového domu, nadobudnutia vlastníctva pozemku, na ktorom sa už nachádza rodinný dom alebo bytový dom. Novela zákona o stavebnom sporení určuje rozsah účelov, na ktoré nemôže stavebný sporiteľ právnická osoby alebo fyzická osoba – podnikateľ použiť cieľovú sumu, ktorá obsahuje aj poskytnutý stavebný úver. Ide napr. o nadobudnutie vlastníctva bytu alebo rodinného domu. Taktiež je určená povinnosť pre stavebnú sporiteľňu riadne si zabezpečiť svoje pohľadávky, a to v zmysle Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka alebo zákona o bankách.

Dočasne voľné zdroje fondu stavebného sporenia možno použiť iba v prípade, ak je zabezpečené plnenie povinností voči stavebným sporiteľom. Novela zákona o stavebnom sporení rozširuje možnosti použitia takýchto dočasne voľných zdrojov fondu stavebného sporenia napr. na nákup hypotekárnych záložných listov, komunálnych obligácií, štátnych dlhopisov, štátnych pokladničných poukážok alebo na nákup pokladničných poukážok Národnej banky Slovenska.

Právny režim právnych vzťahov, ktoré vznikli zo zmlúv o stavebnom sporení, uzatvorených pred 1. októbrom 1999, je upravený v § 13 zákona o stavebnom sporení. Podľa novely zákona o stavebnom sporení sa postupuje aj pri tých vzťahoch, ktoré vznikli pred 1. októbrom 1999. Ďalej sa podľa nej posudzujú aj nároky stavebných sporiteľov na poskytnutie štátnej prémie zo zmlúv o stavebnom sporení uzatvorených pred účinnosťou novely zákona o stavebnom sporení, t. j. v čase od 1. 1. 1997 do 30. 9. 1999. Súčasťou prechodných ustanovení je aj povinnosť uložená stavebným sporiteľniam a iným právnickým osobám a fyzickým osobám prispôsobiť svoje právne pomery, ktoré vyplývajú najmä z uzatvorených zmlúv o úveroch alebo stavebnom sporení do 6 mesiacov odo dňa nadobudnutia účinnosti novely zákona o stavebnom sporení, t. j. od 1. 10. 1999.

Novela zákona o bankách

Zákon o bankách, ktorý sa zaraďuje medzi najobsiahlejšie základné bankové predpisy, bol v roku 1999 menený a doplnený zákonom č. 252/1999 Z. z.

Novela zákona o bankách má pomôcť, ako to vyplýva najmä z dôvodovej správy, k dosiahnutiu nasledujúcich cieľov:

a) umožniť väčšej skupine občanov získať hypotekárny úver,
b) vytvoriť právne predpoklady na poskytovanie vzájomnej právnej pomoci v trestných veciach,
c) zvýšiť ochranu klienta banky a pobočky zahraničnej banky,
d) zvýšiť platobnú disciplínu dlžníkov bánk a pobočiek zahraničných bánk,
e) zefektívniť a posilniť činnosť bankového dohľadu.

Vzhľadom na osobitné postavenie štátnych peňažných ústavov v bankovom systéme úpravou ustanovenia § 1 ods. 1 zákona o bankách sa dosiahlo, že takéto ústavy nemusia súčasne prijímať vklady a poskytovať úvery, ako to musia vykonávať iné banky povolené podľa zákona o bankách.

Novela zákona o bankách rozšírila rozsah činností, ktoré môžu vykonávať banky a pobočky zahraničných bánk. Tieto budú môcť obchodovať s pamätnými mincami, hárkami bankoviek a súbormi obehových mincí. Taktiež budú môcť vykonávať sprostredkovateľskú činnosť v oblasti bankovníctva a poisťovníctva, ktorá súvisí s bankovou činnosťou alebo so stavebným sporením. Súčasne budú môcť vykonávať aj tzv. iné činnosti, ktoré sú vykonávané pre iného, ale len ak súvisia so zabezpečením jej prevádzky. Na takúto inú činnosť však bude potrebný súhlas Národnej banky Slovenska. Pôjde napr. o vlastné rekreačno-vzdelávacie zariadenie banky, ktoré môže byť prenajaté aj inej osobe.

S cieľom obmedziť možnosti vykonávania bankových činností nebankovými subjektmi, t.j. tými, ktoré nemajú povolenie podľa zákona o bankách, sa upravil § 2 zákona o bankách. Podľa neho bez povolenia pôsobiť ako banka nesmie nikto poskytovať úvery a pôžičky v rámci predmetu svojho podnikania alebo inej činnosti, ak osobitný zákon neustanovuje inak, z návratných peňažných prostriedkov získaných od iných osôb na základe verejnej výzvy. Pritom verejnou výzvou sa rozumie akékoľvek oznámenie, ponuka alebo odporúčanie uskutočnené právnickou osobou alebo fyzickou osobou na zhromažďovanie peňažných prostriedkov vo svoj prospech alebo v prospech tretej osoby, vykonané akýmikoľvek prostriedkami zverejnenia vrátane osobného kontaktu.

Na zmenu určených ustanovení stanov banky je potrebný predchádzajúci súhlas Národnej banky Slovenska. Ide napr. o zmeny tých častí stanov banky, ktoré sú určené v § 173 a 174 Obchodného zákonníka. Bez takéhoto súhlasu je neplatná zmena stanov banky.

Podľa novely zákona o bankách člen štatutárneho orgánu alebo dozornej banky, vedúci pobočky zahraničnej banky a zamestnanec banky alebo pobočky zahraničnej banky nesmú zneužívať informácie nadobudnuté v súvislosti s výkonom svojej funkcie na neoprávnené získavanie výhod pre seba alebo pre iného. So zámerom posilniť postavenie vedúceho útvaru vnútornej kontroly banky bol upravený § 8 ods. 5, na základe ktorého vedúceho útvaru vnútornej kontroly banky vymenúva a odvoláva štatutárny orgán banky po predchádzajúcom súhlase dozornej rady banky alebo na návrh dozornej rady banky. Za tých istých podmienok určuje vedúcemu útvaru vnútornej kontroly banky platové náležitosti štatutárny orgán banky. Dozorná rada banky je oprávnená požiadať vedúceho útvaru vnútornej kontroly o vykonanie kontroly banky v ňou vymedzenom rozsahu.

Bankám sa ukladá nová povinnosť vopred písomne oznámiť Národnej banke Slovenska zriadenie každého svojho zastúpenia v zahraničí. Zastúpením sa pritom rozumie organizačná zložka banky, ktorá propaguje činnosť banky v zahraničí alebo získava informácie o možnostiach spolupráce v zahraničí. Zastúpenie banky nesmie vykonávať bankovú činnosť a ani inak podnikať.

Úpravou ustanovenia § 11 sa okrem iného sleduje zvýšenie ochrany klientov banky alebo pobočky zahraničnej banky tým, že banka a pobočka zahraničnej banky sú povinné uverejniť vo svojich prevádzkových priestoroch aj informácie o ochrane vkladov v rozsahu ustanovenom zákonom o ochrane vkladov. V uverejnenej informácii o bankovom obchode, ktorý spočíva v prijatí vkladu alebo ktorého súčasťou je prijatie vkladu musí byť výslovne uvedené, či sa na takto prijatý vklad vzťahuje ochrana podľa zákona o ochrane vkladov. Banka a pobočka zahraničnej banky sú povinné v nimi vydaných vkladných knižkách výslovne uviesť, či ide o vkladnú knižku na meno alebo o vkladnú knižku na doručiteľa.

V záujme poskytnutia dostatku dôležitých informácií účastníkom finančného trhu je bankám a pobočkám zahraničných bánk uložené uverejňovať informácie o svojej činnosti a o finančných ukazovateľoch za posledný štvrťrok a bankám aj o štruktúre jej akcionárov, a to do 30 dní po uplynutí príslušného kalendárneho štvrťroka.

K zabráneniu vzniku negatívnych javov v bankovom sektore má prispieť nové ustanovenie § 11a. Na základe tohto ustanovenia je banka a pobočka zahraničnej banky povinná pri výkone svojej činnosti postupovať obozretne, t. j. vykonávať obchody spôsobom, ktorý nepoškodzuje záujmy jej vkladateľov z hľadiska návratnosti ich vkladov a ktorý neohrozuje bezpečnosť a stabilitu banky alebo bankového systému porušením všeobecne záväzných právnych predpisov, a za najvýhodnejších ekonomických a právnych podmienok pre banku i pre jej klienta pri ňou vykonávaných obchodoch na účet klienta, ktoré možno dosiahnuť pri vynaložení odbornej spôsobilosti. Banka a pobočka zahraničnej banky nesmú uzatvárať zmluvy za nápadne nevýhodných podmienok. Nesmú tiež uzatvárať najmä také zmluvy, ktoré ich zaväzujú k hospodársky neodôvodnenému plneniu alebo k plneniu zjavne nezodpovedajúcemu poskytovanej protihodnote, alebo ktorými sú zjavne nedostatočne zabezpečené ich pohľadávky.

Pre potreby sledovania angažovanosti bánk v súlade so smernicou Rady č. 92/121/EHS o sledovaní a kontrole veľkých angažovaností finančných inštitúcií bolo novelou zákona o bankách zmenené ustanovenie § 13. Taktiež sa upresňuje splnomocňujúce ustanovenie na vydanie opatrenia Národnej banky Slovenska o zatriedovaní a klasifikácii pohľadávok a záväzkov bánk.

Národná banka Slovenska bude po prerokovaní s Ministerstvom financií SR vydávať predchádzajúci súhlas na nadobudnutie alebo prekročenie podielu na základnom imaní banky alebo na hlasovacích právach vo výške 5 % v jednom alebo v niekoľkých operáciách priamo, alebo konaním v zhode. Týmto opatrením sa vytvoril väčší priestor na regulovanie vstupu a zloženia akcionárov banky, ktorí majú rozhodujúci vplyv na úspešnosť banky. Takýto postup je v súlade so smernicou Rady č. 89/646/EHS o koordinácii zákonov, nariadení a správnych predpisov vzťahujúcich sa na zriaďovanie a prevádzkovanie obchodných činností úverových inštitúcií.

V záujme ochrany najmä vkladateľov banky bolo spresnené ustanovenie § 16 ods. 1 písm. b) zákona o bankách tak, že aj na zrušenie banky bude potrebný predchádzajúci súhlas Národnej banky Slovenska. Nadobúdanie akcií v určenom rozsahu na účely ich ďalšieho predaja tretím osobám bude podliehať oznámeniu podľa § 17 ods. 5 zákona o bankách. Bankám sa výslovne zakazuje byť spoločníkom právnických

osôb, za ktorých záväzky by ručila ako spoločník celým svojím majetkom. Banka tak nebude môcť byť napr. spoločníkom verejnej obchodnej spoločnosti.

Nové znenie ustanovenia § 18 odseku 2 sprísňuje podmienky na poskytnutie úveru alebo zabezpečenia záväzkov osobám, ktoré majú osobitný vzťah k banke alebo pobočke zahraničnej banky. Ďalej sa rozširuje okruh osôb, ktoré majú osobitný vzťah k banke a pobočke zahraničnej banky. Ide napr. o prokuristu banky, vedúceho zamestnanca banky, právnickú osobu, ktorá má kontrolu nad hlavným akcionárom banky a tie právnické osoby, v ktorých má osoba blízka členovi štatutárneho orgánu banky podiel na jej základnom imaní presahujúci 10 %. Banka bude povinná poskytnúť informácie o svojich akcionároch len na požiadanie Národnej banky Slovenska alebo Ministerstva financií SR.

Výrazne sa zmenilo ustanovenie § 20 ods. 1 druhej vety zákona o bankách, podľa ktorého celková suma úverov poskytnutých bankou jej zamestnancom za zvýhodnených podmienok nesmie prekročiť 5 % základného imania banky. Banka navyše nesmie poskytnúť úver na splatenie akcií vydaných hlavným akcionárom banky, ktorý vlastní viac ako 10 % akcií banky.

Zvýšeniu bezpečnosti podnikania v bankom systéme má pomôcť povinnosť uložená bankám a pobočkám zahraničných bánk informovať Národnú banku Slovenska o všetkých úveroch a zárukách poskytnutých podnikateľským subjektom.

Pre vytvorenie lepších zákonných podmienok na výkon bankového dohľadu je v zákone osobitne uložená povinnosť bankám a pobočkám zahraničných bánk predložiť osobám povereným výkonom bankového dohľadu požadované informácie a kontrolovanú dokumentáciu. Ukladá sa aj povinnosť umožniť osobám povereným výkonom bankového dohľadu zúčastniť sa na rokovaní valného zhromaždenia banky, dozornej rady banky, predstavenstva banky alebo vedenia pobočky zahraničnej banky.

Novela zákona o bankách spresňuje aj niektoré časti ustanovenia § 26 zákona o bankách. Národná banka Slovenska tak bude môcť okrem iného obmedziť alebo zastaviť vyplácanie dividend, tantiém a odmien, zvolať mimoriadne valné zhromaždenie, uložiť zostavenie výkazov o finančnej a majetkovej situácii banky alebo pobočky zahraničnej banky, uložiť odvolanie vedúceho zamestnanca, člena štatutárneho orgánu alebo člena dozornej rady.

Pozastavenie výkonu niektorých akcionárskych práv je novým inštitútom, ktorý nepoznali doteraz vydané bankové predpisy v SR. Vzorom na uplatnenie uvedeného inštitútu bola už citovaná tzv. druhá banková smernica Rady č. 89/646/EHS. Na základe neho bude môcť NBS osobe, ktorá porušila § 16 ods. 1 písm. a) zákona o bankách pozastaviť výkon práva zúčastniť sa a hlasovať na valnom zhromaždení banky a práva požiadať o zvolanie mimoriadneho valného zhromaždenia banky. Výkon týchto práv môže Národná banka Slovenska pozastaviť aj osobe, ktorej pôsobenie týkajúce sa banky je na ujmu riadneho a obozretného podnikania banky, alebo u ktorej možno takéto pôsobenie dôvodne očakávať v prípadoch osobitne uvedených v zákone o bankách.

Zmenená je aj časť označená v zákone o bankách ako nútená správa. Správca – fyzická osoba môže vykonaním úkonov vo svojom mene po predchádzajúcom súhlase Národnej banky Slovenska splnomocniť aj inú osobu. Vyžaduje sa písomné splnomocnenie s podpisom osvedčeným podľa osobitných predpisov. Zákon o bankách určuje, ktoré osoby nemôžu byť pribraté na výkon nútenej správy. Ide napr. o osobu s osobitným vzťahom k banke, o dlžníka banky. Správca bude oprávnený podať návrh Národnej banke Slovenska na zníženie základného imania banky a na pozastavenie výkonu niektorých akcionárskych práv. Táto časť zákona bola upravená aj v záujme urýchlenia uskutočnenia niektorých závažných právnych úkonov, ktoré môže vykonať správca nútenej správy.

S cieľom zabrániť nekontrolovanému, a tým aj možnému škodlivému pozastaveniu nakladania vkladateľov s ich vkladmi v banke alebo pobočke zahraničnej banky bola zavedená možnosť odobrať povolenie pôsobiť ako banka, ak sa tak stalo bez predchádzajúceho súhlasu Národnej banky Slovenska, alebo rozhodnutia podľa zákona o ochrane vkladov. Povolenie pôsobiť ako banka bude zanikať priamo zo zákona dňom predaja banky alebo pobočky zahraničnej banky a v prípade pobočky zahraničnej banky dňom ukončenia jej činnosti zahraničnou bankou.

Vypustením ustanovenia § 36a ods. 3 zákona o bankách sa umožnilo, aby aj pobočky zahraničných bánk mohli vykonávať hypotekárne obchody na základe príslušného povolenia.

Medzi nové ustanovenia možno zaradiť aj ustanovenie, podľa ktorého hypotekárna banka môže pri výkone záložného práva založenú nehnuteľnosť predať exekúciou za podmienok, ktoré sú uvedené v § 36h ods. 5 zákona o bankách. Pri vymenovaní hypotekárneho správcu bude potrebné zohľadniť aj zákonom uložené požiadavky na vzdelanie a odbornú prax.

Poberateľovi hypotekárneho úveru poskytnutého na účely bývania, ktorým je fyzická osoba s výnimkou fyzickej osoby – podnikateľa, bude patriť za splnenia určených podmienok príspevok z prostriedkov štátneho rozpočtu SR. Štátny príspevok predstavuje percento, ktorým sa znižuje výška úrokovej sadzby určenej v zmluve o hypotekárnom úvere. Percentuálna výška štátneho príspevku pre zmluvy uzatvorené v jednotlivých rokoch sa určuje zákonom o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok. Štátny príspevok na rok 1999 je určený vo výške 6 % ročne. Štátny príspevok má prispieť k zatraktívneniu a sprístupneniu hypotekárneho úveru pre väčší okruh záujemcov o riešenie bytovej otázky.

Nárok na štátny príspevok zaniká, ak poberateľ hypotekárneho úveru nedodrží účel, na ktorý sa hypotekárny úver poskytol, alebo počas lehoty, po ktorú hypotekárna banka preradí pohľadávku vzniknutú z hypotekárneho úveru do skupiny klasifikovaných pohľadávok za podmienok určených v osobitnom predpise. Štátny dozor nad dodržiavaním podmienok poskytovania štátneho príspevku bude vykonávať Ministerstvo financií SR.

Novým znením ustanovenia § 38 odseku 1 zákona o bankách sa jednoznačnejšie a širšie určuje predmet bankového tajomstva. Bankovým tajomstvom sú tak všetky informácie a doklady o záležitostiach, ktoré sa týkajú klientov banky alebo pobočky zahraničnej banky, ktoré nie sú verejne prístupné, najmä informácie o bankových obchodoch, stavoch na účtoch a stavoch vkladov, ktoré sú banka a pobočka zahraničnej banky povinné utajovať a chrániť pred vyzradením, zneužitím, poškodením, zničením, stratou alebo odcudzením.

Nové ustanovenia § 38 ods. 5 zákona o bankách určujú podmienky, za ktorých je povinná banka a pobočka zahraničnej banky aj bez súhlasu jej klienta poskytnúť údaje na jeho identifikáciu a údaj o jeho účte osobe bližšie definovanej v cit. ustanovení.

Novým odsekom 8 § 39a zákona o bankách sa zastúpeniu zahraničnej banky ukladá poskytnúť Národnej banke Slovenska požadovanú súčinnosť pri výkone kontroly dodržiavania podmienok určených v rozhodnutí o registrácii a ustanovených v právnych predpisoch Slovenskej republiky.

Medzi významné zmeny zákona o bankách treba zaradiť aj ustanovenie § 44a ods. 2, podľa ktorého je vláda SR alebo na základe jej splnomocnenia Ministerstvo financií SR oprávnené poskytnúť osobitné záruky na účely reštrukturalizácie úverových portfólií bankám, ktoré sú zaradené do procesu reštrukturalizácie.

Novelou zákona o bankách sa ďalej mení tá jeho časť, ktorá upravuje proces vykonávania bankového dohľadu, najmä proces pri vydávaní rozhodnutí podľa zákona o bankách. Národná banka Slovenska bude môcť v určitých prípadoch určovať lehotu na vykonanie niektorých úkonov, upravuje sa možnosť účastníkov konania konať prostredníctvom svojich orgánov a zástupcov, novo sa ustanovujú všeobecné náležitosti písomných žiadostí, ak tieto nie sú určené osobitne v opatrení Národnej banky Slovenska, upresňuje sa doručovanie písomností, dopĺňajú sa procesné ustanovenia pri dokazovaní v konaní pred Národnou bankou Slovenska, ako je napr. výpoveď svedka, zavádza sa inštitút vzdania sa rozkladu účastníka konania a upresňuje sa postup pri predkladaní rozkladov proti prvostupňovým rozhodnutiam.

V záujme rozšírenia poskytovania hypotekárnych úverov a vytvorenia väčšej právnej istoty pri poskytovaní hypotekárnych úverov novela zákona o bankách čiastočne upravila aj Občiansky zákonník a zákon NR SR č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov.

REGISTER

opatrení Národnej banky Slovenska určených pre verejnosť

Rok 1998

Vestník NBS čiastka 5/1998 vydaná dňa 14. apríla 1998:

- Opatrenie Národnej banky Slovenska č. 1/1998, ktorým sa ustanovujú pre devízové miesta podmienky na vykonávanie niektorých obchodov s devízovými hodnotami zo dňa 23. januára 1997
- Opatrenie Národnej banku Slovenska č. 2/1998, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o vydávaní a správe platobného prostriedku elektronickej peňaženky

Vestník NBS čiastka 7/1998 vydaná dňa 28. apríla 1998:

- Opaterenie Národnej banky Slovenska č. 3/1998, ktorým sa ustanovujú podmienky na usmerňovanie platobnej bilancie Slovenskej republiky
- Opatrenie Národnej banky Slovenska č. 4/1998, ktorým sa mení opatrenie Národnej banky Slovenska z 10. októbra 1997 č. 10, ktorým sa ustanovuje predkladanie výkazov bankami a pobočkami zahraničných bánk Národnej banke Slovenska
- Rozhodnutie Národnej banky Slovenska č. 1/1998, ktorým sa ustanovujú podmienky Národnej banky Slovensak na vykonávanie obchodov so zmenkami

Vestník NBS čiastka 12/1998 vydaná dňa 29. júna 1998:

- Opatrenie Národnej banky Slovenska č. 5/199, ktorým sa ustanovujú náležitosti žiadosti o povolenie pôsobiť ako banka, minimálna výška peňažného vkladu do základného imania banky a spôsob preukazovania splnenia podmienok, na ktoré je viazané povolenie pôsobiť ako banka
- Opatrenie Národnej banky Slovenska č. 6/1998, ktorým sa ustanovujú náležitosti žiadosti o povolenie pôsobiť ako banka pre pobočku zahraničnej banky a minimálna výška trvale poskytnutých finančných prostriedkov zahraničnou bankou svojej pobočke na území Slovenskej republiky a spôsob preukazovania splnenia podmienok, na ktoré je viazané povolenie pôsobiť ako banka pre pobočku zahraničnej banky
- Opatrenie Národnej banky Slovenska č. 7/1998, ktorým sa ustanovujú náležitosti žiadosti o predchádzajúci súhlkas a podmienky na udelenie predchádzajúceho súhlasu podľa paragr. 16 ods. 1 zákona o bankách

Vestník NBS čiastka 15/1998 vydaná dňa 25. septembra 1998:

- Opatrenie Národnej banky Slovenska č. 8/1998, ktorým sa ustanovujú náležitosti žiadosti banky o predchádzajúci súhlas na zriadenie pobočky v zahraničí
- Opatrenie Národnej banky Slovenska č. 9/1998, ktorým sa ustanovujú náležitosti žiadosti o predchádzajúci súhlas na nadobudnutie akcií alebo podielových účastí na právnickej osobe, ktorá nie je bankou, a podmienky na udelenie predchádzajúceho súhlasu

Vestník NBS čiastka 17/1998 vydaná dňa 26. októbra 1998:

- Opatrenie Národnej banky Slovenska č. 10/1998, ktorým sa ustanovujú náležitosti žiadosti o zriadenie zastúpenia zahraničnej banky alebo obdobnej zahraničnej finančnej inštitúcie a podmienky na jeho prevádzku
- Opatrenie Národnej banky Slovenska č. 11/1998 o devízovej pozícii bánk a pobočiek zahraničných bánk na menové účely
- Opatrenie Národnej banky Slovenska č. 12/1998, ktorým sa mení a dopĺňa opatrenie Národnej banky Slovenska č. 3/1998, ktorým sa ustanovujú podmienky na usmerňovanie platobnej bilancie Slovenskej republiky
- Opatrenie Národnej banky Slovenska č. 13/1998, ktorým sa ustanovujú podmienky na obchodovanie s peňažnými prostriedkami v cudzej mene vykonávané bankami na vnútornom devízovom trhu
- Opatrenie Národnej banky Slovenska č. 14/1998, ktorým sa ustanovuje postup devízových miest pri uskutočňovaní platieb do zahraničia a voči cudzozemcom
- Zoznam č. 1/1998 cenných papierov, ktoré môžu byť založené na lombardný úver poskytnutý Národnou bankou Slovenska

Vestník NBS čiastka 19/1998 vydaná dňa 16. novembra 1998:

- Opatrenie Národnej banky Slovenska č. 15/1998, ktorým sa ustanovuje predkladanie výkazov bankami a pobočkami zahraničných bánk Národnej banke Slovenska

Vestník NBS čiastka 20/1998 vydaná dňa 26. novembra 1998:

- Opatrenie Národnej banky Slovenska č. 16/1998, ktorým sa vydávajú zoznamy skutočností tvoriacich predmet štátneho tajomstva a služobného tajomstva v podmienkach Národnej banky Slovenska

PETER KOMPIŠ
1859 – 1929

Peter Slavomír Kompiš, významný národohospodár, vydavateľ slovenských periodík a bankový úradník sa narodil 10. augusta 1859 v Liptovskom Hrádku – Dovalove. Po skončení ľudovej školy sa začal učiť za obuvníka v Dobrej Nive. Od r. 1871 navštevoval gymnázium v Turčianskom sv. Martine, neskôr gymnázium v Kežmarku, kde aj zmaturoval. V r. 1883 dostal miesto praktikanta v dolnokubínskej Všeobecnej sporiteľni, odkiaľ po necelom roku odišiel pracovať do martinskej Tatra banky ako účtovník. V r. 1911 ho Tatra banka už ako prokuristu a hlavného účtovníka vyslala do Spojených štátov amerických, aby vysporiadal jej majetkové záležitosti s firmou Rovnianek. Na Slovensko sa vrátil až v r. 1926 a o tri roky na to 21. apríla zomrel v Lučenci.

Bohaté bankárske skúsenosti zúročil pri tvorbe slovenskej peňažníckej terminológie a právom je označovaný za zakladateľa moderného účtovníctva. V r. 1910 stál pri zrode Krajinskej jednoty peňažných ústavov v Budapešti, ktorý bol pre všetky peňažné ústavy v Uhorsku poradným orgánom v účtovných, úverových a právnych otázkach.

Ťažiskom ďalšej Kompišovej práce bola predovšetkým literárna činnosť. V r. 1898 – 1904 bol vydavateľom a hlavným redaktorom mesačníka Hospodárske noviny, venujúcemu sa všetkým odvetviam hospodárstva a domáceho priemyslu, v r. 1904 s prílohou Kupecký a hospodársky obzor. Napriek stále sa zvyšujúcemu nákladu nedokázal v r. 1905 Kompiš sám zvládnuť náročnú redaktorskú a vydavateľskú prácu a Hospodárske noviny zanikli. Jeho publikačná činnosť tým však neochabla. Svojimi príspevkami poukazoval na pretrvávajúce polofeudálne prežitky v Uhorsku a za hlavnú príčinu neúspechu priemyselného rozvoja označil nedostatok pokrokových názorov a podnikavosti Slovákov. Už počas svojej krátkej návštevy USA pochopil nevyhnutnosť rozvoja stykov s minulosťou nezaťaženými Američanmi. Nabádal uskutočňovať pravidelné viacmesačné študijné pobyty Slovákov rôznych profesií v Amerike a Američanov na Slovensku, prostredníctvom ktorých by sa ľudia u nás dozvedeli viac o nových objavoch a trendoch v oblasti obchodu, priemyslu, ale i školstva a kultúry. Tieto pobyty mohli, podľa Kompiša, zabrániť masovému vysťahovalectvu Slovákov za more. Prvým krokom k nadviazaniu takýchto obojstranne výhodných kontaktov sa malo stať vytvorenie slovenskej štátnej banky v USA, ktorá by ako akciový peňažný ústav niekoľkých amerických a slovenských bánk bola pod štátnou kontrolou a spravovala by peňažné transakcie amerických Slovákov.

Tatra banka vyslala Kompiša prvýkrát do Ameriky v júli 1910, aby spolu s Milošom Thomkom rokoval o urovnaní pohľadávky vo výške okolo 1,5 milióna korún, ktoré banka poskytla firme P. V. Rovnianek a Comp. a ktorú táto firma napriek urgenciám nesplácala. Podarilo sa im uzatvoriť zmluvu, ktorou sa spoločnosť zaväzovala splatiť v troch splátkach 60 tisíc dolárov do konca r. 1910 a ako zábezpeku postúpila banke cenné papiere a nehnuteľnosti vo Virginní. Ako sa však neskôr ukázalo, cenné papiere neboli dostatočne kryté, vlastníctvo nehnuteľností bolo sporné a sľúbené splátky sa nerealizovali. Po preukázaní úplnej platobnej neschopnosti a následnom bankrote Rovniankovej firmy sa direktórium Tatra banky v apríli 1911 rozhodlo opätovne vyslať Petra Kompiša do USA. Splnomocnilo ho zastupovaním ústavu s cieľom čo najrýchlejšie odpredať založené nehnuteľnosti a akcie. Mal sa tiež usilovať získavať pre Tatra banku nových vkladateľov s tým, že z každého vkladu mal dostať 1/4 % akvizičnej provízie. Ďalšou, viac-menej jeho osobnou výzvou bolo pripravenie pôdy na založenie spomínanej štátnej banky v Pittsburgu s majoritným právom pre Tatra banku. Zmluva Kompiša zaväzovala prerokovať každé vážnejšie rozhodnutie so správou banky a pravidelne ju informovať o celkovej situácii dva razy týždenne. Počas pobytu banka poukazovala Kompišovej rodine riadny plat a jemu náhrady všetkých cestovných a úradných výdavkov. Peniaze na živobytie v USA si mal zaobstarávať sám.

Ako sa dozvedáme zo zápisníc výkonného povereníctva a direktória banky, celé obdobie Kompišovho pôsobenia v Amerike bolo vyplnené súdnymi spormi o predmetné nehnuteľnosti. Virginské lesy dala totiž Rovniankova firma v súlade s tamojším zákonom, podľa ktorého iba cudzinec ako jednotlivec mohol vlastniť nehnuteľný majetok, prepísať na meno vtedy ešte hlavného riaditeľa Tatra banky Ivana Daxnera. Tento pravdepodobne osobne splnomocnil Kompiša ako svojho blízkeho priateľa konať i v jeho mene. Podľa zápisníc správy totiž Kompiš nepodával banke takmer žiadne informácie, pričom súkromne s Daxnerom korešpondoval. Z prešetrenia celej záležitosti napokon vyplynulo strategicky chybné rozhodnutie vtedajšieho direktória, ktoré poskytovalo Rovniankovi ako dlhoročnému klientovi vysoké sumy, napriek jeho insolventnosti. Ivan Daxner bol prinútený opustiť riaditeľský post, ale odmietol preniesť vlastnícke práva lesov na Tatra banku. Kompiš v tejto nezávideniahodnej situácii nedokázal celú vec dotiahnuť do úspešného konca. Počas dvoch rokov sa mu síce podarilo predať 45 tisíc účastín, z hodnoty ktorých však po zaplatení všetkých súdnych trov poslal na účet Tatra banky len 6 tisíc korún. Banka preto pozastavila vyplácanie platu jeho rodine a poverila zastupovaním svojich záujmov v Amerike predstaviteľov českej banky Bohémia.

Sklamaný a znechutený Kompiš našiel potom uspokojenie a zabudnutie v národno-osvetovej práci. V r. 1911 – 1914 bol redaktorom Slovenského denníka a Amerikánsko-slovenských novín, v r. 1914 – 1915 Národného denníka a v r. 1917 až 1919 prispieval do týždenníka Vatra, všetky so sídlom v Pittsburgu. V období 1. svetovej vojny bol účastníkom 1. čs. zahraničného odboja. V septembri 1914 sa stal signatárom Memoranda Slovenskej ligy v USA za právo na sebaurčenie slovenského národa. Do vlasti sa vrátil chorľavý Peter Kompiš po pätnástich rokoch. Svojou prácou i životom dokumentoval naplnenie vlastnej filozofie zahrnutej v slovách „ neostať duchovnou slepotou ranený, ale vložiť všetok svoj um a srdce do služieb národa."

Mgr. Dana Kancelová

MAGICKÝ ROK 2000 NA MIMORIADNYCH PAMÄTNÝCH MINCIACH

1. cena
Štefan Novotný

Jubilejný rok 2000 predstavuje mimoriadny časový medzník v dejinách ľudstva, je posledným rokom dvadsiateho storočia a súčasne posledným rokom druhého tisícročia. Rok 2000 je zároveň magickým rokom, v ktorom sa zmenia všetky číslice letopočtu. Na jeho oslavu sa organizovaním najrozmanitejších podujatí a akcií pripravuje celý svet. Ich súčasťou je aj vydávanie pamätných mincí, ktoré avizovali viaceré krajiny. Vydanie pamätnej zlatej a striebornej mince k jubilejnému roku 2000 – bimiléniu pripravila v rámci emisného plánu na rok 2000 aj Národná banka Slovenska.

S existenciou ľudstva sa už odpradávna spája snaha chápať zmysel času, orientovať sa v ňom a merať ho, s čím súvisí aj vznik kalendárov. V súčasnosti používaný gregoriánsky kalendár počíta roky od narodenia Krista a začína rokom 1, aj keď o skutočnom roku Kristovho narodenia sa vedú spory dodnes. Zaviedol ho roku 1582 pápež Gregor XIII. reformou dovtedy platného juliánskeho kalendára. Vznikol jednoduchý a presný kalendár, ktorého používanie prijímali jednotlivé krajiny postupne až do nášho storočia. Kresťanský svet sa chystá osláviť toto unikátne výročie predovšetkým ako dvetisíce výročie narodenia Ježiša Krista. Jeho posolstvo obety a lásky je stále aktuálne a svojím všeľudským obsahom oslovuje nielen kresťanov, ale aj príslušníkov iných náboženstiev i ľudí bez vyznania. Prelom tisícročí ponúka súčasníkom možnosť pripomenúť si významné medzníky v dejinách a je podnetom na úvahy o budúcnosti ľudstva. Je silnou motiváciou aj pre človeka ako jednotlivca na zamyslenie sa nad svojím životom a na hľadanie vlastnej zmysluplnej existencie v ľudskom spoločenstve.

Národná banka Slovenska vydáva k bimiléniu dve pamätné mince, zlatú a striebornú, ktoré mimoriadnosť udalosti zdôrazňujú aj svojou výnimočnou nominálnou hodnotou a neob-

2. cena
ak. sochár Michal Gavula

3. cena
Mgr. art. Patrik Kovačovský

znížená 3. cena
ak. sochár Ladislav Šichman

vyklými technickými parametrami. Pamätná zlatá minca je prvá slovenská pamätná minca nominálnej hodnoty 10 000 Sk, má priemer 34 mm a hmotnosť 19 g. Je vyrazená zo zlata s rýdzosťou 900/1000 v počte 3500 kusov vo vyhotovení proof. Strieborná minca je prvou pamätnou mincou nominálnej hodnoty 2000 Sk a je unikátna svojou veľkosťou s priemerom 65 mm, hmotnosťou 124,414 g a netradičným zaobleným osemhranným tvarom. Je vyrazená z rýdzeho striebra v proof vyhotovení. Náklad je limitovaný maximálnou výškou 4000 kusov. Emisia mincí je plánovaná na december 1999.

Na vytvorenie výtvarných návrhov pamätných mincí boli vyhlásené verejné anonymné súťaže. Do súťaže na zlatú mincu bolo predložených 16 výtvarných prác. Napriek tomuto vysokému počtu nebola súťaž úspešná a žiadny z návrhov nebol schválený na realizáciu. Súťaže na striebornú mincu sa zúčastnilo 8 autorov s ôsmimi návrhmi. Po jej vyhodnotení schválil guvernér NBS odporučenie odbornej komisie na posudzovanie výtvarných návrhov slovenských mincí na realizáciu oboch mincí podľa víťazného výtvarného návrhu. Jeho autor Štefan Novotný je aj tvorcom prvej slovenskej pamätnej mince k vzniku Slovenskej republiky a mince k 100. výročiu narodenia Janka Alexyho. Na víťaznom návrhu komisia ocenila myšlienkovú mnohovrstvovosť stvárnenia averzu i reverzu mince. Na averze sú na krídlach gréckej bohyne víťazstva Niké vo viacerých reliéfnych výsekoch zobrazené osobnosti a atribúty rozhodujúcich udalostí dejín územia Slovenska až po jeho vzostup k vlastnej štátnosti s latinským nápisom „QUID DURAT VINCIT" (Kto vytrvá, zvíťazí). Na rube mince sú zobrazené fragmenty typických architektonických prvkov kresťanskej architektúry z rôznych historických období. Na jej pozadí je centrálne umiestnená postava Krista s rozpaženými rukami, čo navodzuje predstavu prorockého a súčasne všeobjímajúceho gesta. V spodnej časti mince je umiestnená betlehemská hviezda, pod ňou je latinsky uvedený letopočet razby „AD MM" (roku Pána 2000).

Druhá cena bola udelená akademickému sochárovi Michalovi Gavulovi, tretiu cenu získal Mgr. art. Patrik Kovačovský a zníženú tretiu cenu akademický sochár Ladislav Šichman.

Ing. Dagmar Flaché
Foto: Ing. Štefan Fröhlich

Nová rumunská bankovka

Jednou z veľmi zaujímavých udalostí tohtoročného leta bolo úplné zatmenie Slnka 11. augusta 1999 v Európe. Nezvyčajnú astronomickú udalosť bolo možné sledovať na území viacerých európskych štátov. Túto príležitosť a príchod roku 2000 využila Rumunská národná banka (RNB) a dala do obehu špeciálnu bankovku v nominálnej hodnote 2000 lei. Zvláštnosťou tejto bankovky je skutočnosť, že ide o prvú európsku bankovku vytlačenú na špeciálnom plastovom substráte.

Hlavný motív na lícnej strane bankovky tvorí vyobrazenie fenoménu zatmenia Slnka (znázornenie planét slnečného systému s nápisom ECLIPSA TOTALA DE SOARE – 11 AUGUST 1999). Centrálny motív na rubovej strane bankovky tvorí vyobrazenie Rumunska s pásom a mestami, v ktorých bolo možné sledovať úplné zatmenie Slnka. Rozmery bankovky sú 143 x 63 mm. Základným ochranným prvkom bankovky je nahradenie tradičného materiálu – charakteristického bankovkového papiera – plastom. Medzi ďalšie ochranné prvky patrí priesvitná nepotlačená plocha v tvare hviezdnej sústavy ohraničenej bielou elipsou (v ľavej hornej časti lícnej strany bankovky), pod ňou je umiestnené logo RNB viditeľné v priehľade proti svetlu, v pravej spodnej časti je metamerická plocha jasnofialovej farby v tvare štylizovaného Slnka, v ľavej spodnej časti je žltá metamerická plocha v tvare Slnka (pri prekrytí jasnofialovým symbolom Slnka sa zmení farba zo žltej na červenú), vpravo vedľa priesvitnej elipsy je umiestnená sútlačová značka (v priehľade proti svetlu sa vytvoria sústredné kružnice).

RNB dala do obehu aj obmedzený počet bankoviek na zberateľské a numizmatické účely.

Gabriel Schlosser

URBAN BÄCKSTRÖM

prezident BIS

URBAN BÄCKSTRÖM Rada riaditeľov na svojom zasadnutí dňa 8. februára 1999 zvolila Urbana Bäckströma, guvernéra Sveriges Riksbank, na post predsedu Rady riaditeľov a prezidenta Banky pre medzinárodné zúčtovanie (BIS) na obdobie troch rokov s platnosťou od 1. marca 1999.

Urban Bäckström nastúpil na miesto Alfonza Verplaetseho, ktorý odišiel do dôchodku z pozície guvernéra Národnej banky Belgicka koncom februára 1999 a ktorého mandát vo funkcii predsedu rady riaditeľov a prezidenta Banky pre medzinárodné zúčtovanie skončil v rovnaký deň.

Rada riaditeľov na zasadnutí dňa 8. februára vyjadrila Alfonzovi Verplaetsemu svoju hlbokú vďaku za jeho vynikajúce služby, ktoré preukázal BIS počas svojho desaťročného pôsobenia v Rade riaditeľov vrátane posledných dvadsiatich mesiacov, keď pôsobil ako predseda Rady riaditeľov a prezident BIS.

Bäckström, Urban; guvernér švédskej centrálnej banky Sveriges Riksbank od roku 1993, člen Rady riaditeľov BIS. Narodil sa 25. mája 1954, ženatý, dve deti.

Vzdelanie: Štokholmská univerzita (bakalár, ekonomické vedy, 1979); Štokholmská vysoká škola ekonomická (PhD). 1978 – 1980: výskumný asistent, Inštitút medzinárodných ekonomických štúdií, Štokholm; 1979 – 1980: vysokoškolský učiteľ, katedra ekonomiky Štokholmskej univerzity; 1980 – 1982: prvý tajomník Ministerstva hospodárstva, Odbor medzinárodných vzťahov; 1982 – 83: hlavný ekonóm Umiernenej strany; 1983 – 1985: Výkonný viceprezident, Hotel Molberg; 1985 – 86: hlavný ekonóm Národnej federácie švédskych akcionárov; 1986 – 1989: hlavný ekonóm Umiernenej strany; 1989 – 1991: vedúci Odboru obchodov s akciami v United Securities. Po zlúčení s Consensus Fondkommission výkonný viceprezident, neskôr prezident a výkonný riaditeľ; 1991 – 1993: zástupca štátneho tajomníka.

BIS
Banka pre medzinárodné zúčtovanie

Úryvky z vystúpenia* Urbana Bäckströma, *predsedu Rady riaditeľov a prezidenta Banky pre medzinárodné zúčtovanie, na tohtoročnom výročnom valnom zhromaždení konanom v júni v Bazileji.

Perspektívy svetového hospodárstva

Chcel by som sa pozastaviť nad svetovým hospodárstvom a zamyslieť sa nad niektorými problémami, s ktorými sa v súčasnosti stretávame. Pokiaľ ide o perspektívy svetového hospodárstva, dnes vládne oveľa väčší optimizmus ako pred niekoľkými mesiacmi, keď sme všetci napäto očakávali možné následky brazílskej krízy. Vo všeobecnosti sa nevylučovala možnosť, že inflácia v Brazílii prestane byť ovládateľná, že Latinská Amerika zažije ďalší hromadný únik kapitálu a že devalvácia realu spustí ďalšiu vlnu devalvácií, ktorá by sa znova mohla rozšíriť dokonca až do Ázie. Vzhľadom na ešte príliš čerstvé spomienky na dozvuky ruskej krízy a zlyhanie Long-Term Capital Management, boli možné dôsledky takýchto udalostí na preťažené globálne finančné trhy ďalším zdrojom vážnych obáv.

V tomto prípade sa žiadne z týchto obáv nenaplnili. Situácia v Brazílii sa zdá byť stabilizovaná, pričom jej dopad na ostatné latinskoamerické krajiny sa podarilo zvládnuť. MMF aj OECD v súčasnosti predpovedajú globálny rast vo výške $2^1/_4$ % v roku 1999 a jeho ďalšie zvýšenie v novom tisícročí. V Spojených štátoch má dôjsť k značnému spomaleniu, Európa má zaznamenať zvýšený rast, juhovýchodná Ázia a Latinská Amerika sa majú zotaviť a pokles výroby v Japonsku sa má zastaviť. Trhy s aktívami s takýmto výsledkom zjavne počítajú. Kapitálové trhy na celom svete zaznamenali nárast, pričom

OBSAH ROČNÍKA 1999 / CONTENTS OF VOLUME VII

1. NÁRODOHOSPODÁRSKA PROBLEMATIKA A BANKOVNÍCTVO / NATIONAL ECONOMY AND BANKING

Téma *Title*	*Č.* *No.*	*Str.* *Page*
Adresár bánk a pobočiek zahraničných bánk, zastúpení zahraničných bánk, asociácií v peňažnom sektore, búrz a iných spoločností v bankovom sektore v SR **Directory of Banks and Branch Offices of Foreign Banks, Representative Offices of Foreign Banks, Associations in the Financial Sector, Stock Exchanges and other Selected Financial Institutions in the SR**	9	29
Centrálne bankovníctvo (recenzia) **The Central Banking (review)** – PhDr. Milica Lesáková	6	26
Inovačný personálny rozvoj – I. časť **Innovative Approach to Development of Human Resources – Part I** – Ing. Jaroslav Mach, PhDr. Rudolf Rurik	8	28
Inovačný personálny rozvoj – II. časť **Innovative Approach to Development of Human Resources – Part II** – Ing. Jaroslav Mach, PhDr. Rudolf Rurik	9	16
Kalkulačný systém nákladov a výnosov ako základný predpoklad zavádzania controllingu v banke **Calculations of Expenditures and Revenues – Essential Prerequisite for the Introduction of Controlling Principles in Banks** – Ing. Mária Režnáková, CSc., Ing. Alžbeta Foltínová, CSc.	4	16
Kapacita a výkony bankovníctva EMU a Slovenska **Capacity and Output of Banking in EMU and Slovakia** – Prof.Ing. Ladislav Unčovský, DrSc.	7	8
Medzinárodný porovnávací program EUROSTAT – OECD 1996 **International Comparative Programme EUROSTAT – OECD 1996** – Mgr. Katarína Kuželová	3	20
Menová expozícia **Monetary Exposure** – Dr. Ing. Anna Polednáková	10	10
Niektoré aspekty zdaňovania štátnych cenných papierov u nás **Certain Aspects of Taxation of Government Securities in Slovakia** – Doc. Ing. Božena Chovancová, CSc., Ing. Peter Vereš	1	18
Oceňovanie nehnuteľností **Real Estate Valuation** – Ing. Daniela Murínová	8	24
Opatrenia proti praniu špinavých peňazí **Measures for Combating Money Laundering** – JUDr. Ján Vyhnálik	5	2
Portfóliové investície na Slovensku **Portfolio Investment in Slovakia** – Ing. Adela Hošková, PhD.	2	2 31
Priame zahraničné investície na Slovensku v r. 1995 – 1998 **Direct Foreign Investment in Slovakia during 1995 – 1998** – Ing. Adela Hošková, PhD.	3	6 34
Priame zahraničné investície na Slovensku v r. 1998 **Foreign Direct Investment in Slovakia in 1998** – Ing. Adela Hošková, PhD.	7	5 34
Pripravenosť Bankového zúčtovacieho centra Slovenska, a. s., na rok 2000 **Readiness of the Slovak National Clearing Centre, Inc. for the Year 2000** – Ing. Peter Oravec	11	7 29
Prístupy k manažmentu hospodárskeho rizika **Managing Business Risk** – Doc. Ing. Dušan Čunderlík, PhD.	5	7
Prognóza vývoja ekonomiky Slovenska na rok 1999 s výhľadom do roku 2002 **Forecast of Economic Development in Slovakia for 1999 with an Outlook until 2002** – RNDr. Viliam Páleník, PhD., Ing. Jaroslav Vokoun, Ing. Vladimír Kvetan	1	4 33
Reštrukturalizáciou k výkonnosti a konkurencieschopnosti ekonomiky SR – I. časť **Restructuring of the Slovak Economy to Improve Perfomance and Competitiveness – Part I** – Prof. Ing. Viera Bacová, CSc.	2	12
Reštrukturalizáciou k výkonnosti a konkurencieschopnosti ekonomiky SR – II. časť **Restructuring of the Slovak Economy to Improve Perfomance and Competitiveness – Part II** – Prof. Ing. Viera Bacová, CSc.	3	13
Stavebníctvo v období transformácie hospodárstva SR **Construction Industry in the Period of Economic Transformation of the SR** – Ing. Anna Cuperová	10	14
Systém ochrany vkladov **Principles of the Deposit Insurance System** – Ing. Peter Trúchly	2	6 34
Teoretické a aplikačné problémy stabilizačnej politiky v etape transformácie ekonomiky **Theory and Application of Stabilisation Policy in the Process of Economic Transition – Certain Problems** – Prof. Ing. Vladimír Mokrý, CSc.	8	17
Verejné financie vo svetle plnenia daní počas ekonomickej transformácie **Public Finance in the Period of Economic Transition in the Light of Revenue** – Ing. Emil Burák	1	22

Téma / Title	Č. / No.	Str. / Page
Vstup priamych zahraničných investícií do procesu štrukturálnych zmien v ekonomike SR **Direct Foreign Investment in Promoting the Process of Restructuring of the Slovak Economy** – Ing. Štefan Lednár, DrSc.	3	9
Vybrané problémy reštrukturalizácie bankovníctva v SR **Restructuring the Banking Sector in Slovakia – Selected Problems** – Ing. Dana Tkáčová, CSc.	1	8
Zahraničná zadlženosť Slovenskej republiky v roku 1998 **Foreign Debt of the Slovak Republic in 1998** – Ing. Pavol Kyjac	6	2 30
Základné princípy efektívneho výkonu bankového dohľadu **Core Principles of Effective Banking Supervision** – Ing. Izabela Fendeková, JUDr. František Hetteš	4	8

2. MENOVÁ PROBLEMATIKA A CENTRÁLNA BANKA MONETARY DEVELOPMENT AND CENTRAL BANKING

Aktuálna ponuka Inštitútu bankového vzdelávania **Institute of Banking Education: Distance Learning**	12	8
Aktuálne otázky menovej politiky a bankovníctva **Monetary Policy and Banking – Actual Issues** – Soňa Babincová	1	17
Aktuálne otázky novej európskej meny **The EURO – Actual Issues** – Dr. Ing. Anna Poledňáková	3	2
Analýza a prognózovanie obeživa v obehu **Analysis and Prognostication of Currency in Circulation** – Ing. Miloslav Tkáč, PhD.	8	2
Analýza menovej citlivosti slovenskej ekonomiky **Monetary Sensitivity of the Slovak Economy – an Analysis** – Ján Tóth	10	8
EURO ako medzinárodná mena **The EURO as an International Currency** – Ing. Jozef Kollár, PhD.	2	5
Hlavné tendencie vo vývoji peňažnej zásoby SR v roku 1998 a v prvom polroku 1999 **Main Trends of Development in the Money Supply of Slovakia During 1988 and the First Half of 1999** – Ing. Zora Kominková, PhD.	11	9 31
Identifikácia a príčiny menových kríz – aplikácia pre SR **Identification and Causes of Currency Crises – Application for Slovakia** – Rastislav Čársky, Miroslav Gavura	8	11
Kanály transmisného mechanizmu menovej politiky **Transmission Mechanism Channels in Monetary Policy** – Ing. Peter Dovčiak	4	5 32
Kniha o platobných systémoch asociovaných krajín EÚ **A Book about Payment Systems in Countries Associated with the European Union** – Ing. Peter Holička	10	6 30
Konkretizácia menového programu NBS na rok 1999 **Updated Monetary Programme of the NBS for 1999**	7	2 31
Menová politika NBS **The NBS Monetary Policy** – Ing. Jana Jirsáková, Ing. Peter Belovič	1	11
Menový program Národnej banky Slovenska na rok 1999 **The Monetary Programme of the National Bank of Slovakia for the Year 1999**	1	2
Nezávislosť centrálnych bánk a EMÚ – I. časť **Independence of Central Banks and the EMU – Part I** – Ing. Jana Grittersová, MA, PhD.	10	2
Nezávislosť centrálnych bánk a EMÚ – II. časť **Independence of Central Banks and the EMU – Part II** – Ing. Jana Grittersová, MA, PhD.	11	2
Nové prístupy k teórii peňazí **New Approaches to the Theory of Money** – Ing. Marta Martincová, CSc.	6	5
Poznámka k meraniu inflácie v Slovenskej republike **A Remark about Measuring Inflation in Slovakia** – Ing. Zdenko Štefanides, M. S.	8	6
Reštrukturalizácia bankového sektora **Restructuring of the Banking Sector** – Ing. Ján Tencer	12	2 28
Riešenie projektu Rok 2000 v podmienkach Národnej banky Slovenska **National Bank of Slovakia Information System Year Compliance – Project Report** – RNDr. Peter Plško	12	5
Štatutárny reporting pre centrálnu banku **Central Bank's Statutory Reporting**	12	24
Udržateľnosť deficitu bežného účtu platobnej bilancie **Balance of Payments Current Account: Sustainable Deficit** – Miroslav Gavura, Peter Ševčovic, Ivan Vodička	9	7
Vplyv eura na finančné deriváty **Impact of the Euro on Financial Derivatives** – Dr. Ing. Anna Poledňáková	4	2

3. KOMERČNÉ BANKOVNÍCTVO / COMMERCIAL BANKING

Banky a bankové produkty (recenzia) **Banks and Bank-products (review)** – PhDr. Milica Lesáková	9	25
Komerčná banka a jej imidž **The Commercial Bank and its Image** – Ing. Eleonóra Veresová	2	9
Kvalita bankových služieb a komunikácia **Quality of Banking Services, and Communication** – Ing. Eleonóra Veresová	5	11
Marketingový manažment bankovej pobočky – I. časť **Marketing Management at Branch Offices of Banks – Part I** – Doc. Ing. Jaroslav Kita, CSc.	6	11

Téma Title	Č. No.	Str. Page
Marketingový manažment bankovej pobočky – II. časť **Marketing Management at Branch Offices of Banks – Part II** – Doc. Ing. Jaroslav Kita, CSc.	7	12
Nové trendy v bankovníctve – elektronické bankovníctvo **New Trends: Electronic Banking** – Ing. Anton Korauš, PhD.	9	14
Stabilita hypotekárnej banky – I. časť **Stability of Mortgage Banks – Part I** – Ing. Eva Horvátová	5	4 34
Stabilita hypotekárnej banky – II. časť **Stability of Mortgage Banks – Part II** – Ing. Eva Horvátová	6	7 33

4. KAPITÁLOVÝ TRH, BURZA, CENNÉ PAPIERE
CAPITAL MARKET, STOCK EXCHANGE, SECURITIES

Asociácia obchodníkov s cennými papiermi **Association of Securities Dealers** – Ing. Róbert Kopál	8	31
Ochrana Investorov **Investor Protection** – Ing. Róbert Kopál	4	11

5. BANKOVNÍCTVO V ZAHRANIČÍ
BANKING AND PUBLIC FINANCE ABROAD

BIS – Banka pre medzinárodné zúčtovanie **BIS – Bank for International Settlements** – Ing. Branislava Bustinová	12	18
Urban Bäckström	12	18
Deutsche Bundesbank – Ing. Peter Páva	6	20
EBRD – Európska banka pre obnovu a rozvoj **EBRD – The European Bank for Reconstruction and Development** – Ing. Alena Štiptová	9	19
EIB – Európska investičná banka **European Investment Bank** – Ing. Dušan Butaš	11	15
Európska menová integrácia – I. časť **European Monetary Integration – Part I** – Ing. Eva Muchová, PhD.	11	23
Európska menová integrácia – II. časť **European Monetary Integration – Part II** – Ing. Eva Muchová, PhD.	12	21
Horst Köhler	9	19
Jacques de Larosiére	7	16
Sir Brian Unwin	11	15
Súťaž vedeckých prác na počesť Jacquesa de Larosiéra **Essay Competition in Honour of Jacques de Larosiére**	2	19
Špecifiká bankovej sústavy Švédska **Swedish Banking System – Specific Features** – Ing. Viera Malacká	4	25
Výber z tlače / Press Reports	3	31
Výber z tlače / Press Reports	4	28
Výber z tlače / Press Reports	5	30
Výber z tlače / Press Reports	7	24
Wim Duisenberg – uznávaný stabilizačný expert **Wim Duisenberg – an Outstanding Stability Expert**	5	15

6. Z HISTÓRIE BANKOVNÍCTVA / HISTORY OF BANKING

Cyril Kresák – Mgr. František Chudják	11	22
Fedor Jesenský – Mgr. Miloš Mazúr	10	23
František Skyčák – Mgr. František Chudják	2	18
Ivan Daxner – Mgr. Mária Kačkovičová	7	25
Ján Milec – Marián Tkáč	4	22
Karol Markovič – Prof. Dr. Samuel Cambel, DrSc.	8	23
Ľudovít Vanovič – Mgr. František Chudják	3	19
Michal Bosák a jeho banky **Michal Bosák and his Banks** – Ing. Rudolf Bosák	6	19
Pavol Kuzmány – Marián Tkáč	5	22
Peter Kompiš – Mgr. Dana Kancelová	12	15
Samuel Jurenka – Mgr. František Chudják	9	24
Trofejné banky **Banks as Spoils of War** – Mgr. František Chudják	5	24
Viliam Pauliny – Marián Tkáč	1	25
Žigmund Pauliny-Tóth – Mgr. Mária Kačkovičová	6	25

Téma / Title	Č. / No.	Str. / Page
7. POISŤOVNÍCTVO / INSURANCE		
O možnostiach prepájania bankových a poisťovacích operácií / **Possibilities for the Combination of Banking and Insurance Transactions** – Doc. Ing. Viktória Čejková, PhD.	7	22
Poistenie podnikateľov / **Business Insurance** – Ing. Barbora Drugdová, CSc.	4	14 35
Stretnutie ekonómov v Brne / **Meeting of Economists in Brno** – Doc. Ing. Viktória Čejková, PhD.	3	30
Vplyv inflácie na poistenie / **Effect on Insurance of Inflation** – JUDr. Imrich Fekete, CSc.	8	8
Vývoj českého poistného trhu a jeho problémy / **Development and Problems of Czech Insurance Market** – Doc. Ing. Viktória Čejková., Ing. Dana Čapková	11	20
Významné výročia slovenského poisťovníctva / **Slovak Insurance – Important Anniversaries** – Ján Patoprstý	9	2
8. PLATIDLÁ, PAMÄTNÉ MINCE / MEANS OF PAYMENT, COMMEMORATIVE COINS		
Albánska republika, Zväzová rep. Juhoslávie, Macedónska republika / **Albania, Yugoslavia, Macedonia** – Gabriel Schlosser	8	20
Cestovné šeky / Travellers Cheques – Ing. Boris Porošin	10	24
Islandská republika / Iceland – Gabriel Schlosser	2	27
K histórii platidiel USA / **From the History of American Means of Payment** – Rozália Boskovičová	6	18
Lotyšská republika, Estónska republika, Litovská republika / **Republics of Latvia, Estonia and Lithuania** – Gabriel Schlosser	5	19
Magický rok 2000 na mimoriadnych pamätných minciach / **The Magical Year 2000 on Special Commemorative Coins** – Ing. Dagmar Flaché	12	16
Mauricius, Seychelska republika, Maledivská republika, Komory / Mauritius, Seychelles, Maldives, Comoro – Gabriel Schlosser	10	19
Moldavská republika, Bieloruská republika / **Moldavia, Belorussia** – Gabriel Schlosser	4	23
Nová bankovka 20 USD / New Twenty-USD Bill – Rozália Boskovičová	1	26
Pamätná strieborná minca k 50. výročiu založenia Slovenskej filharmónie / **The Fiftieth Anniversary of the Foundation of the Slovak Philharmonia – Commemorative Silver Coin** – Ing. Dagmar Flaché	9	23
Významná kapitola z histórie mincovníctva na pamätných zlatých a strieborných minciach / **Gold and Silver Coins Commemorating the History of Minting in Slovakia** – Ing. Vladimír Bušša, Ing. Dagmar Flaché	7	26
Zvýšenie úrovne ochrany slovenských bankoviek / **Advanced Security Features of Slovak Banknotes** – Ing. Štefan Fröhlich	6	14
150. výročie narodenia P.O. Hviezdoslava / **Pavol Orságh Hviezdoslav – 150th Anniversary of Birth** – Ing. Dagmar Flaché	5	23
9. LEGISLATÍVA / BANKING LEGISLATION		
Novely bankových zákonov / **Amendments to Banking Laws** – JUDr. František Hetteš	12	9 31
Zákony, vyhlášky a opatrenia NBS / **Acts, Announcements, and the NBS Decrees**	5	27
Protokol o štatúte Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banky – I. časť / **Protocol on Statutes of the European System of Central Banks and the European Central Bank – Part I**	5	16
Protokol o štatúte Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banky – II. časť / **Protocol on Statutes of the European System of Central Banks and the European Central Bank – Part II**	6	22
Protokol o štatúte Európskeho systému centrálnych bánk a Európskej centrálnej banky – III. časť / **Protocol on Statutes of the European Systems of Central Banks and the European Central Bank – Part III**	7	19
Register opatrení NBS určených pre verejnosť – 1993 / **Register of NBS Decrees Intended for General Public – 1993**	5	29
Register opatrení NBS určených pre verejnosť – 1994 / **Register of NBS Decrees Intended for General Public – 1994**	6	24
Register opatrení NBS určených pre verejnosť – 1995 / **Register of NBS Decrees Intended for General Public – 1995**	7	21
Register opatrení NBS určených pre verejnosť – 1996 / **Register of NBS Decrees Intended for General Public – 1996**	9	6
Register opatrení NBS určených pre verejnosť – 1997 / **Register of NBS Decrees Intended for General Public – 1997**	11	8
Register opatrení NBS určených pre verejnosť – 1998 / **Register of NBS Decrees Intended for General Public – 1998**	12	14

v Spojených štátoch a v Európe sa vyšplhali do rekordných výšok. Prílev kapitálu do Ázie, vrátane Japonska, prispel k značnému rastu cien akcií, a mnohým vládam Latinskej Ameriky sa podarilo umiestniť emisie obligácií na medzinárodných trhoch už niekoľko mesiacov po brazílskej devalvácii. Na mnohých trhoch došlo k rapídnemu poklesu úverového a likviditného rozpätia, aj keď nie až späť na nadmerne nízke úrovne, ktoré boli o tomto období v minulom roku.

Tento priaznivý vývoj by pre nás však nemal byť dôvodom na to, aby sme si mysleli, že nebezpečenstvo je za nami. V tejto chvíli nám hrozí hlavne to, že by sme mohli stratiť pocit potreby urýchlene riešiť súčasné problémy a predchádzať vzniku nových problémov v budúcnosti. Bolo by to nezodpovedné, pretože naďalej pretrváva niekoľko evidentných hrozieb, ktoré by mohli narušiť medzinárodnú finančnú a ekonomickú stabilitu a, čo je asi ešte závažnejšie, môžu existovať aj zraniteľné miesta, ktoré nemusia byť až také zjavné. Len si spomeňte, že len veľmi málo ľudí dokázalo v roku 1994 predpovedať konečný rozsah mexickej krízy. V prípade juhovýchodnej Ázie prognostici nesprávne odhadli začiatok, trvanie aj rozsah recesie. Keď sme sa tu stretli minulý rok, nikto nevedel povedať, aký veľký rozruch vo finančných trhoch spôsobí ruská devalvácia a moratórium. Vo všeobecnosti nikto neočakával spôsob, akým rastúce úverové rozpätia vedli k stratám investorov s vysokou výnosovosťou, k nedostatku likvidity a k takmer úplnému zániku niektorých trhov. Buďme sami k sebe úprimní: z minulosti vieme, že je stále veľa vecí, ktoré nedokážeme pochopiť a predpovedať. Bolo by veľmi opovážlivé jednoducho sa tvárif, že všetko bude v poriadku.

Situácia na kapitálových trhoch

Ak sa aj za posledných pár rokov vynorilo mnoho neočakávaných problémov, na druhej strane existovalo aj veľa očakávaných problémov, ktoré nenastali. Či to znamená, že naše obavy boli neopodstatnené, alebo skôr to, že problémy sa naďalej hromadili pod povrchom, ešte len uvidíme. Zrejme najväčšou obavou, ktorá sa nenaplnila, bolo, že v hospodárstve Spojených štátov by došlo k podstatnému poklesu skôr, než by sa dostatočne obnovila spotreba v iných častiach sveta, aby mohla podporiť globálnu ekonomiku. Toto sa nestalo hlavne vďaka pokračujúcej vysokej úrovni spotreby v Spojených štátoch. Avšak pokles miery súkromných úspor spojený s prehlbujúcim sa deficitom bežného účtu platobnej bilancie je naďalej problémom, ktorým sa treba zaoberať. Pokiaľ by investori stratili ochotu vyrovnávať rapídne rastúcu vonkajšiu zadlženosť Spojených štátov, klesajúci dolár by mohol spôsobiť zosilnenie začínajúcich inflačných tlakov v Spojených štátoch a dokonca aj tvrdé pristátie. To sa našťastie nestalo, aj keď rapídny nárast jenu v treťom štvrťroku 1998 a údaje o indexe spotrebiteľských cien za minulý mesiac svedčia o veľkej dynamike neočakávaných javov. Ďalším problémom taktiež spojeným s nevyváženosťou bežných účtov platobnej bilancie je nárast protekcionizmu. Aj keď sa takéto tlaky dodnes darilo mať pod kontrolou, vzhľadom na ďalší rast v priemyselne najrozvinutejšej časti sveta, úloha udržať otvorený systém obchodovania sa stane určite ťažšou v prípade, ak dôjde k opätovnému rastu nezamestnanosti.

Obávame sa taktiež rýchleho a nekontrolovaného prepadu kapitálových trhov hlavne v Spojených štátoch, ale aj v iných vyspelých krajinách. V čase, keď v mnohých krajinách s vysoko hodnotenými trhmi cenných papierov je miera osobných úspor takmer nulová, významný pokles trhu by mohol znamenať obmedzenie výdavkov a spomalenie rastu. Už niekoľko rokov sa mnohí analytici zamýšľajú nad tým, či očakávania rastu ziskovosti v spojitosti s cenou akcií neboli prehnané. Zároveň však mnohí z nich tvrdia, že technický pokrok a reštrukturalizácia podnikov sú základom nového ekonomického prostredia, ktoré v budúcnosti umožní podstatne vyšší rast ziskovosti. Dodnes je len málo dôkazov, ktorými by sa platnosť tohto tvrdenia dala podložiť. Kým sa tak stane, z hľadiska obozretnosti je dôležité nezatvárať oči pred množstvom dôkazov svedčiacich o tom, že trhy majú v hraničných situáciách sklon k prehnaným reakciám.

Očakávané zvýšenie dynamiky rastu svetového globálneho dopytu je odrazom nedávneho uvoľnenia menovej politiky vo väčšine priemyselne vyspelých krajín a v mnohých nových trhových ekonomikách. Toto uvoľnenie, vrátane uvoľnenia po jesennej kríze vo finančných trhoch, bolo možné vďaka pokračujúcim trendom znižovania inflácie, ktoré sú sčasti dôsledkom veľkého objemu prebytočnej priemyselnej kapacity. Okrem toho pôžičky poskytnuté v minulosti na financovanie nárastu kapacít, predovšetkým v Ázii, sú naďalej prekážkou ozdravenia medzinárodných finančných trhov a boli v mnohých krajinách jedným z ďalších dôvodov pre uvoľnenie menovej politiky. Nedávne skúsenosti Japonska však pripomínajú, že účinnosť menovej politiky môže byť obmedzená nulovou nominálnou úrokovou mierou, hlavne ak ceny už klesajú a predpokladá sa, že klesať budú aj naďalej. Obavy, že súvisiaci pokles výmenného kurzu by mohol slúžiť na export deflácie do iných krajín môžu byť jednou z ďalších prekážok pri presadzovaní politiky.

Uvedené skutočnosti však nie sú jedinými prekážkami, ktoré obmedzujú uplatnenie menovej politiky na riešenie problémov. Udalosti za posledných niekoľko rokov pomerne jednoznačne ukázali, že takáto politika môže sama prispieť k nepokojom na finančných trhoch. Jednoduché a lacné financovanie počas dlhšieho obdobia môže zvyšovať cenu finančných aktív dokonca aj v čase, keď klesá rentabilita s nimi spojených reálnych aktív. Presne toto sa stalo v Japonsku koncom 80-tych rokov a následne v juhovýchodnej Ázii – môže nám to pomôcť vysvetliť rýchle zotavenie cien akcií počas niekoľkých posledných štvrťrokov. Obdobia riadenia pomocou menovej politiky môžu viesť aj k nonšalantnejšiemu prístupu k prijímaniu rizík medzi veriteľmi. Takéto tendencie sú zvýrazňované aj konkurenčným tlakom na udržiavanie, resp. zvyšovanie návratnosti kapitálu. Nadmerné investovanie cudzích zdrojov s vysokým rizikom však môže viesť k takým poruchám v trhoch, ako sme videli krátko po ruskom moratóriu, keď sa postoje investorov náhle zmenia.

V prípade, že využitie menovej politiky je za určitých okolností obmedzené, je zrejme potrebné spoliehať sa viac na iné stratégie. Mikroekonomické reformy naďalej ostávajú najlepším spôsobom na naštartovanie neinflačného ekonomického rastu. Vzhľadom na to, že prebytok kapacít bude v mnohých sektoroch po celé roky brzdiť ďalší rast, dôležité bude znižo-

vať mieru regulácie a otvárať nové možnosti na dosahovanie zisku v iných oblastiach. Pokiaľ sa podobné príležitosti podporia aj správnou politikou v oblasti trhu s pracovnou silou, ktorá v konečnom dôsledku môže získať dôveru vďaka tvorbe nových pracovných miest, určite by sa tým podstatne zlepšili strednodobé vyhliadky na ekonomickú prosperitu. V krajinách s dostatočne pokročilou strednodobou fiškálnou konsolidáciou by tieto mikroekonomické reformy mohlo podporiť aj proticyklické uplatnenie rozpočtovej politiky.

Reforma domácich finančných systémov

Vzhľadom na náklady a ťažkosti spojené s riešením jednej krízy za druhou v posledných rokoch niet divu, že sa toľko pozornosti venuje prevencii vzniku podobných kríz. Jedným z jasných záverov je, že postihnuté nové trhové ekonomiky musia reformovať svoje domáce finančné systémy. Ak sa má obnoviť a udržať ziskovosť, je potrebná súbežná reštrukturalizácia podnikového a bankového systému a jasné rozpoznávanie a alokácia strát. Jednou z najvyšších priorít by malo byť aj vytvorenie solídneho právneho rámca pre praktickú realizáciu bankrotov, ako aj pre účinné podnikové riadenie.

Ak hovorím, že kľúčom k prevencii budúcich kríz v krajinávh s novovznikajúcimi trhmi sú reformy na domácej úrovni, neznamená to, že tento problém nemá aj medzinárodný rozmer. Prílišný prílev a odlev kapitálu by tento domáci problém bezpochyby zhoršil, a preto je potrebné prijať preventívne opatrenia na riešenie podobných udalostí. Ako prvé si treba jasne uvedomiť nebezpečenstvá spojené so systémami upraviteľných pevných kurzov. Zároveň sa netreba zdráhať využívať trhové obozretné nástroje na prevenciu prílišného nárastu vonkajšieho zadlženia. Krajiny, do ktorých vstupuje zahraničný kapitál, by sa okrem toho mali pripraviť aj na deň, keď sa tento pohyb môže otočiť opačným smerom. Krajiny, ktoré sú v tomto ohľade zraniteľné, by sa mali dôkladne zamyslieť nad primeranosťou svojich devízových rezerv, predovšetkým v pomere k ich krátkodobej vonkajšej zadlženosti. Keďže nie je možné, aby svoje rezervy pomocou zvyšovania prebytku obchodnej bilancie naraz rozširoval veľký počet krajín, zdá sa, že je potrebné vo väčšej miere využívať podmienené úverové zdroje, ktoré poskytuje súkromný sektor. V takom prípade by využívanie nových Podmienených úverových liniek MMF pridalo k súkromnému sektoru aj verejný sektor a bolo by potvrdením toho, že domáca politika krajiny, ktorá si peniaze požičiava, je rozumná a udržateľná.

Ak je svojpomoc najlepšou odpoveďou dokonca aj na problémy medzinárodného rozmeru, k ich riešeniu môžu prispieť aj opatrenia, ktorými sa upraví spôsob, akým niekedy medzinárodné finančné trhy fungujú. Aj keď finančná liberalizácia a medzinárodná finančná integrácia majú nepochybne svoje pozitíva, niekedy môžu viesť aj k obdobiam nadmerného riskovania. V posledných rokoch sa naozaj vyskytujú aj prípady riskantného poskytovania pôžičiek nielen transformujúcim sa krajinám, ale aj dlžníkom z priemyselne vyspelej časti sveta. Čiastočne to spôsobuje konkurenčný tlak, ktorý sa pri zrýchľujúcej sa finančnej reštrukturalizácii zrejme nebude zmenšovať. Na druhej strane však verejné bezpečnostné siete môžu deformovať podnety a viesť k sebauspokojeniu a tieto štruktúry by sa preto mali prehodnotiť. Je dôležité, aby všetci investori niesli zodpovednosť za svoje rozhodnutia. Medzinárodné spoločenstvo by malo taktiež zabezpečiť, aby sa všetci investori a poskytovatelia úverov podieľali na riešení každej budúcej finančnej krízy a pre tento účel by okrem iného mali vykonať zmeny medzinárodných dohôd o obligáciách, ktoré by v prípade potreby umožnili reštrukturalizáciu dlhov.

Udalosti, ktoré sa odohrali v minulom roku, tiež jasne ukázali, že je potrebné vynaložiť väčšie úsilie na upevnenie fungovania trhov pre prípad, že trhové procesy v stresových obdobiach sami prispievajú k ich nestálosti. Rastúca úloha trhov pri prelievaní zdrojov z prebytkových do deficitných oblastí a pri riadení rôznych rizík je jedným z dôvodov, prečo je to nevyhnutné. Jadrom porúch trhov sú nesúrodé informácie, pričom spôsob, akým trh tieto poruchy rieši, môže viesť k nepredvídateľným výsledkom. Je dôležité zabezpečiť, aby trhy mali dostatočné informácie o národných hospodárstvach, sile finančných systémov, celkových pozíciach na trhoch a o finančnej situácii ich protivníkov. Rovnako, ak nie ešte viac, je dôležité zabezpečiť, aby účastníci trhov v problematike riadenia rizík brali do úvahy plnú výšku nákladov a výnosov spojených s ich rozhodnutiami. V konečnom dôsledku je potrebné brať do úvahy aj opatrenia na dodržiavanie obozretného podnikania aj na mikro úrovni, t. j. opatrenia týkajúce sa jednotlivých spoločností v širších súvislostiach, vrátane prípadných neúmyselných agregačných účinkov. Interné postupy hodnotenia rizika musia odrážať existujúce vzťahy medzi jednotlivými kategóriami rizik ešte skôr, ako sa trh dostane pod tlak.

Posilňovanie finančnej stability

Rastúca globalizácia trhov si vyžaduje zvýšenú snahu o posilňovanie finančnej stability na medzinárodnej úrovni. Na mnohých minuloročných stretnutiach v BIS a inde sa preberala otázka potreby priamo zainteresovať krajiny s novovznikajúcimi trhmi, ktorých sa rozhodnutia o upevnení menovej a finančnej stability pravdepodobne budú dotýkať. Dôvod je veľmi praktický. Oveľa väčším problémom ako vytvoriť medzinárodné štandardy bude zavedenie týchto štandardov, pričom pocit spoločného vlastníctva by podstatne zlepšil vyhliadky na úspešnú realizáciu.

Na koniec by som chcel vyjadriť svoje uspokojenie nad tým, že BIS a rôzne skupiny a výbory, ktoré sa tu stretávajú, v minulom roku naďalej podstatným spôsobom prispievali k úsiliu o upevnenie menovej a finančnej stability. Tieto snahy budú naďalej pokračovať aj s dodatočnou pomocou novovytvoreného Inštitútu finančnej stability a ešte novšieho Fóra finančnej stability. Nedávne prípady finančných kríz a rušivých makroekonomických vplyvov sú jasným dôkazom toho, koľko práce v tomto smere ešte treba vykonať. Aj napriek tomu je príjemné uvedomiť si, že svetové spoločenstvo sa týmito problémami vážne a systematicky zaoberá.

Podľa zahraničných podkladov spracovala:
Ing. Branislava Bustinová, Národná banka Slovenska

EURÓPSKA MENOVÁ INTEGRÁCIA

II. časť

Ing. Eva Muchová, PhD.
Ekonomická univerzita v Bratislave

Pokračovanie z č. 11/99

Maastrichtská zmluva

Konečné rozhodnutie o smerovaní Európskeho spoločenstva sa uskutočnilo na maastrichtskom stretnutí Európskej rady šéfov štátov a vlád v decembri 1991. Zmluva o Európskej únii (Treaty on European Union) bola uzavretá vo februári 1992 a podstatným spôsobom zmenila Rímsku zmluvu. Maastrichtská zmluva obsahovala dohodu o nezvratnom pohybe smerom k hospodárskej a menovej únii, ako aj dohodu o politických otázkach.

Stratégia Maastrichtskej zmluvy bola založená **na dvoch hlavných princípoch:**

- prechod k menovej únii v Európe bude mať postupný graduálny charakter a bude trvať niekoľko rokov (princíp gradualizmu),
- vstup do menovej únie bude podmienený spĺňaním konvergenčných kritérií (princíp konvergencie).

Postup nastolený v Maastrichtskej stratégii nie je jediným možným postupom, ako to možno vidieť z mnohých príkladov v histórii menovej integrácie. Ako odlišný spôsob realizácie menovej integrácie možno uviesť menové zjednotenie Nemecka, ktoré bolo 1. júla 1990. Hlavný rozdiel medzi týmto zjednotením a maastrichtskou stratégiou spočíva v jej rýchlosti a absencii akýchkoľvek konvergenčných požiadaviek. Koncom roka 1989 sa uskutočnilo rozhodnutie o realizácii menovej únie, ktoré sa stalo skutočnosťou o 6 mesiacov neskôr. Európska únia podobný krok zrealizovala v rozpätí desiatich rokov. Východné Nemecko sa pripojilo k západnej časti bez akýchkoľvek podmienok na spĺňanie konvergenčných kritérií. Z toho vyplýva, že menové zjednotenie sa môže uskutočniť rýchlym spôsobom a bez podmieňujúcich vstupných požiadaviek. To však neznamená, že by sa tento spôsob mal považovať za ideálny na uskutočnenie menovej integrácie.

Princíp gradualizmu je zakomponovaný v špecifikácii štádií, cez ktoré mala byť dosiahnutá EMÚ.

Štádium I (1. júl 1990 až 31. december 1994): dovršenie vnútorného trhu vrátane úplne voľného pohybu tovarov, osôb a kapitálu (pred 31. decembrom 1992), začiatok programov hospodárskej konvergencie členských štátov. Krajiny EMS rušia zostávajúcu kapitálovú kontrolu. Posilňuje sa stupeň menovej spolupráce medzi centrálnymi bankami krajín EMS. Počas tohto prvého štádia je možné znovu stanoviť menové kurzy v rámci EMS.

Štádium II (1. január 1994 – obdobie medzi 1997 až 1999): prijatie viacročných konvergenčných programov: založenie Európskeho menového inštitútu (EMI), ktorý bude koordinovať (ale nie kontrolovať) menovú politiku a pripravovať založenie Európskej centrálnej banky v treťom štádiu.

Štádium III (obdobie medzi rokmi 1997 až 1999): založenie Európskeho systému centrálnych bánk (ESCB) a Európskej centrálnej banky (ECB), nahradenie národných mien členských štátov prijatých do EMÚ jednotnou menou. ESCB bude pozostávať z Európskej centrálnej banky a národných centrálnych bánk, ktoré budú zodpovedné za implementáciu menovej politiky, ktorú vytvorí ECB. Menové kurzy medzi národnými menami budú neodvolateľne fixované.

Maastrichtská zmluva implikovala neodvolateľný záväzok členských štátov k pohybu k štádiu III len za predpokladu, že budú spĺňať nevyhnutné podmienky – **konvergenčné kritéria:**

1. Cenová stabilita – miera inflácie by nemala presiahnuť priemernú mieru inflácie troch krajín s najnižšou cenovou hladinou o viac ako 1,5 %;

2. Stabilita meny – menový kurz by nemal byť vystavený devalvácii vnútri úzkeho pásma mechanizmu výmenného kurzu EMS počas posledných dvoch rokov pred dátumom vstupu do EMÚ;

3. Rozpočtový deficit – rozpočtový deficit nesmie presiahnuť 3 % z HDP (ak je vyšší, mal by sa postupne a podstatne znižovať k požadovanej úrovni alebo odchýlka od odporučenej hodnoty (3 %) by mala byť výnimočnou a dočasnou a zostávajúcou v blízkosti odporučenej hodnoty – článok 104c (a);

4. Štátny dlh – štátny dlh musí byť nižší ako 60 % z HDP (ak je vyšší, tak by sa mal postupne znižovať a blížiť sa k uvedenej referenčnej hodnote uspokojivým tempom – článok 104 c (b);

5. Úroková miera – nominálne dlhodobé kapitálové úroky by sa nemali odchyľovať o viac než 2 % od priemerných dlhodobých úrokových mier troch krajín s najnižšou mierou inflácie.

Závažným problémom maastrichtských kritérií je fakt, že zavádzali vlastne „policy mix" založenú na rozpočtovej a monetárnej reštriktívnej politike. Od členských krajín sa požadovalo zredukovať vládny dlh a deficit pri súčasnej redukcii miery inflácie. To viedlo k silnému deflačnému pôsobeniu. Tento trend bol spoločný pre mnohé členské krajiny EÚ, ktoré sa snažili zredukovať rozpočtový deficit

znížením vládnych výdavkov a (alebo) zvýšením daní. Skoro vo všetkých krajinách to malo negatívny vplyv na agregátový dopyt, čo následne vyvolalo zníženie ekonomickej aktivity. Rovnako reštriktívna rozpočtová politika realizovaná v krajinách prispela k nízko rastovému prostrediu v Európskej únii, čo spôsobilo, že rozpočtové krátenia v týchto krajinách boli menej efektívne. Maastrichtská stratégia založená na konvergenčných kritériách prinajmenšom viedla k nízkemu ekonomickému rastu počas 90-tych rokov.

Ratifikačný proces a následný vývoj

Pôvodne sa predpokladalo, že všetkých dvanásť krajín EÚ bude **ratifikovať** Maastrichtskú zmluvu v priebehu roka 1992. Dáni však zmluvu odmietli v referende v júni 1992, čo vyvolalo v EÚ značný šok. Hoci Francúzi ratifikovali zmluvu v septembri 1992, bola to ratifikácia najmenšou možnou väčšinou. Briti sa rozhodli odložiť ratifikáciu na obdobie po novom dánskom referende. Po poskytnutí „vyňacej klauzuly" Dánsku, neskoršie referendum vyústilo do jednoznačného „áno". V roku 1993 ratifikáciou zmluvy vo Veľkej Británii sa stala Maastrichtská zmluva ratifikovaná všetkými členskými štátmi. V roku 1994 bola zmluva ratifikovaná vo Švédsku, Rakúsku a Fínsku a následne sa aj tieto štáty stali členmi EÚ.

Udalosti v r. 1992 podnietili diskusiu o pohybe smerom k „dvojrýchlostnej Európe", pozostávajúcej zo skupiny hospodársky silných krajín (Nemecko, Francúzsko, Belgicko, Holandsko a Luxembursko), ktoré sa pohybovali rýchlejšie k EMÚ a druhej skupiny vytvorenej z hospodársky slabších krajín, ktoré zaostávali. Vznikali pochybnosti, či dvojrýchlostná Európa umocní nerovnomerný rozvoj, alebo na druhej strane vytvorí vhodné riešenie pre krajiny, ktoré chcú zostať zatiaľ mimo menovej únie, pretože potrebujú dlhšie obdobie prípravy alebo dokonca chcú výnimku (opting-out clauses). V posledne uvedenom prípade by začal fungovať model Európa – a – la – carte, ktorý ponecháva na členských štátoch výber stupňa, pokiaľ chcú participovať na spoločných dohodách. Tento prístup sa zdal byť veľmi výhodným pre krajiny ako Veľká Británia a Dánsko, ktoré mali výhrady k úplnému zjednocovaniu.

Na summite hláv členských štátov v Madride v decembri 1995 sa dohodol názov spoločnej meny – euro a pristúpilo sa k bližšej špecifikácii štádia III, ktoré bolo rozdelené na nasledujúce tri podetapy:

1. podetapa: 1. január 1999 až 31. december 2001: národné meny cirkulujú spolu so spoločnou menou EUR pri neodvolateľnej fixácii menových kurzov. Komerčné banky môžu používať len euro pre všetky obchodné transakcie. Súkromné osoby môžu voliť medzi národnou menou a otvorením si účtov v EUR (v tomto štádiu euro ešte nebude existovať vo forme bankoviek a mincí). Ale všetky transakcie medzi Európskou centrálnou bankou a komerčnými bankami sú v EUR. Podobne nová emisia vládnych bondov musí byť v EUR a nie v národnej mene;

2. podetapa: 1. január až 2. júl 2002: národné meny budú nahradené EUR, národné meny strácajú postavenie legálneho platidla;

3. podetapa: od 1. júla 2002 začne existovať skutočná menová únia, v ktorej bude jednotnou menou EUR a bude riadená Európskou centrálnou bankou (ECB).

Aktuálne aspekty fungovania EMÚ

1. januára 1999 začalo tretie štádium budovania hospodárskej a menovej únie v západnej Európe. Týmto dňom prestal fungovať oficiálny kôš ECÚ a euro sa stalo spoločnou menou, pričom boli neodvolateľne fixované vzájomné kurzy mien zúčastnených krajín, ako aj ich kurzy voči EUR.

V súvislosti so zavedením spoločnej meny významnou otázkou zostáva vzťah medzi zúčastnenými krajinami menovej únie a krajinami, ktoré z rôznych dôvodov zostali mimo. V dôsledku vytvorenia menovej únie európske krajiny sa rozdeľujú na niekoľko skupín:

„Ins" – túto skupinu tvoria krajiny, ktoré sú členmi EMÚ hneď od začiatku.

„Pre-Ins" – krajiny Európskej únie, ktorých členstvo v EMÚ bolo posunuté a ktoré nie sú členmi EMÚ z dôvodov nesplnenia konvergenčných kritérií. Obidve skupiny, teda „Ins" a „Pre-Ins" sú spojené kurzovým systémom, ktorý je odvodený od Európskeho menového systému, účasť v ňom je síce dobrovoľná, ale v súvislosti s členstvom v EMÚ je nevyhnutná. Krajiny označované ako „Pre-Ins" sa v budúcnosti pripoja k menovej únii podľa rovnakých pravidiel, podmienok a podľa rovnakej procedúry ako krajiny, ktoré do nej vstúpili ako prvé. K posúdeniu, či tieto krajiny spĺňajú kritériá pre vstup do EMÚ, bude dochádzať raz za dva roky, prípadne vtedy, ak o to uvedené krajiny požiadajú. Krajiny „Pre-Ins" sa nezúčastňujú na vymedzení menovej politiky, nevolia členov Výkonnej rady ECB, avšak ich ministri majú zastúpenie v Rade ekonomických a finančných ministrov (Ecofin), ktorá bude tvorcom smerníc pre hospodársku politiku. Ich predstavitelia budú pracovať v Ekonomickom a finančnom výbore a ich centrálne banky zostávajú členmi Európskeho systému centrálnych bánk.

„Opting Outs" – patria sem krajiny EÚ, ktoré si zvolili možnosť nezúčastniť sa v EMÚ. Budú môcť vykonávať nezávislú vnútornú i zahraničnú politiku, ale budú musieť brať do úvahy fakt, že ich menová politika je vecou spoločného záujmu. Podľa článku 109 Maastrichtskej zmluvy „každý členský štát by mal narábať so svojou menovou politikou ako so záležitosťou spoločného záujmu. Pri jej vykonávaní by mali členské štáty prihliadnuť na skúsenosti získané zo spolupráce v rámci EMS a mali by rešpektovať právomoci existujúce v tejto sfére."

„Long-Term Outs" – tvoria krajiny, ktoré nemajú záujem o členstvo v EMÚ, avšak majú rozsiahle obchodné väzby na EÚ, čo z nich robí takmer členov Jednotného trhu. Medzi tieto krajiny možno zaradiť Nórsko (v referende neratifikovalo Maastrichtskú zmluvu) a Švajčiarsko.

Keďže tieto krajiny nie sú členmi EÚ, nebudú vystavené určitým tlakom na stabilizovanie svojich devízových kurzov. Oblasť spoločnej meny môže mať niekoľko efektov na tieto krajiny, najpravdepodobnejším je riziko menovej substitúcie v týchto krajinách vzhľadom na predpokladané rozšírené používanie eura.

Vývoj v krajinách eurozóny je v súčasnosti charakterizovaný spomaľovaním ekonomického rastu, dlhodobo pretrvávajúcou nezamestnanosťou a hrozbou deflácie. Deflačnej dynamike v EÚ prispela do značnej miery reštriktívna menová politika v kombinácii s reštriktívnou rozpočtovou politikou. Pri menovej reštrikcii a záväzku prijať pevný menový kurz mali krajiny k dispozícii iba jediný nástroj na zlepšenie svojho konkurenčného prostredia vzhľadom na ostatné krajiny – zníženie miery inflácie pod úroveň ostatných krajín. Výsledkom bol proces konkurenčnej dezinflácie (aktívnu konkurenčnú dezinflačnú politiku realizovalo Francúzsko). Zaujímavý je fakt, že aj krajiny, ktoré sa nepriklonili k dezinflačnej politike, pod tlakom maastrichtského kritéria boli prinútené realizovať rovnaký typ politiky, nakoľko norma stanovená maastrichtským kritériom bola tlačená vplyvom konkurenčnej dezinflačnej politiky špirálovite smerom dole.

V decembri 1998 dosiahla priemerná miera inflácie v eurozóne najnižšiu úroveň za posledných 30 rokov (0,8 %). Vyvoláva to obavy z ďalšieho poklesu spotrebiteľských cien, čo by viedlo následne k spomaleniu hospodárskeho rastu. Zníženie úrokových sadzieb síce môže viesť cez zníženie nákladov na získanie nových finančných prostriedkov k silnejšiemu ekonomickému rastu, ale na druhej strane pokles eura voči doláru môže znamenať zníženie atraktivity investovať na európskych trhoch s akciami a obligáciami.

Literatúra

1. De Grauwe, P.: The Economics of Monetary Integration. 3 edition, Oxford University Press 1997.
2. Kenen, P.B.: Economic and Monetary Union in Europe. Moving beyond Maastricht. Cambridge University Press 1995.
3. Gros, D. – Thygesen, N.: European Monetary Integration (from EMS to EMÚ). Longman 1992.
4. Šíbl, D.: Európska únia – Encyklopédia. Bratislava, Sprint vfra 1998.
5. Somers, F.: European Community Economics. A Comparative Study. 2nd edition, Pitman Publishing 1994.

Chodníky cez lesy

A nielen cez ne, ale aj po skalách, asfaltkách, vrcholkoch hôr, či popri plesách zdolávali od skorej jari do neskorej jesene skalní členovia turistického oddielu Národnej banky Slovenska.

Už druhý rok každý druhý víkend organizujú spoločné stretnutia, ktorých bolo tento rok neúrekom. Či to boli jednodňové túry po západnom Slovensku alebo Záhorí, týždenná hrebeňovka po Nízkych Tatrách pre zopár zdatnejších, ale hádam najatraktívnejšími boli dva trojdňové celoslovenské zrazy – v júni vo Viacúčelovom zariadení NBS Bystrina v Starom Smokovci a v októbri na Roháčoch. Desiatky, určite i stovky našliapaných kilometrov. Organizácia akcií na výbornú a náročnosť turistiky podľa výberu účastníkov.

Chvíľu hrozilo, že oddiel zanikne, pretože hlavný organizátor turistických akcií z NBS odišiel, ale našli sa ďalší „obetavci" a prevzali štafetu pevne do svojich rúk. Zápal, s akým sa chopili tejto činnosti, je výnimočný aj u turistov. A tak sme všetci radi, že trasy organizujú skutočne skvelí ľudia, ktorí to vonkoncom nechápu ako povinnosť, ale svoje hobby. Priateľstvá, ktoré nás spájajú sú skutočné, ochota nefalšovaná, pomoc bezhraničná. Je málo záujmových činností v NBS, ktoré sa môžu masovosťou a atmosférou vyrovnať tej „trampskej".

Je tu záver roka a s ním spojené tradičné bilancovanie. Čo všetko sa nám podarilo za ten rok uskutočniť a čo zostalo iba zbožným želaním. Skúmame príčiny, dávame si nové predsavzatia. Tešíme sa z neočakávaných úspechov a máme dobrý pocit zo splnených minuloročných predsavzatí. Jedným z takýchto dobrých pocitov je aj to, že sme pre svoje zdravie a psychickú vyrovnanosť urobili krok správnym smerom. A čo vy? Neprídete nabudúce medzi nás?

Mária Pagáčová, foto: Jana Kováčová, NBS

ŠTATUTÁRNY REPORTING PRE CENTRÁLNU BANKU

Každá komerčná banka musí podľa zákona odovzdávať výkazy o svojej činnosti NBS a bankovému dohľadu. Výkazy požadované NBS sú veľmi komplexné a dotýkajú sa všetkých oblastí bankovej činnosti. Štatutárny reporting pre NBS často zamestnáva aj desiatky pracovníkov, ktorí vytvárajú potrebné výkazy, avšak väčšina bánk nevyužíva ich pridanú hodnotu. Nie je možné minimalizovať náklady spojené s generovaním povinných výkazov? Nebolo by možné využiť dáta z ktorých sú vytvárané výkazy pre NBS aj pre interné potreby banky?

Na tieto a podobné otázky už existuje odpoveď. Je ňou **Reportingový systém pre komerčné banky** od spoločnosti Oracle. Okrem štatutárnych výkazov systém ponúka možnosť využiť dáta pripravené pre štatutárne výkazy pre NBS aj pre interné výkazy komerčnej banky prípadne pre on-line analýzu dát. Je veľmi výhodné využiť reportingový systém ako prvý krok výstavby manažérskeho informačného systému v komerčnej banke.

Spoločnosť Oracle pristúpila k reportingu novým spôsobom. Náš systém nepočíta každý výkaz samostatne, ale najprv pripraví dáta o banke kompletne a následne ich využije pre vytvorenie výkazov. Veľkou výhodou tohto prístupu je jednoduchý spôsob definovania šablón výkazov. Okrem toho tento systém automaticky zaručuje splnenie všetkých medzivýkazových kontrol požadovaných metodikou NBS.

Systém automaticky odkladá všetky dáta, ktoré spracoval a tiež výkazy ktoré vygeneroval. Preto je vždy možné vrátiť sa späť k historickým dátam a napr. spätne vygenerovať výkazy k starším dátumom. Tým tento systém získava niektoré črty dátového skladu, tzv. data warehouse.

Nasadenie Reportingového systému pre komerčné banky od spoločnosti Oracle prináša hneď niekoľko výhod pre banku:

Minimalizácia nákladov a ľudských zdrojov

Reportingový systém pre komerčné banky je navrhnutý tak, aby jeho ovládanie a správa boli maximálne jednoduché. Pre každú činnosť potrebnú pri spracovaní dát, definovaní a generovaní výkazov, ako aj pre ostatné činnosti spojené s výkazníctvom pre NBS, je pripravené grafické rozhranie.

Systém je postavený tak, aby jeho kompletnú obsluhu zvládol jeden pracovník s bankovými skúsenosťami, ktorý má na starosti výkazníctvo pre NBS, resp. interný reporting banky. Na prácu so systémom postačujú minimálne skúsenosti s obsluhou počítača. Pri používaní a správe systému nie je potrebná spolupráca oddelenia informačných technológií banky, ani dodávateľa systému.

Základné spracovanie dát prebieha automaticky v noci po dennej uzávierke a ráno sú v systéme už pripravené dáta z predchádzajúceho dňa.

Aby bola minimalizovaná potreba zásahov užívateľa je v systéme možné definovať automatické opravy niektorých typov problémových viet. Ide o opravu preklepov, o opravy celých viet spĺňajúcich zadanú podmienku nahradením užívateľom predpripravenou novou vetou.

K takto pripraveným dátam prichádza ráno pracovník zodpovedný za reporting. Jeho úlohou je spracovať iba tie vety, ktoré nespracovala nočná automatika. Sú to vety, v ktorých vznikol problém pri spracovaní, napr. neznáma hodnota v stĺpci, nový produkt, nekompletne vyplnený mapovací mostík a pod. V zabehnutom systéme zvyčajne ide o niekoľko málo viet a odstránenie problémov v nich je veľmi rýchle, ale vyžaduje kvalifikovanú znalosť bankovej problematiky.

Niekedy však nie je možné generovať výkazy priamo z takto spracovaných dát, ale je potrebné najprv dáta upraviť a doladiť. Ide napr. o upresnenie stavu clearingového nostra v NBS, o korekciu chybného zaúčtovania v bankovom systéme a pod. Aj s touto alternatívou systém počíta. Ponúka možnosť manuálnej korekcie vstupných dát.

Kvôli potrebe auditovateľnosti dát v systéme, sa systém riadi pravidlom nedotknuteľnosti dát zo zdrojového systému. Všetky typy automatickej korekcie dát a manuálne úpravy sú vykonávané účtovným spôsobom (storno veta – opravená veta).

Posledným krokom pri reportovaní je samotné generovanie výkazov. Ide vlastne o automatické naplnenie šablón výkazov dátami k vybranému dňu. Aby si pracovník nemusel pamätať, ktoré výkazy treba kedy vygenerovať, resp. aby zastupujúci pracovník nemal problémy s výberom potrebných výkazov, je v systéme pripravený plán výkazov, v ktorom môže užívateľ zadefinovať, ktoré výkazy je potrebné vygenerovať pre dáta z toho ktorého dňa. Vygenerovanie všetkých výkazov podľa plánu je potom otázkou niekoľkých „kliknutí myšou".

Postup spracovania dát v Reportingovom systéme pre komerčné banky od spoločnosti Oracle je schematicky znázornený na obrázku.

Jednoduché a rýchle nasadenie

Jednoduché a rýchle nasadenie systému je dôležitou požia-

davkou banky pri nasadzovaní nového reportingového systému. Žiadny reportingový systém však nie je možné jednoducho nainštalovať a používať. Vždy je potrebné jeho prispôsobenie podmienkam konkrétnej komerčnej banky.

Náš reportingový systém sa nepripája priamo k bankovému systému, ale používa extrakty. Je to výhodné tak z hľadiska potencionálnej zmeny bankového systému, resp. prechod na vyššiu verziu aktuálneho systému, ako aj z hľadiska minimalizovania záťaže produkčného systému počas jeho práce. Extrakty tvoria vlastne interface medzi zdrojovým systémom v banke a reportingovým systémom.

Je samozrejme možné, aby použité extrakty neboli iba z bankového systému, ale tiež z ľubovoľného systému používaného v banke, napr. systém pre evidenciu cenných papierov a pod. Kombináciou extraktov z rôznych systémov je možné pokryť všetky činnosti banky.

Exporty zo zdrojových systémov nie je potrebné prispôsobovať potrebám NBS, ale je možné vytvárať ich vo forme výstupov konkrétneho zdrojového systému. To umožňuje, aby extrakty boli jednoduché, rýchlo vytvoriteľné a ľahko udržiavateľné.

Reportingový systém vie sám preložiť metodiku a pojmy prirodzené pre ten ktorý zdrojový systém na metodiku a pojmy požadované NBS. Prevod metodiky je riadený prevodovými mostíkmi, čím je zabezpečená modifikovateľnosť tohoto algoritmu. Štruktúra mostíkov je preddefinovaná pri nasadzovaní systému a je závislá na štruktúre dát zo zdrojových systémov a nie na ich obsahu. Preto je štruktúra mostíkov stabilná a nie je potrebné meniť ju.

Na rozdiel od štruktúry prevodových mostíkov sa môže obsah mostíkov dynamicky meniť. Je potrebné, aby obsah mostíkov pružne reagoval na zmeny a rozšírenie činností banky, ako napr. rozšírenie ponuky produktov, obchodovanie v novej mene a pod. Preto je obsah prevodových mostíkov plne v kompetencii zodpovedného pracovníka banky, ktorý rozumie bankovej a reportingovej problematike, ako aj potrebám NBS a nie techniky z odboru informatiky alebo dodávateľa systému. Kompletnú modifikáciu obsahu mostíkov je možné vykonať z grafického prostredia bez potreby programovania.

Nezávislosť od dodávateľa systému

Komerčná banka sa po nasadení reportingového systému stáva úplne nezávislou od dodávateľa systému. Má k dispozícii tú istú sadu nástrojov pre správu systému a modifikáciu, resp. doplnenie nových výkazov, ako dodávateľ systému. Je samozrejme možné dohodnúť sa aj na dodávke výkazov pre NBS „na kľúč".

Nezávislosťou však banka môže výrazne šetriť prostriedky tým, že výkazy podľa každoročne sa meniacej metodiky NBS nadefinuje priamo zodpovedný pracovník banky. Preto nie je nutné platiť veľké peniaze dodávateľovi za každoročnú modifikáciu výkazov a okrem toho je možné definovať výkazy podľa novej metodiky v predstihu, vyskúšať ich „na nečisto" a na začiatku ďalšieho roku bez problémov prejsť na spracovanie podľa novej metodiky.

Všetky výkazy sú v systéme definované ako šablóny, ktoré sú naplnené dátami v čase generovania výkazov. Šablóna výkazu je definovaná ako predpis pre výberovú podmienku v riadku a stĺpci výkazu. Hodnota v bunke výkazu je daná spojením predpisov pre riadok a stĺpec výkazu prislúchajúci bunke. V prípade, že v konkrétnej bunke výkazu je v metodike porušená riadkovo-stĺpcová definícia, je možné definovať predpis pre každú konkrétnu bunku zvlášť. Tým je zabezpečené, že bude možné zadefinovať akúkoľvek štruktúru výkazu.

Samozrejme na definíciu, resp. modifikáciu výkazov je pripravené komfortné grafické prostredie. Pri zmene štruktúry nie je preto potrebná znalosť programovania.

Možnosť využiť pripravené dáta v prospech komerčnej banky

Pre reportovanie do NBS je potrebné spracovať komplexné dáta o banke. Prečo tieto dáta nevyužiť aj pre vnútorné potreby komerčnej banky? Náš reportingový systém, na rozdiel od iných, nie je viazaný iba na výkazy požadované metodikou NBS, ale užívateľ má voľnosť v definovaný výkazov a môže nadefinovať a následne generovať ľubovolné výkazy podľa špecifických požiadaviek komerčnej banky.

Nepostačujú Vám statické výkazy? Potrebujete dynamiku? Systém Oracle Express, na ktorého základe je vybudovaný reportingový systém, je primárne navrhnutý pre dynamickú on-line analýzu dát. Ponúka preto kompletnú funkcionalitu potrebnú pre takúto činnosť.

Partnerstvo s renomovaným dodávateľom s veľkými skúsenosťami v oblasti bankových informačných technológií

Spoločnosť Oracle Slovensko s.r.o., ktorej konzultingové oddelenie je autorom Reportingového systému pre komerčné banky, je lokálnym zastúpením spoločnosti Oracle Corporation. Spoločnosť Oracle Corporation je druhou najväčšou softvérovou spoločnosťou na svete a je a je svetovou jednotkou v predaji databázových technológií. Okrem toho ponúka overené aplikácie, ktoré dostali mnohé medzinárodné ocenenia. Má tiež bohaté skúsenosti v spolupráci s bankami, ktoré jeho aplikačnú technológiu využívajú. Najvýznamnejšími zákazníkmi Oracle zo sektoru bankovníctva sú Bank of China, Citibank, Deutsche Bank, Lloyds Bank, Swiss Bank. Na Slovensku NBS, ING Barrings, Slovenská sporiteľňa, Istrobanka, Banka Slovakia a ďalšie.

Potrebujete, aby štatutárny reporting prestal byť problémom Vašej banky? Potrebujete, aby činnosť, ktorá zatiaľ generovala iba náklady, začala prinášať banke profit? Potrebujete urobiť prvý krok v budovaní informačného systému pre vrcholový manažment, tzv. MIS? Začnite s Reportingovým systémom pre komerčné banky od spoločnosti Oracle. Kontaktujte nás, radi prídeme a nezáväzne predvedieme náš Reportingový systém pre komerčné banky priamo u Vás.

Martin Matejka
Senior OLAP konzultant
Oracle Slovensko s.r.o.
mmatejka@sk.oracle.com

Z rokovania Bankovej rady NBS

Dňa 19. 11. 1999 sa uskutočnilo v Bratislave 34. rokovanie Bankovej rady NBS pod vedením jej guvernéra Mariána Juska.

• BR NBS sa zaoberala aktuálnou situáciou v Priemyselnej banke, a. s., Košice. V súvislosti s podpisom zmluvy medzi Priemyselnou bankou, a. s., Košice v zastúpení jej správcu a Slovenskou sporiteľňou, a. s., poskytne Národná banka Slovenska Priemyselnej banke dočasnú finančnú pomoc na posilnenie likvidity v objeme 1,0 mld. Sk pri úrokovej sadzbe rovnajúcej sa platnej diskontnej sadzbe. Táto pomoc smeruje k reálnemu vyriešeniu situácie v Priemyselnej banke.

• BR NBS schválila vyhlášku o vydaní bankoviek po 1000 Sk vzoru 1999 do obehu. Motívy, rozmery a farebnosť bankovky sú rovnaké ako na bankovke vzoru 1993 a 1995. Podstatnou zmenou je väčší počet aplikovaných ochranných prvkov, ktoré zvýšia ochranu tisíckorunovej bankovky, najmä proti rizikám, vyplývajúcim z rýchleho rozvoja modernej reprodukčnej techniky umožňujúcej farebné kopírovanie a skenovanie. Tisíckorunovú bankovku vzoru 1999 vydá Národná banka Slovenska do obehu koncom roku 1999.

• BR NBS schválila vyhlášku o druhom vydaní bankoviek po 20 Sk, 50 Sk, 100 Sk, 500 Sk vzoru 1993, 200 Sk a 5000 Sk vzoru 1995 do obehu.

Od pôvodne vydaných bankoviek sa bankovky druhého vydania odlišujú tým, že na lícnych stranách bankoviek je v dolnej, nepotlačenej strane kupónu aplikovaná metalizovaná fólia striebornej a na bankovke v hodnote 5000 Sk zlatej farby, so symbolom a textom pripomínajúcim rok 2000. NBS chce vydaním týchto bankoviek pripomenúť významný časový medzník v dejinách ľudstva – rok 2000, v ktorom sa zmenia všetky štyri číslice letopočtu.

Dňa 26. 11. 1999 sa uskutočnilo v Bratislave 35. rokovanie Bankovej rady NBS pod vedením jej guvernéra Mariána Juska.

• BR NBS schválila vyhlášky o vydaní pamätných zlatých mincí v hodnote 10 000 Sk a pamätných strieborných mincí v hodnote 2000 Sk pri príležitosti roku 2000. Vzhľadom na skutočnosť, že v prípade zmeny všetkých číslic letopočtu ide o výnimočnú udalosť, ktorá nastane raz za tisíc rokov je pamätná strieborná minca vyrazená v tvare osemhranu o priemere 65 mm a hmotnosti 123,414 gramov. Rýdzosť dvetisíckorunáka je 999, čo je najvyšší technický dosiahnuteľný stupeň v rýdzosti striebra. Priemer pamätnej zlatej mince je 34 mm a hmotnosť 19 gramov. Vyobrazenie lícnej a rubovej strany obidvoch mincí je rovnaké. Autorom výtvarných návrhov mincí je sochár Štefan Novotný a mince vyrazila Mincovňa Kremnica, š. p.

Zdroj: tlačové oddelenie NBS

Guvernér NBS v Bazileji

Guvernér Národnej banky Slovenska Marián Jusko sa zúčastnil v novembri t. r. pravidelného stretnutia guvernérov centrálnych bánk BIS v Bazileji. Na programe stretnutia guvernérov bolo rokovanie o problematike opätovného zhodnotenia úlohy ratingových agentúr v globálnom meradle.

Predstavitelia NBS v Helsinkách

Guvernér Národnej banky Slovenska M. Jusko a členka Bankovej rady NBS a vrchná riaditeľka menového úseku E. Kohútiková sa zúčastnili na seminári centrálnych bánk kandidátskych krajín na vstup do EÚ, ktorý sa konal v Helsinkách. Guvernér NBS predniesol príspevok, ktorý sa zaoberal problematikou reálnej pripravenosti vstupu SR do Európskej únie.

Odobratie licencie AG Banke

Bankový dohľad Národnej banky Slovenska po prerokovaní s Ministerstvom financií SR vydal v súlade so zákonom o bankách rozhodnutie o odobraní povolenia AG Banke, a. s., Nitra, pôsobiť ako banka. Guvernér NBS M. Jusko, viceguvernér NBS J. Mudrík a vrchný riaditeľ úseku bankového dohľadu NBS T. Kašiak na tlačovej konferencii dňa 2. 12. 1999 informovali o dôvodoch tohto závažného rozhodnutia. Nepriaznivá finančná a ekonomická situácia trvá v AG Banke, a. s., prakticky od prevzatia bývalej pobočky Agrobanky. Akcionári dvakrát oznámili, že problémy budú riešiť navýšením základného imania, čo sa však neuskutočnilo. Prakticky až do poslednej chvíle sa viedli intenzívne rokovania s vedením banky a jej niektorými akcionármi s cieľom nájsť riešenie na zvrátenie tohto rozhodnutia. Návrhy zástupcov niektorých akcionárov sa však po dôkladnom posúdení ukázali ako nerealizovateľné, príp. len veľmi ťažko realizovateľné a neperspektívne čo sa týka stabilizácie a ozdravenia banky. Preto po oznámení predstaviteľov AG Banky, a. s., o neschopnosti splácať záväzky bankový dohľad NBS odobral tejto banke licenciu. Na ilustráciu situácie v AG Banke, a. s., T. Kašiak uviedol, že k 31. 12. 1998 vykázala stratu vo výške 563 mil. Sk. K 30. 9. tohto roku podľa predbežných údajov vykázala ďalšiu stratu vo výške 308 mil. Sk, pričom nevytvorila ani dostatočné oprávky a rezervy na krytie klasifikovaných pohľadávok.

– pol –

VYBRANÉ UKAZOVATELE HOSPODÁRSKEHO A MENOVÉHO VÝVOJA SR
SELECTED INDICATORS ON ECONOMIC AND MONETARY DEVELOPMENTS OF THE SR

Ukazovateľ	Merná jednotka	1996	1997	1998	1999			Unit	Indicator
					7.	8.	9.		
REÁLNA EKONOMIKA									**REAL ECONOMY**
Hrubý domáci produkt [1] [2]	mld. Sk	550,8*	586,8*	612,7*				Sk billion	Gross domestic product [1] [2]
Medziročná zmena HDP [3]	%	6,6*	6,5*	4,4*				%	Year-on-year change of GDP [3]
Miera nezamestnanosti [4]	%	12,8	12,5	15,6	18,3	18,2	17,8	%	Unemployment rate [4]
Spotrebiteľské ceny [3]	%	5,4	6,4	5,6	13,6	14,4	14,7	%	Consumer prices [3]
OBCHODNÁ BILANCIA [2]									**TRADE BALANCE** [2]
Vývoz (fob)	mil. Sk	270 643	324 017	377 807	231 250	266 068	303 295	Sk milion	Export (fob)
Dovoz (fob)	mil. Sk	340 903	393 973	460 736	260 197	296 415	336 192	Sk milion	Import (fob)
Saldo	mil. Sk	-70 260	-69 956	-82 929	-28 947	-30 347	-32 897	Sk milion	Balance
PLATOBNÁ BILANCIA [2]									**BALANCE OF PAYMENTS** [2]
Bežný účet	mil. Sk	-64 301,0	-65 630,0	-74 844,0	-31 353,0	-31 589,0		Sk milion	Current account
Kapitálový a finančný účet	mil. Sk	66 770,0	58 832,0	67 538,3	30 165,5	29 801,6		Sk milion	Capital and financial account
Celková bilancia	mil. Sk	7 367,9	1 776,2	-19 543,2	4 420,5	3 622,8		Sk milion	Overall balance
DEVÍZOVÉ REZERVY [4]									**FOREIGN EXCHANGE RESERVES** [4]
Celkové devízové rezervy	mil. USD	5 685,5	6 488,5	6 055,1	3 903,7	3 962,6	4 154,5	USD milion	Total foreign exchange reserves
Devízové rezervy NBS	mil. USD	3 473,3	3 284,9	2 923,3	2 864,5	2 804,9	2 934,5	USD milion	Official reserves of NBS
ZAHRANIČNÁ ZADLŽENOSŤ [4] [9]									**FOREIGN DEBT** [4] [9]
Celková hrubá zahraničná zadlženosť	mld. USD	7,8	9,9	11,9	10,1	10,3		USD billion	Total gross foreign debt
Zahraničná zadlženosť na obyvateľa SR	USD	1 473	1 867	2 209	1 884	1 907		USD	Gross foreign debt per capita
MENOVÉ UKAZOVATELE									**MONETARY INDICATORS**
Devízový kurz [5] [6]	Sk/USD	30,647	33,616	35,242	43,548	42,023	41,657	Sk/USD	Exchange rate [5] [6]
Peňažná zásoba [M2] [4]	mld. Sk	416,2	453,9	466,1	492,5	496,0	494,4	Sk billion	Money supply [M2] [4]
Medziročná zmena M2 [3]	%	16,5	8,9	2,8	7,3	7,7	10,7	%	Year-on-year change of M2 [3]
Úvery podnikom a obyvateľstvu [4]	mld. Sk	361,3	370,1	386,8	402,2	405,8	405,8	Sk billion	Credit to enterprises and households [4]
Diskontná sadzba [6]	%	9,75/8,8	8,8	8,8	8,8	8,8	8,8	%	Discount rate [6]
ŠTÁTNY ROZPOČET [2] [4]									**STATE BUDGET** [2] [4]
Príjmy	mld. Sk	166,3	180,8	177,8	103,9	123,2	140,9	Sk billion	Revenue
Výdavky	mld. Sk	191,9	217,8	197,0	115,1	135,8	153,3	Sk billion	Expenditure
Saldo	mld. Sk	-25,6	-37,0	-19,2	-11,2	-12,6	-12,4	Sk billion	Balance
PRIMÁRNY TRH									**PRIMARY MARKET**
Priemerná úroková miera									Average interest rate
– jednoročné vklady	%	9,43	10,33	11,17	12,42	12,36	12,33	%	– 12 -month deposits
– krátkodobé úvery	%	14,29	17,31	20,61	20,15	19,04	18,91	%	– short-term loans
– krátkodobé čerpané úvery	%	13,27	18,88	19,72	16,29	15,74	16,82	%	– short-term new loans
PEŇAŽNÝ TRH / Priemerná úroková miera z medzibank. vkladov (BRIBOR)**									**MONEY MARKET** / Average interbank deposit interest rate (BRIBOR)**
– overnight	%	11,57	24,18	14,41	9,17	9,79	10,57	%	– overnight
– 7-dňová	%	11,79	23,93	15,88	11,27	10,56	10,80	%	– 7-day
– 14-dňová	%	11,82	23,60	16,54	11,61	10,96	11,17	%	– 14-day
– 1-mesačná	%	11,87	23,50	18,39	13,39	12,03	12,31	%	– 1-month
– 2-mesačná [7]	%	11,86	23,31	19,82	14,88	13,38	13,19	%	– 2-month [7]
– 3-mesačná	%	11,86	23,18	20,82	15,63	14,88	14,73	%	– 3-month
– 6-mesačná	%	11,93	22,74	22,14	16,51	15,84	15,66	%	– 6-month

[1] stále ceny, priemer roka 1995
[2] kumulatívne od začiatku roka
[3] zmena oproti rovnakému obdobiu predchádzajúceho roka
[4] stav ku koncu obdobia
[5] kurz deviza stred, priemer za obdobie
[6] rok 1995 zmeny sadzby od 17.3. a 6.10., rok 1996 zmena sadzby od 13.1.
[7] rok 1995 priemer za obdobie júl-december
[8] od 1. 10 1998 zrušenie fixného kurzového režimu a zavedenie floatingu
[9] od 1. 1 1999 zmena metodiky
* predbežné údaje
** od 29. 5. do 15. 10. 1997 „Monitoring úrokových sadzieb na trhu medzibankových depozít v SR"

[1] Constant prices, average for 1995
[2] Cumulative figures since the beginning of the year
[3] Change compared with the same period of previous year
[4] As the end of period
[5] Midpoint rate, average of period
[6] Year 1995 changes since 17.3. and 6.10., year 1996 change since 13.1.
[7] Year 1995 average of period July-December
[8] The fixed foreign exchange regime repleaced by floating, since 1. 10. 1998
[9] Change of the methodology since 1. 1 1999
* Preliminary data
** From 29. 5. to 15. 10. 1997 'Monitoring of interest rates on Slovakia's interbank deposit market'

RESTRUCTURING OF THE BANKING SECTOR

Ing. Ján Tencer
National Bank of Slovakia

The reorganization of banking implemented on 1. 1. 1990 started the construction of a two-tier banking system composed of a central bank and commercial banks. This change was enabled by Act no. 158/1989 Col. on banks and savings institutions. On the basis of this act, the former State Bank of Czechoslovakia in Slovakia was divided into the central bank and the newly formed Všeobecná úverová banka (General Credit Bank) and Investičná a rozvojová banka (Investment and Development Bank). The Slovenská štátna sporiteľňa (Slovak State Savings Bank) was transformed into a universal bank. Other new banks were gradually established on the basis of domestic and foreign capital.

At present, Slovak banking sector includes 26 banking entities – 24 banks, 2 branches of foreign banks and 10 representatives of foreign banks.

From the point of view of legal form, the existing commercial banks – Slovak legal entities – were mostly established as joint stock companies (a total of 22 banks), although 2 banks (Slovenská záručná a rozvojová banka, š. p. ú. – Slovak Guarantee and Developmental Bank state financial institution, and Konsolidačná banka, š. p. ú. – Consolidation Bank state financial institution) were established as state financial institutions.

From the point of view of subject of the banking activities performed by the 24 commercial banks, 20 banks have universal banking licenses, while 4 have licenses to perform a limited range of activities (Prvá stavebná sporiteľňa, a. s., Bratislava, Stavebná sporiteľňa VÚB Wüstenrot, a. s., Bratislava, Konsolidačná banka, š. p. ú., Bratislava, Slovenská záručná a rozvojová banka, š. p. ú., Bratislava). Four banks also have widened authorization from the NBS to act as banks performing mortgage deals (Všeobecná úverová banka, a. s., Bratislava, Hypo Vereinsbank, a. s., Bratislava, Slovenská sporiteľňa, a. s., Bratislava and Istrobanka, a. s., Bratislava).

The functioning of the banking system cannot be understood in isolation, but as an integral part of the whole economy, which influences and is influenced as a whole by macro- economic developments, and in the case of individual banks by the specific results of its clients. The banks and the banking sector are a mirror of the real state of the economy, its stability and the financial flows of the whole economy. Therefore it is not possible to suppose even theoretically, that a problematic and stagnating economy will have a healthy banking sector. The relevant state of the banking sector is a financial expression of this economic situation. In other words, restructuring of the economy and business sphere without the banking sector, or the reverse, does not bring a systematic and permanent solution.

It is impossible to expect the banking system to deal with credit risks by itself without aid from the state. There are a whole series of objective external reasons, why the state must take over responsibility for the solution of the impacts of changes of system in the economic, legislative, political and institutional areas. A large amount of loan resources were exhausted and are blocked by the change of the ownership situation in the initial period of the transformation process and the failure to solve the problem of large loans granted according to non-market criteria still in the framework of a centrally directed economy. External factors – the break up of COMECON, the economic difficulties of the countries of the former Soviet Union and other post-communist states, the unification of Germany, the crisis in the Persian Gulf and others – also had a significant influence. These influences were also expressed in a decrease in the savings of companies and the population, growth in wholesale and retail prices, accompanied by growing liquidity problems of some companies and growing indebtedness of the state sector and entrepreneurial sphere. In the view of internationally recognized authorities, as well as of the NBS, the banks have achieved a high level of transformation, their activity is, to a large extent, controlled indirectly, that is by market forces.

At the beginning of the nineties, it was already clear that state assistance would be necessary to solve the problem of risky loans, originating mainly from the centrally directed economy. Therefore, financial assistance was granted from the resources of the National Property Fund, for the capital strengthening of the Všeobecná úverová banka and the Investičná and rozvojová banka, and some of the defaulted loans were written off. In the Slovak Republic, this involved a sum of 14.6 billion Sk. Apart from this, some loans, amounting to 30.4 billion Sk, including cheaper resources to finance them, were transferred to the Konsolidačná banka. This solved only a small part of the problem. This complex situation and the need to restructure the Všeobecná úverová banka and the Investičná a rozvojová banka arose mainly because these banks took over as assets, all the loans granted to the enterprise sector before 1990. As a result of the political and economic changes, a significant proportion of these loans became risky or unrecoverable. The Slovenská štátna sporiteľňa was transformed into a universal bank, and it granted a series of unrecoverable loans to support the process of lesser privatization.

The basic changes in economic, legal and political conditions, associated with the transformation of the economy, and the lack of experience of the activity of banks in a market environment, caused a further growth in risky claims, especially loans.

It was objectively impossible to solve the situation in 1993, when there were other more urgent tasks, in the conditions of the origin of the new state. In this period, the National Bank of Slovakia, in cooperation with advisors from the International Monetary Fund, began to prepare new measures of the NBS on prudent undertaking by banks. It also began to concern itself with the quantification of the risks associated with the loans portfolio of banks. An analysis of the loans portfolios of Slovak banks, produced in cooperation with the internationally recognized auditing company McKinsey, showed that 91% of the total quantity of bad loans was concentrated in the four largest banks. The NBS initiated partially successful talks with the Ministry of Finance of the Slovak Republic and proposed solving this problem by requiring higher coverage of risks and reducing the tax burden concerning the creation of resources for the coverage of loan risks. The estimate of the proportion of ris-

ky loan claims formed 20 to 30% of the total, although there was no established obligatory categorization of receivables and off balance sheet obligations of banks from the point of view of risk until 1995. Act no. 563/1991 Col. on accounting, as amended by later legal norms, only establishes an obligation to deal with property according to its real value, but specific regulations for this were not established.

On 3rd March 1995, the Bank Board of the NBS approved a measure on rules of evaluating bank's claims and off-balance sheet liabilities according to the risk contained therein and of reserving funds in order to provide againts those risks. Apart from quantification of the quality of loan portfolios, the aim was to secure the identification of risks and to improve the lending policy of banks. The NBS undertook a series of activities, by which it attempted to accelerate solution to the problems of the loan portfolios of banks (it submitted various proposals for the amendment of legislation, to moderate the tax burden on banks for the creation of resources for coverage of risks, accounting of uncollected interest etc.). In July 1995, the NBS also prepared a proposal for the procedure for work on restructuring the loan portfolios of selected commercial banks, and subsequently worked out principles for producing and submitting proposals for restructuring projects, on the basis of which four banks submitted projects to restructure their loan portfolios. On their basis and in the interest of supporting the restructuring of banks, the NBS granted these banks exemption from fulfilling the criteria of prudent undertaking, in the framework of a grace period. At the same time, payment of dividends was stopped.

The programme of the Slovak government, which had to solve the problematic situation, the effects of which unfavourably influenced the development of the banking sector and the economy of Slovakia, was specified in the aims of the government expressed in resolution no. 170 from 1995. The resolution resulted in an amendment to Act no .21/1992 Col. on banks. This took the form of Act no. 58 from 31st January 1996, which created the formal legal basis for restructuring the loan portfolios of banks (§ 44a). This possibility, established by the act, as well as various other tasks from this resolution, was not implemented and remained on in declarative form. The aims of the government expressed in resolutions no. 311 and no. 657 from 1996 and no. 541 from 1997 were also unfulfilled.

After the introduction of the categorization of receivables in 1995, by measure of the NBS no. 3/1995, the banks started obligatory categorization of their loan portfolios. In 1996, the situation improved, when the development of the coverage of risky claims by provisions and reserves showed a dynamic growth, exceeding the growth of classified claims. However the degree of coverage still did not reach the level sufficient to achieve the required level of capital adequacy in the VÚB a.s., Slovenská sporiteľňa a.s., IRB a.s. and Konsolidačná banka š.p.ú. With the progressive worsening of the situation and the failure to solve current economic problems, including the restructuring of the banking sector and the company sphere, a significant growth of classified claims began in 1997 and especially in the second half of 1998, and especially in the above mentioned four banks. This had a negative influence on the structure of the loans of the whole sector. The growth of classified as well as loss generating receivables was significantly faster than the possibility of these banks to create provisions and reserves to cover them. In the course of 1998, these receivables in the banking sector grew by 25 billion Sk to a size of 145.1 billion Sk. This negative trend continued in the first half of 1999 at a faster rate. By 30. 6. 1999, the amount of classified receivables grew to a sum of 165.7 billion Sk.

The so-called uncovered expected loss expresses the phenomenon of the creation of reserves and provisions falling behind the growth of classified claims. Its development in 1996 and 1997 showed a decreasing, that is improving tendency (it decreased from 16.9 billion Sk in 1995 to 12.1 billion in 1997). In the course of 1998, the trend significantly worsened, with the transforming banks gradually losing the internal ability to create resources to cover risks from classified receivables. By 31. 12. 1998, the uncovered expected loss grew by 7.2 billion Sk, to a level of 19.3 billion Sk. This negative trend from 1998 is continuing in 1999. Up to 30. 6. 1999, the uncovered expected loss of the sector increased by a further 8.2 billion Sk to a total of 27.5 billion Sk. This is its highest level since tracing it began.

In the course of 1998, banks began to give priority to less risky deals, especially trading on the inter-bank market and trading in state bonds. The relatively healthy banks reacted in this way to the complex development of the economy, slowing of economic growth and growth of the budget deficit. This consequently led to a slowing of financial flows to the entrepreneurial sphere. The continuing decline in effectiveness of the entrepreneurial sphere, accompanied by the growth of inter-company debt (from 19 billion Kčs in 1992 to 350 billion Sk in 1998) and the loss of ability (especially of engineering and agricultural companies) to repay previously granted loans, influencing the liquidity of the banks, especially of those undergoing transformation. These factors were also manifested in the worsened results of other banks.

The Všeobecná úverová banka, a. s., Slovenská sporiteľňa, a. s., Investičná a rozvojová banka, a. s., and Konsolidačná banka, š. p. ú, required a level of capital adequacy of at least 8% to observe the rules and international standards. In December 1998, they lacked a total of 32.4 billion Sk in capital resources. By 30. 6. 1999, the situation significantly worsened, with these banks lacking 43.9 billion Sk needed to reach the minimum level of capital adequacy. The need for resources for undercapitalized banks, in the banking sector of the Slovak Republic, to reach the 8% capital adequacy, grew to a total of 44.6 billion Sk.

The banks being restructured further limited their lending activity. The financial situation of entrepreneurial entities influenced the growth of unpaid loans, and this had a negative impact on the quality of the loan portfolios of the banks. Further growth of classified claims can be expected in future, as well as a continuing decline in the efficiency of the banking sector. The creation of reserves and provisions still remained behind the growth of classified assets in various banks. The starting point for further successful development of the banking sector in Slovakia is recovery of the largest Slovak banks, the decisive owner of which is the state. The development up to now indicates that without the recovery of these banks, the functioning of the whole banking sector is threatened, with serious negative effects for the Slovak economy.

Real results, effort and willingness are based on the specific tasks deriving from the resolution of the Slovak government no. 90/1999, also known as the so-called package of measures. The NBS, in close cooperation with the Ministry of Finance, prepared a 'Proposed programme to restructure the banks and the entrepreneurial sector', which was discussed by the Slovak go-

vernment at the end of August 1999, and resolution no.730 was passed in connection with it. Immediately following this material, a proposal for the first stage of pre-privatization restructuring of selected banks was prepared and approved by government resolution no. 908 in mid October 1999.

The aim of the first stage of pre-privatization restructuring, that is to solve the problem of the restructuring of the Všeobecná úverová banka, a. s., and Slovenská sporiteľňa, a. s., is to achieve the minimum 8% level of capital adequacy (which is the minimum standard according to the criteria set by the Basel Committee for Banking Supervision) and a proportion of classified claims of approximately 25 to 35% of the total claims.

This aim will be achieved by two operations:

- strengthening capital provision by means of increasing the equity of these banks,
- removing some risky claims from the portfolios of the banks.

The source for the capital strengthening of the banks should be provisions, which the NBS created for claims from redistributive loans in commercial banks. The extent of possible use of these resources for recapitalization of these banks is expected up to a maximum amount of 15.1 billion Sk. The amount will depend on the existence and range of reasons, for which the NBS must create provisions. Reasons for the creation of provisions can be removed by the issuing of special state guarantees for these claims. The issuing of such a special state guarantee is enabled by the last amendment of the act on banking, which is effective from 11th October this year (specifically section 2 § 44 a).

At another meeting, the government approved a document, on the basis of which the minister of finance of the Slovak Republic will be able to issue such guarantees for the NBS by the end of November this year.

The above mentioned capital strengthening will not be enough to put these banks on a privatizable level. Therefore the transfer of risky claims amounting to approximately 67.8 billion Sk is expected as part of this project. The transfer of risky claims will be directed partly to the Konsolidačná banka, š. p. ú., and partly to the already created agency for the administration of risky claims. This agency will continue work on these claims, with the aim of reducing the losses on them.

The recapitalization of the banks and transfer of claims should be done by the end of this year, or at latest in the first quarter of 2000.

This stage will immediately be followed by a second, with the participation of a financial advisor from abroad. The aim will be to remove obstacles to the privatization of these banks. Its completion is expected by the end of 2000.

The recovery process of the Investičná a rozvojová banka, a. s., is proceeding at the same time. At the end of June, an extraordinary general meeting of the bank's shareholders approved an increase in equity, amounting to 5.7 billion Sk. In September this year, approximately 8 billion Sk of low yield social loans for construction of housing in the time of the centrally directed economy, was transferred to the Konsolidačná banka, š. p. ú. The solution – most probably by transfer – of risky loans amounting to approximately 4 billion Sk, should remove obstacles to the complete privatization of this bank. In spite of the steps already taken, this process is still complex, but it is realistically solvable.

The international institutions and authorities are monitoring and supporting this process. 2,880,000 Euros from the resources of the PHARE fund were assigned to the restructuring and privatization of the selected banks. This money will finance evaluation audits, financial and legal advice, seminars and training of professional staff for the administration of risky claims.

This process should bring substantial change in the present complicated situation, that is, not only transitional and temporary results, only if it is supported by the creation of an appropriate legal environment. At present, a change in the act on bankruptcy and settlements is prepared for inter- departmental discussion. Strengthening of the rights of creditors and the creation of space for decisions enabling the restructuring of debtors and their recovery, is expected from the amendment of this act. An amendment to the act on the creation of reserves and provisions, according to which the creation of provisions should be recognized as a so-called tax cost to a larger extent, is prepared in the National Council of the Slovak Republic. Work has also started on the tax laws and the associated legislation, which will support the process of restructuring of banks and their clients, revival of the financial flows of the entrepreneurial sphere and so on. For example, this concerns abolition of the accrual principle and stopping of interest charges on the fulfillment of certain conditions. Apart from these changes in legislation, the Bank Supervision Department of the NBS has prepared further proposals to amend legislation and the measures on prudent undertaking. Apart from strengthening the performance of bank supervision, these proposals should harmonize the legislative framework with that of the European Union and with the basic principles for the effective performance of bank supervision, recognized throughout the world, that is the so-called 25 Core Principles.

The restructuring of selected banks in Slovakia, assuming the acceptance of the proposed changes to the legal norms (as was already mentioned), will create the necessary conditions for the restructuring of the entrepreneurial sphere. Healthy banks with a strong capital base can significantly help to solve the transitional and unfortunately very complex problems of the entrepreneurial sphere, that is, their clients, which can renew their business activities on market principles. There is nothing new in saying that the banks are dependent or live from their clients, and their clients can develop their entrepreneurial activity only with the active, above all financial, participation of the credit resources of their banks. Achievement of such an economic symbiosis and the resulting synergic effect on economic development is undoubtedly possible only with the mutual cooperation of banking and productive-commercial capital.

In conclusion, it is necessary to say that this process is extraordinarily complex and financially demanding. The reality is that real losses already exist, and it is necessary to find a solution, which will minimize and partially replace these losses, according to the possibilities. The transformation process in our economy cannot achieve success without the restructuring and subsequent privatization of the banks and their clients. Life has shown that delaying real solutions and the seeking of starting points means a disproportionate growth of losses. Without a healthy entrepreneurial sphere, we will not have an effective banking sector and a developing economy.

A similar development was also recorded in other transforming economies. I will mention only one example as an illustration. In the Czech Republic, resources of almost 200 billion Kč have already been provided for recovery of the banking sector, and the problem of transformation is still not fully solved.

AMENDMENTS TO BANKING LAWS

JUDr. František Hetteš, National Bank of Slovakia

In 1999, the National Council of the Slovak Republic (NC SR) passed three important amendments to the country's banking laws:

c) Amendment to Act No. 118/1996 Z.z. of NC SR on the Protection of Bank Deposits with Amendments to Other Related Laws (hereinafter referred to as 'Deposit Protection Act'), which became effective on 1 July 1999;

d) Amendment to Act No. 310/1992 Zb. of the Slovak National Council (SNC) on Home Savings as amended by Act No. 386/1996 Z.z. of NC SR (hereinafter referred to as 'Home Savings Act'), which became effective on 1 October 1999, and

e) Amendment to the Banking Act No. 21/1992 Zb. passed by SNC with subsequent amendments (hereinafter referred to as 'Banking Act'), which became effective on 11 October 1999.

The amendments are based on experience of the above laws in practice, on related EU directives, and relevant legal regulations in other countries of the world. In general, it is possible to say that the above amendments are not isolated pieces of legislation, but are consistent with the actual procedures commonly applied in regulating the functioning of a banking system.

Amendment to the Deposit Protection Act

The Deposit Protection Act of 1996, which is based on Directive No. 94/19/EC of the European Parliament and the Council of the EU on deposit-guarantee schemes (dated 30 May 1994), has been amended and augmented by Act No. 154/1999 Z.z. (hereinafter referred to as 'Amendment to the Deposit Protection Act'). The Deposit Protection Act is based on the principle of solidarity and collective responsibility of all banks and branches of foreign banks for inaccessible deposits. This Act is one of the basic legal pillars on which the stability of the banking system rests in the Slovak Republic. The Amendment to the Act does not interfere with the above principle or other principles on which the said Deposit Protection Act is based.

In the light of the Background to the Revised Act, the Amendment to the Deposit Protection Act was passed with the following chief objectives:

a) to shorten the time limit set for the payment of compensation for inaccessible deposits;

b) to make the activity of the Deposit Protection Fund more effective;

c) to maintain the stability of the banking system during payment of compensation for inaccessible deposits.

In this short article, it is only possible to mention some of the changes made in the Deposit Protection Act and the other two banking laws specified above. According to the Amendment to the Deposit Protection Act, a non-anonymous deposit is a deposit held by a private individual in a registered bank account (accompanied by the name, surname, address, and date of birth of the account holder). For the purposes of this Act, the date of birth shall include the depositor's birth certificate number. Other deposits that do not meet the above criteria are considered to be anonymous deposits. Such deposits are not covered by the Deposit Protection Act. The Amendment to the Act explicitly excludes bills of exchange and cheques from protection.

The annual contribution for a specific year shall be set by the Deposit Insurance Fund for all banks and branches of foreign banks in advance. This must be done not later than 20 December of the preceding year. The amount of the annual contribution shall remain unchanged during the course of the year.

The National Bank of Slovakia may declare a bank unable to refund deposits on its own initiative as well after revealing some proof of this fact in accordance with the Deposit Protection Act even without receiving a notification from the bank or the conservator. This provision is designed to make it impossible for a bank or its conservator to block a declaration by the bank of its incapacity to refund deposits.

With regard to the fact that the Statistical Office of the SR can provide official data on average wages for the previous year in April at the earliest, a change had to be made in the provision of Article 9 para 2 of the Deposit Protection Act. According to this change, a depositor shall be entitled to compensation for an inaccessible deposit in the amount of the deposit; however, the maximum amount of compensation is set at thirty (sixty in the case of home savings deposits) times the average monthly wages in the Slovak Republic as stated by the Statistical Office of the SR for the last four quarters prior to the date when the deposits became inaccessible. At the same time, the calculation of the amount of compensation for an inaccessible deposit has been modified so that the amount shall be reduced by the total of statute-barred deposits and liabilities of the depositor vis-à-vis the bank on the date when the deposits became inaccessible. For the purposes of the Deposit Protection Act, interest and other items due on the deposits shall be calculated up to the date the deposits became inaccessible.

According to the Amendment to the Deposit Protection Act, the owners of statute-barred deposits and depositors who had over a period of one year before the date when

the deposits became inaccessible a special relationship with the bank (as defined in the Banking Act), are not entitled to compensation. On the basis of this provision, persons who have a special relationship to the bank but are in no way responsible for the fact that bank has become unable to refund deposits, shall not be put at a disadvantage. The Amendment to the Deposit Protection Act has extended the category of persons who are not entitled to compensation for inaccessible deposits. This concerns persons who have committed a criminal offence (for which they have been prosecuted and sentenced by a court of law), causing the bank to become unable partly or completely to refund deposits, or who have acquired deposits in connection with the laundering of proceeds from criminal offences for which they have been prosecuted and sentenced by a court of law. Under the conditions set out in the Amendment to the Deposit Protection Act, the Deposit Protection Fund shall suspend in the cases specified above the payment of compensation for inaccessible deposits.

The Amendment to the Deposit Protection Act specifies the procedure to be followed by banks in paying compensation to depositors for inaccessible deposits. A private individual (natural person) must present a proof of identity and prove, according to the type of deposit, that he has title to the deposit and that he is entitled to receive payment. Such a claim is usually proved by means of a document of title to the deposit or a copy of a decision made by the relevant authority. Depositors can be identified on the basis of a valid identity card, passport, diplomatic passport or, in the case of non-residents, on the basis of a residence permit issued in the Slovak Republic.

In order to ensure smooth and fast compensation for inaccessible deposits in cases where a depositor has several deposit accounts with a bank and their total volume exceeds the amount of compensation set in accordance with the Deposit Protection Act, compensation for such deposits shall be paid in the chronological order the deposit accounts were opened with the bank, up to the set amount. However, the depositor and the Deposit Protection Fund are free to agree upon a different solution. As a rule, compensation is paid in a single amount.

The procedure to be followed by depositors in applying for the payment of compensation for inaccessible deposits has been modified so that, after expiration of the set time-limit, applications for compensation for inaccessible deposits must now be made in writing.

To ensure the payment of compensation for inaccessible bank deposits in cases where the deposits have become inaccessible on the basis of the decision of a court of law in a bankruptcy case or settlement, new provisions have been added to Article 12 para 4 of the Deposit Protection Act.

For the purposes of compensation payments for inaccessible deposits in a bank, the Deposit Protection Fund needs certain information and data from the bank concerned. For that reason, banks are obliged to provide on the basis of a written request information and records of the deposits and liabilities of their clients including specimen documents. In addition, the Fund is entitled to exercise control over compliance with the Deposit Protection Act and the general terms and conditions of compensation for inaccessible bank deposits and related directives on the payment of compensation. The Deposit Protection Fund may request, in justified cases, the National Bank of Slovakia to verify certain information to which it would normally have no access owing to the banking secrecy requirements.

A new source of income for the Deposit Protection Fund are proceeds from the sale of government securities, issued to finance the payment of compensation for inaccessible deposits.

The Deposit Protection Act lays down that decisions passed by the Board of the Fund shall be signed by at least two of its members; one of them will be the Chairman or the Vice-Chairman of the Board. This will ensure the principle of so-called 'four eyes'.

The Amendment to the Deposit Protection Act has extended the supervisory powers of the Supervisory Board of the Deposit Protection Fund to include the general terms and conditions of compensation for inaccessible deposits in banks and branches of foreign banks. Tasks connected with the creation of professional, technical, organisational, and administrative conditions for the activities and everyday running of the Fund and its bodies shall be ensured by the Office of the Deposit Protection Fund, which consists of the employees of the Fund and which is under the control of the Chairman of the Executive Board of the Fund. On the basis of the Amendment to the Deposit Protection Act, the obligation of confidentiality has been extended to the employees of banks and/or branches of foreign banks, through which depositors are compensated for their inaccessible deposits, and to other persons engaged in the activities of the Deposit Protection Fund. At the same time, the Board of the Fund may release the members of the Board, Executive Board, and Supervisory Board from the obligation of secrecy. Other persons may be released from the obligation of confidentiality by the Executive Board of the Deposit Protection Fund.

According to the approved Amendment to the Deposit Protection Fund, if the National Bank of Slovakia reveals a breach of the law pertaining to deposit protection, it may propose that the members of the Deposit Protection Fund responsible for the breach be removed from office. The proposal must be carried out without undue delay.

Amendment to the Home Savings Act

The Home Savings Act was amended and supplemented by Act No. 242/1999 Z.z. in 1999. This law regulates the legal position of banking institutions specialising in accepting deposits from and granting loans to home-savers, i.e. home savings banks, which are not universal banks. The law was designed to create a legal framework for financing the housing needs of individual savers from the resources of the Home Savings Fund, specially formed for that purpose.

The Amendment to the Home Savings Act of 1999 was passed (as laid down in the Background to the Act) with the following objectives in mind:

a) to remove the existing barriers hindering the application of the system of home savings and loans;
b) to create legal conditions for the entry of corporate entities into the system of home savings and loans;
c) to create conditions for the return of 'friendly savers';
d) to open up new possibilities for utilising the free resources of the Home Savings Fund;
e) to exert a positive influence on the economy of the Slovak Republic.

The changes in the provisions of Articles 1 and 4 of the Home Savings Act were made to extend the category of home-savers to include those legal persons (corporate entities) who are expected to finance the housing needs of Slovak citizens.

According to the Amendment to the Home Savings Act, the business of home saving may only be conducted by banks incorporated as joint stock companies and licensed to operate as banks under the relevant provisions of the Banking Act. Furthermore, the Amendment to the Home Savings Act regulates the use of the name 'home savings bank', or its translations, so that it can only be used in business names by home savings banks.

In addition to its two main tasks, a home savings bank may also perform other activities, which are specified in the Amendment to the Home Savings Act. For example, a home savings bank may grant guarantees to other banks for home loans, mortgage or municipal loans; effect payments and settle accounts related to home savings, and render advisory services to home-savers. Such activities may be conducted by home savings banks only if commitments arising from home saving agreements are given preference and if the maturity of home loans is not curtailed and the time limit for their provision is not prolonged. The Amendment to the Home Savings Act has made it possible for home savings banks to acquire real estate solely in connection with the conduct of their activities (e.g. operating premises) and the enforcement of a right of lien on real estate by which their claims are secured.

The Amendment to the Home Savings Act has returned the Act from the jurisdiction of the Ministry of Construction and Public Works to that of the Ministry of Finance of the Slovak Republic. For that reason, the Ministry of Finance is entitled to request data from home savings banks for the purpose of checking the financial performance of the Home Savings Fund. The Ministry of Finance also keeps a central register of home savings agreements for the purpose of recording the claims of individual home-savers for a government bonus.

According to the Amendment to the Home Savings Act, home savings banks shall operate on the basis of their own rules approved by the National Bank of Slovakia after consultation with the Ministry of Finance of the SR. The principles contain rules for the provision of loans to home-savers in accordance with the relevant provisions of the Home Savings Act.

Article 8 of the Home Savings Act contains provisions limiting the possibilities of home savings banks to enter into home savings agreements with corporate entities (legal persons) or private individuals (natural persons) / entrepreneurs and regulating their scope for granting home loans to corporate entities or private individuals / entrepreneurs. The limits set in the law cited above are designed to ensure the discharge of liabilities towards home-savers who are private individuals (not entrepreneurs). The limits apply to, e.g. the share of target amounts set in home savings agreements concluded with corporate entities or private individuals / entrepreneurs per one calendar year and the total target amount for which home savings agreements are concluded within the same calendar year. A corporate entity or private individual / entrepreneur, who enters into a home savings agreement, may be granted a home loan only up to 50% of the target amount. The same corporate entity or private individual / entrepreneur is obliged to repay the home loan preferably from funds obtained from the sale of a flat, dwelling house, or part of same.

Home savings banks are specialised banks granting a so-called government bonus to home-savers. The saver's claim for a government bonus shall be enforced by the home savings bank. The Amendment to the Home Savings Act directly stipulates that the government bonus shall be set at 30% of the annual deposit. However, the total amount of government bonuses may not exceed the figure set out in the State Budget Act for the relevant fiscal year.

The reasons for the cancellation of a claim for a government bonus are specified in Article 10a of the amended Home Savings Act. The claim is cancelled if the home-saver fails to meet the prerequisites for the provision of a government bonus stipulated in the Home Savings Act, or agreed upon in a home savings agreement. Furthermore, the Act stipulates when a claim for compensation does not lapse. For example, a home-saver's claim for a government bonus will not lapse if he does not apply for a home loan within six years of the date of his home savings agreement. Also, a claim for a government bonus will not lapse if the agreement becomes invalid due to the saver's death or invalidity. This provision has increased the attractiveness of home saving, especially in respect of the so-called 'friendly savers' who do not apply for a home loan.

According to law, the home savings bank is obliged to enter a claim for a government bonus for the relevant calendar quarter in writing, within 10 days of the end of the relevant calendar year. The bank shall credit the corresponding part of the annual government bonus to the home-saver's account within 10 days of obtaining the money from the State budget.

The provision of Article 11 of the Home Savings Act was amended with the aim of extending the list of purposes for which the target amount (including a home loan) may be used by a home-saver. The new provision defines the terms 'housing purpose' more precisely and comprehensively. Thus it will be possible to use the funds provided for financing, for example, the construction or reconstruction of a family or dwelling house, reconstruction of a flat or non-residential premises for dwelling purposes, extensions to buildings, purchase of a flat or land on which a family house or residential building already exists. The Amendment to the Home Savings Act contains

a list of purposes for which the target amount (including a home loan) may not be used by home-savers who are corporate entities or private individuals / entrepreneurs. Such purposes include, e.g. the purchase of a flat or a family house. In addition, the Act places home savings banks under the obligation to secure their receivables in a proper manner, in accordance with the Civil Code, Commercial Code, and/or the Banking Act.

The temporarily free resources of the Home Savings Funds may be utilised only in cases where the obligations of home savings banks vis-à-vis home-savers have been secured. The Amendment to the Home Savings Act has extended the range of possibilities for utilising the temporarily free resources of the Home Savings Fund, e.g. to the purchase of mortgage bonds, municipal bonds, government bonds, Treasury bills, or Central Bank bills (issued by the National Bank of Slovakia).

The system of legal relations that arose from home savings and loan agreements concluded before 1 October 1999, is regulated by the provisions of Article 13 of the Home Savings Act. According to the Amendment to the Act, the same provisions shall also apply to legal relations established before 1 October 1999. This also applies to the claims of home-savers for a government bonus on the basis of home savings agreements signed before the Amendment to the Act became effective, i. e. between 1 January 1997 and 30 September 1999. The interim provisions also include the obligation of home savings banks and other corporate entities as well as private individuals to adjust the legal basis of home savings or loan agreements concluded within 6 months of the date when the Amendment to the Home Savings Act became effective, i.e. from 1 October 1999.

Amendment to the Banking Act

The Banking Act, which is one of the most comprehensive basic banking regulations, was amended and augmented in 1999 by Act No. 252/1999 Z.z.

The above Amendment to the Banking Act was designed to facilitate the achievement of the following objectives:

c) to make it possible for more citizens to obtain a mortgage loan;
d) to create legal conditions for the provision of legal aid in criminal matters;
e) to ensure increased protection for the clients of local banks and branches of foreign banks;
f) to increase the level of payment discipline among the debtors of banks and branches of foreign banks;
g) to improve and strengthen the performance of banking supervision.

With regard to the special position of public (state-owned) financial institutions in the banking sector, the provisions of Article 1 para 1 of the Banking Act were amended and in consequence of which such institutions are no longer required to accept deposits and grant loans at the same time as other banks are required to do so under the Banking Act.

The Amendment to the Banking Act has extended the range of services provided by banks and branches of foreign banks. They will be allowed to trade in commemorative coins, collector sheets of banknotes and samples of coins in circulation. Also, they will also be free to perform intermediary activities in the areas of banking and insurance, which are connected with banking or home saving. Furthermore, banks will be allowed to perform so-called 'other activities' for other entities, but only if they are connected with the operation of those entities. However, such activities are subject to permission from the National Bank of Slovakia. This applies, for example, to a bank's own recreational or educational facility, which may be leased to another entity.

The provisions of Article 2 of the Banking Act have been amended, to restrict the possibilities of non-bank entities (i.e. entities without a banking licence) to perform banking activities. According to the new Article, no person is allowed to provide advances and loans without a licence to operate as a bank, unless a separate law stipulates otherwise, from repayable funds obtained from other persons on the basis of a public appeal. A public appeal is understood as any notice, offer, or recommendation made by a corporate entity (juristic person) or private individual (natural person), for the accumulation of funds in own favour or in favour of a third person, made by any means of announcement including personal contact.

Certain provisions in a bank's articles of association may not be changed without prior approval from the National Bank of Slovakia. This applies, for example, to those parts of the bank's articles of association which are specified in Article 173 and Article 174 of the Commercial Code. Without such permission, a change in the articles of association remains invalid.

According to the present Amendment to the Banking Act, a member of the statutory body or supervisory board of a bank, the head of a branch office of a foreign bank, or an employee of a bank or a branch of a foreign bank may not misuse any information that comes to his notice in connection with the performance of his tasks, for the procurement of wrongful benefits for himself or for other persons. To strengthen the position of the head of a bank's internal control department, a change was made in Article 8 para 5 according to which the departmental head shall be appointed and removed by the statutory body of the bank upon the prior approval, or on the recommendation of the supervisory board of the bank. The salary of a head of department shall be determined by the statutory body of a bank under the same conditions. The supervisory board is entitled to instruct the head of the internal control department to carry out an audit in the bank to the extent required.

Banks are obliged to notify the National Bank of Slovakia, in writing and in advance, whenever they open a representative office abroad. A representative office is defined as an organisational unit of a bank, set up to promote the activities of the bank abroad or obtain information about the possibility of cooperation abroad. A representative office of a bank may not perform banking operations or other business activities.

Among other things, Article 11 was amended with the

aim of increasing the protection of customers by placing banks and branches of foreign banks under the obligation to display, on their premises, information about deposit protection in accordance with the Act on the Protection of Bank Deposits. The information displayed about banking services, which consists in the acceptance of deposits or which includes the acceptance of deposits, must explicitly state whether the deposits so accepted are covered by the Act on the Protection of Bank Deposits. Banks and branches of foreign banks are obliged to state explicitly in passbooks issued to customers whether it is a registered or bearer passbook.

To supply the participants in the financial market with the necessary information, banks and branches of foreign banks are obliged to issue quarterly reports on their activities and financial indicators (the reports of banks must also include the structure of shareholders), no later than 30 days of the expiration of the relevant calendar quarter.

The occurrence of negative developments in the banking sector is to be prevented by a new provision (Article 11a). On the basis of this provision, a bank or a branch of a foreign bank is obliged to conduct its activities in a prudent manner, i.e. without damaging the interests of depositors and the security and stability of the bank or the banking system by breaking the generally binding legal regulations, and by the application of professional expertise to secure the optimum financial and legal conditions for the bank and its transactions on behalf of its customers. Moreover, banks and branches of foreign banks must not enter into agreements under unfavourable conditions. Also, they must not conclude agreements which place them under an obligation to take financially unjustifiable steps or actions not corresponding to the counter-value received, or which inadequately cover their claims.

For the needs of monitoring the loan exposure of banks in accordance with the EU Directive No. 92/121/EEC on the monitoring and control of large exposures of credit institutions, the provisions of Article 13 of the Banking Act have been modified in the present Amendment. The provision authorising the National Bank of Slovakia to issue a decree governing the classification of claims and liabilities of banks has also been modified.

The National Bank of Slovakia shall, after consultation with the Ministry of Finance, give prior approval to the acquisition of, or increase in, share in the equity capital of a bank or voting rights in excess of 5% in a single or a series of operations directly or in common pursuit. This provision has increased the scope for regulating the admission and structure of shareholders with a decisive influence on the performance of the bank. This provision is in accordance with the EU Directive No. 89/646/EEC on the coordination of laws, regulations and administrative provisions relating to the taking up and pursuit of the business of credit institutions.

In the interest of depositors, the provision of Article 16 para 1 letter b) of the Banking Act has been augmented so that prior approval of the National Bank of Slovakia shall also be required for the closure of a bank. The acquisition of shares above a certain amount for the purpose of resale to third persons shall be subject to the notification requirement according to Article 17 para 5 of the Banking Act. Banks are explicitly forbidden to enter into a partnership with corporate entities, the liabilities of which are secured by the entire property of the entity or its partner. Hence banks are not allowed to be a partner, for example, in a public trading company.

The new provision of Article 18 para 2 tightens the conditions for the provision of credit or ensuring the obligations of persons having a special relationship to the bank or the branch of a foreign bank. In addition, the list of persons having a special relationship to a bank or the branch of a foreign bank has been extended to include, e.g. the proxy of the bank, executive officers, corporate entity having control over the bank's main shareholders, and corporate entities in which a person with a close relationship to a member of the bank's statutory body has a stake in excess of 10%. The bank shall be obliged to provide information about its shareholders only at the request of the National Bank of Slovakia or the Ministry of Finance of the SR.

A marked change was made in the second sentence of Article 20 para 1 of the Banking Act, according to which the total amount of credit extended by a bank to its employees under preferential terms may not exceed 5% of the bank's equity. The tightening also affected the duties of banks: a bank may not grant loans for the repayment of shares issued by a main shareholder holding more than 10% of the bank's shares.

It is expected that the security of business activity in the banking sector will be increased by the obligation of banks and branches of foreign banks to notify the National Bank of Slovakia of all credits and guarantees granted to entrepreneurial entities.

It is also expected that the creation of improved legal conditions for the performance of banking supervision will be facilitated by the obligation of banks and branches of foreign banks to provide the persons authorised to carry out banking supervision with all the information and documents they require. Also, the Amendment places banks and branches of foreign banks under the obligation to enable the persons in charge of banking supervision to attend the general meetings of shareholders, meetings of the supervisory board, the board of directors, or meetings held by the management of a branch office of a foreign bank.

The Amendment to the Banking Act has also modified certain provisions in the wording of Article 26 of the Act. Consequently, the National Bank of Slovakia will be able to restrict or suspend the payment of dividends; royalties, and bonuses; convene a special meeting of shareholders; to impose a bank or a branch of foreign bank to compile a report on its financial and property situation; and to give an order to make changes in management personnel, the statutory body or the supervisory body.

Suspension of the exercise of certain shareholder rights is a new institution, which has not been enabled by banking regulations up to now. An example of the adoption and application of this institution was the so-called Second Banking Directive of the EU (No. 89/646/EEC) cited above. On the basis of this Directive, the NBS will

be entitled to suspend a person's right to take part and vote in the general meetings of shareholders and the right to convene a special general meeting if the person concerned has infringed the provision of Article 16 para 1 letter a) of the Banking Act. Also, the exercise of these rights may be suspended by the National Bank of Slovakia if a person performs activities which are, in respect of a bank, detrimental to the prudent conduct of banking business or which are expected to have such effects in cases specified in the Banking Act.

Chapter II of Part Six of the Banking Act pertaining to 'Conservatorship' has also been revised. The office of Conservator may be held not only by a private individual (natural person) but by a corporate entity as well. The Conservator natural person may also authorise a person to act on his behalf. This, however, requires prior consent from the NBS. The authorisation must be given in writing and signed duly in accordance with the relevant regulations. The Banking Act contains a list of persons who may not be nominated for the position of Conservator. Such persons are, for example, persons having a special relationship to the bank, debtors of the bank, etc. The Conservator shall be entitled to submit a proposal to the NBS for a reduction in the equity capital of the bank or for the temporary deprivation of certain shareholder rights. Another reason why this part of the Act has been modified is the intention to promote the performance of important legal actions, which may be carried out by the Conservator.

To preclude the possibility of a bank or a branch of foreign bank refusing customers access to their deposit accounts, the Amendment has introduced the possibility of revoking a licence to operate as a bank if the above occurs without prior approval from the NBS or a decision made according to the Act on the Protection of Bank Deposits. According to law, a licence of a bank or a branch of a foreign bank to operate as a bank expires the day on which the bank or the branch of a foreign bank is sold, or the day on which the branch office is closed by the foreign bank.

The exclusion of paragraph 3 from Article 36a of the Banking Act has made it possible for branches of foreign banks to conduct mortgage business on the basis of an appropriate licence.

The new provisions include a provision according to which a mortgage bank shall be entitled to sell real estate pledged as security through distraint under conditions set out in Article 36h para 5 of the Banking Act. The mortgage controller shall be nominated according to the legal requirements as to qualification and experience.

A private individual accepting a mortgage loan for housing purposes (with the exception of a private individual / entrepreneur) shall have a claim for a government bonus from the State budget of the SR upon meeting certain conditions. The government bonus represents a percentage by which the interest rate set in a mortgage loan agreement is reduced. For agreements concluded in a specific year, the government bonus is set out in percentage terms in the State Budget Act for the relevant fiscal year. For 1999, the government bonus was set at 6% for the year. The government bonus is designed to make this financial product more attractive and available to more people in need of money for housing purposes.

A claim for a government bonus shall be forfeit if the mortgagor fails to use the loan for the purpose for which it was intended, or during the period set when the mortgage bank reclassifies a claim arising from a mortgage loan into the category of classified claims under conditions stipulated in separate regulations. Government inspection of fulfilment of the conditions for granting a government bonus shall be carried out by the Ministry of Finance of the SR.

The new provision of Article 38 para 1 of the Banking Act contains a list of matters that are subject to banking secrecy. Banking secrecy includes all information and documents of matters relating to the clients of a bank or a branch of a foreign bank, which are not available to the public, especially information on banking transactions, and the balances of current and deposit accounts, which banks or branches of foreign banks are obliged to keep strictly confidential and protect against disclosure, misuse, damage, loss or larceny.

The new provisions of Article 38 para 5 of the Banking Act stipulate the terms and conditions under which banks or branches of foreign banks are obliged to render certain information for the identification of a client without his consent, including data relating to his account, to persons specified in the cited provisions.

Under the modified provisions of Article 39a para 8 of the Banking Act, a representative office is obliged to collaborate with the NBS in checking the fulfilment of conditions stipulated in decisions relating to registration and which are laid down in the relevant legislation of the Slovak Republic.

One of the significant changes in the Banking Act is the provision of Article 44a para 2, according to which the Government of the SR, or the Ministry of Finance if authorised by the Government, shall be entitled to grant special guarantees for loan-portfolio restructuring to banks involved in the process of restructuring.

Furthermore, the Amendment to the Banking Act has modified the part governing the conduct of banking supervision, especially the procedure to be followed in making decisions pursuant to the Banking Act. In certain cases, the NBS shall be entitled to set time limits for certain operations; the participants shall have the right to act through their bodies and representatives; the due form of written applications shall be stipulated by new provisions, unless set out in a relevant NBS decree; the delivery of letters has also been modified; the procedural provisions concerning the substantiation of facts in proceedings before the NBS, such as testimony, shall be supplemented; the institution of denying a right of appeal has been introduced together with the procedure to be followed in lodging appeals against decisions passed by a court of the first instance.

To facilitate the expansion of mortgage lending and create a sound legal framework for the provision of mortgage loans, the Amendment to the Banking Act has modified certain provisions of the Civil Code and Act No. 182/1993 Z. z. of the NC SR on the ownership of flats and non-residential premises, with subsequent amendments.

Národná banka Slovenska

DEKÁDNA BILANCIA AKTÍV A PASÍV k 31. 10. 1999 v mil. Sk

AKTÍVA			Zmena oproti 20.10.99
1 Zlato		1,341.1	(0.0)
2 Vklady v MMF		31,035.7	(101.8)
2.1 V cudzej mene	4,915.4		(101.8)
2.2 V slovenských korunách	26,120.3		(0.0)
3 Vklady v zahraničných bankách a medzinárodných inštitúciáchv cudzej mene		3,561.2	(-3,294.1)
3.1 Vklady v zahraničných bankách	3,041.9		(-3,308.6)
3.2 Vklady v medzinárodných inštitúciách	519.3		(14.5)
4 Pohľadávky voči zahraničiu v cudzej mene		26,028.6	(3,975.5)
5 Pohľadávky voči tuzemským bankám		29,449.7	(-121.0)
5.1 Pohľadávky z refinancovania	8,911.2		(20.1)
5.2 Ostatné pohľadávky	20,538.5		(-141.1)
6 Cenné papiere		131,298.5	(-2,906.4)
6.1 Zahraničné v cudzej mene	122,070.3		(2,390.4)
6.2 Štátne v slovenských korunách	4,247.2		(4,247.2)
6.3 Ostatné v slovenských korunách	4,981.0		(-9,544.0)
7 Majetkové účastiny		1,615.4	(9.8)
7.1 Zahraničné v cudzej mene	1,495.4		(9.8)
7.2 Ostatné	120.0		(0.0)
8 Ostatné aktíva		24,329.0	(172.0)
8.1 Úvery klientom	542.0		(-3.5)
8.2 Ostatné	23,787.0		(175.5)
		248,659.2	**(-2,062.4)**

PASÍVA			Zmena oproti 20.10.1999
1 Emisia obeživa		58,755.6	(-1,840.5)
2 Záväzky voči MMF		36,722.0	(219.5)
2.1 V cudzej mene	10,601.7		(219.5)
2.2 V slovenských korunách	26,120.3		(0.0)
3 Záväzky voči zahraničným bankám a medzinárodným inštitúciám		39,146.7	(2,048.7)
3.1 V cudzej mene	38,652.6		(2,048.7)
3.2 V slovenských korunách	494.1		(0.0)
4 Emitované cenné papiere		13,993.5	(-9,840.4)
4.1 V zahraničí v cudzej mene	3,993.5		(159.6)
4.2 Ostatné	10,000.0		(-10,000.0)
5 Záväzky voči tuzemským bankám		44,358.1	(2,704.0)
5.1 Peňažné rezervy bánk	42,391.5		(2,740.1)
5.2 Ostatné	1,966.6		(-36.1)
6 Záväzky voči štátnemu rozpočtu		8,357.1	(2,266.2)
6.1 Účet štátu Slovenskej republiky	4,286.1		(4,268.1)
6.2 Štátne fondy	4,071.0		(-2,019.9)
7 Ostatné pasíva		28,868.4	(439.6)
7.1 Vklady klientov	3,927.5		(1,166.2)
7.2 Ostatné	24,940.9		(-726.6)
8 Čisté obchodné imanie		18,457.8	(1,940.5)
8.1 Vlastný kapitál	10,198.3		(0.0)
8.2 Ostatné vlastné prostriedky	8,259.5		(1,940.5)
		248,659.2	**(-2,062.4)**

Ing. Marián Jusko, CSc.
guvernér

Ing. Anna Pastuchová, PhD.
vrchná riaditeľka úseku informatiky

Národná banka Slovenska

DEKÁDNA BILANCIA AKTÍV A PASÍV k 10.11.1999 v mil. Sk

AKTÍVA			Zmena oproti 31.10.99
1 Zlato		1,341.1	(0.0)
2 Vklady v MMF		31,030.7	(-5.0)
2.1 V cudzej mene	4,910.4		(-5.0)
2.2 V slovenských korunách	26,120.3		(0.0)
3 Vklady v zahraničných bankách a medzinárodných inštitúciáchv cudzej mene		3,172.1	(-389.1)
3.1 Vklady v zahraničných bankách	2,651.4		(-390.5)
3.2 Vklady v medzinárodných inštitúciách	520.7		(1.4)
4 Pohľadávky voči zahraničiu v cudzej mene		17,827.5	(-8,201.1)
5 Pohľadávky voči tuzemským bankám		29,370.6	(-79.1)
5.1 Pohľadávky z refinancovania	8,870.0		(-41.2)
5.2 Ostatné pohľadávky	20,500.6		(-37.9)
6 Cenné papiere		127,938.1	(-3,360.4)
6.1 Zahraničné v cudzej mene	121,892.1		(-178.2)
6.2 Štátne v slovenských korunách	0.0		(-4,247.2)
6.3 Ostatné v slovenských korunách	6,046.0		(1,065.0)
7 Majetkové účastiny		1,614.2	(-1.2)
7.1 Zahraničné v cudzej mene	1,494.2		(-1.2)
7.2 Ostatné	120.0		(0.0)
8 Ostatné aktíva		24,618.9	(289.9)
8.1 Úvery klientom	347.7		(5.7)
8.2 Ostatné	24,071.2		(284.2)
		236,913.2	**(-11,746.0)**

PASÍVA			Zmena oproti 31.10.1999
1 Emisia obeživa		58,471.8	(-283.8)
2 Záväzky voči MMF		36,711.2	(-10.8)
2.1 V cudzej mene	10,590.9		(-10.8)
2.2 V slovenských korunách	26,120.3		(0.0)
3 Záväzky voči zahraničným bankám a medzinárodným inštitúciám		31,663.9	(-7,482.8)
3.1 V cudzej mene	31,169.8		(-7,482.8)
3.2 V slovenských korunách	494.1		(0.0)
4 Emitované cenné papiere		13,977.6	(-15.9)
4.1 V zahraničí v cudzej mene	3,977.6		(-15.9)
4.2 Ostatné	10,000.0		(0.0)
5 Záväzky voči tuzemským bankám		42,940.2	(-1,417.9)
5.1 Peňažné rezervy bánk	40,745.4		(-1,646.1)
5.2 Ostatné	2,194.8		(228.2)
6 Záväzky voči štátnemu rozpočtu		7,077.8	(-1,279.3)
6.1 Účet štátu Slovenskej republiky	3,262.5		(-1,023.6)
6.2 Štátne fondy	3,815.3		(-255.7)
7 Ostatné pasíva		27,641.5	(-1,226.9)
7.1 Vklady klientov	3,001.2		(-926.3)
7.2 Ostatné	24,640.3		(-300.6)
8 Čisté obchodné imanie		18,429.2	(-28.6)
8.1 Vlastný kapitál	10,198.3		(0.0)
8.2 Ostatné vlastné prostriedky	8,230.9		(-28.6)
		236,913.2	**(-11,746.0)**

Ing. Marián Jusko, CSc.
guvernér

Ing. Anna Pastuchová, PhD.
vrchná riaditeľka úseku informatiky

Národná banka Slovenska

DEKÁDNA BILANCIA AKTÍV A PASÍV k 20. 11. 1999 v mil. Sk

AKTÍVA			Zmena oproti 10.11.99
1 Zlato		1,341.1	(0.0)
2 Vklady v MMF		30,957.9	(-72.8)
2.1 V cudzej mene	4,837.6		(-72.8)
2.2 V slovenských korunách	26,120.3		(0.0)
3 Vklady v zahraničných bankách a medzinárodných inštitúciách v cudzej mene		3,209.2	(37.1)
3.1 Vklady v zahraničných bankách	2,695.5		(44.1)
3.2 Vklady v medzinárodných inštitúciách	513.7		(-7.0)
4 Pohľadávky voči zahraničiu v cudzej mene		11,615.1	(-6,212.4)
5 Pohľadávky voči tuzemským bankám		29,372.8	(2.2)
5.1 Pohľadávky z refinancovania	8,896.2		(26.2)
5.2 Ostatné pohľadávky	20,476.6		(-24.0)
6 Cenné papiere		125,480.8	(-2,457.3)
6.1 Zahraničné v cudzej mene	118,796.8		(-3,095.3)
6.2 Štátne v slovenských korunách	0.0		(0.0)
6.3 Ostatné v slovenských korunách	6,684.0		(638.0)
7 Majetkové účastiny		1,601.9	(-12.3)
7.1 Zahraničné v cudzej mene	1,481.9		(-12.3)
7.2 Ostatné	120.0		(0.0)
8 Ostatné aktíva		24,986.0	(367.1)
8.1 Úvery klientom	551.0		(3.3)
8.2 Ostatné	24,435.0		(363.8)
		228,564.8	**(-8,348.4)**

PASÍVA			Zmena oproti 10.11.1999
1 Emisia obeživa		61,469.8	(2,998.0)
2 Záväzky voči MMF		36,554.1	(-157.1)
2.1 V cudzej mene	10,433.8		(-157.1)
2.2 V slovenských korunách	26,120.3		(0.0)
3 Záväzky voči zahraničným bankám a medzinárodným inštitúciám		23,254.8	(-8,409.1)
3.1 V cudzej mene	22,760.7		(-8,409.1)
3.2 V slovenských korunách	494.1		(0.0)
4 Emitované cenné papiere		13,898.0	(-79.6)
4.1 V zahraničí v cudzej mene	3,898.0		(-79.6)
4.2 Ostatné	10,000.0		(0.0)
5 Záväzky voči tuzemským bankám		40,341.6	(-2,598.6)
5.1 Peňažné rezervy bánk	38,595.4		(-2,150.0)
5.2 Ostatné	1,746.2		(-448.6)
6 Záväzky voči štátnemu rozpočtu		7,434.4	(356.6)
6.1 Účet štátu Slovenskej republiky	3,958.3		(695.8)
6.2 Štátne fondy	3,476.1		(-339.2)
7 Ostatné pasíva		27,423.5	(-218.0)
7.1 Vklady klientov	2,880.6		(-120.6)
7.2 Ostatné	24,542.9		(-97.4)
8 Čisté obchodné imanie		18,188.6	(-240.6)
8.1 Vlastný kapitál	10,198.3		(0.0)
8.2 Ostatné vlastné prostriedky	7,990.3		(-240.6)
		228,564.8	**(-8,348.4)**

Ing. Marián Jusko, CSc.
guvernér

Ing. Anna Pastuchová, PhD.
vrchná riaditeľka úseku informatiky

Údaje publikované NBS a časový harmonogram ich zverejnenia sú k dispozícii na internetovej adrese http://www.nbs.sk

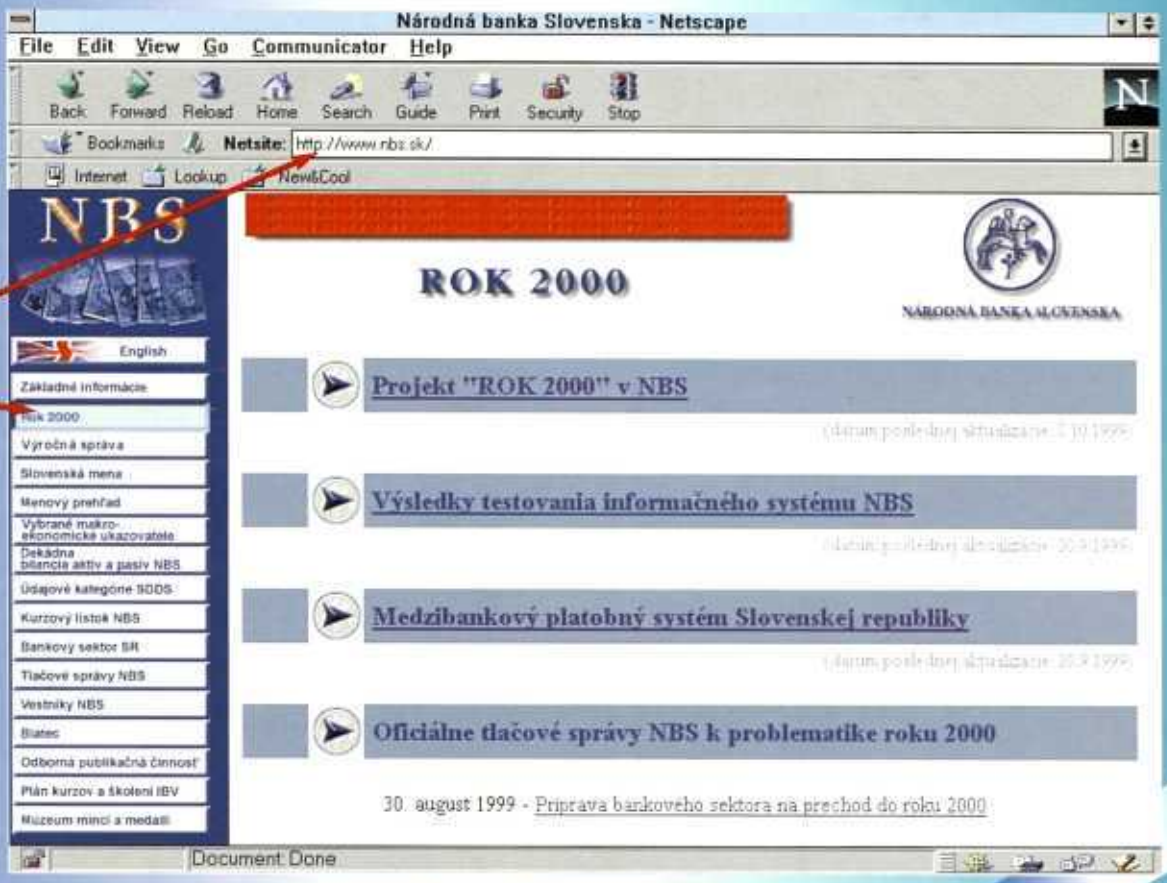

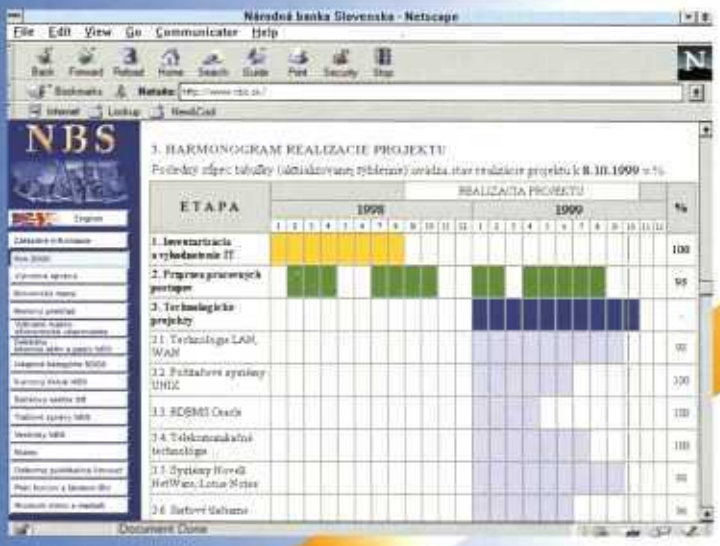

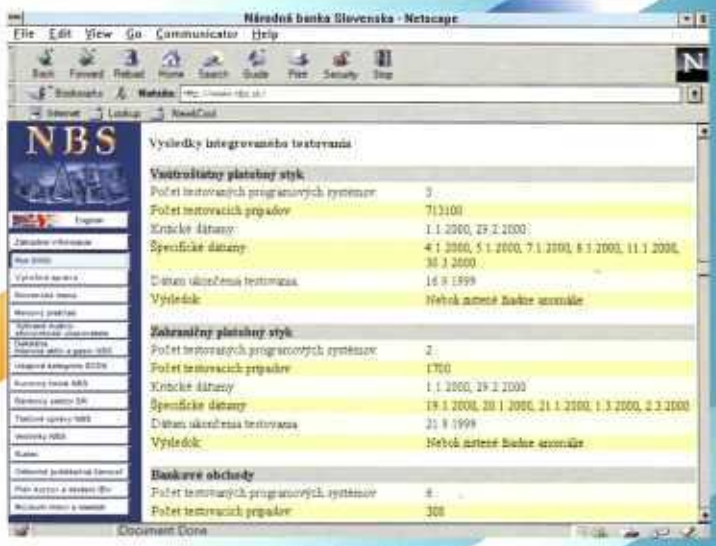

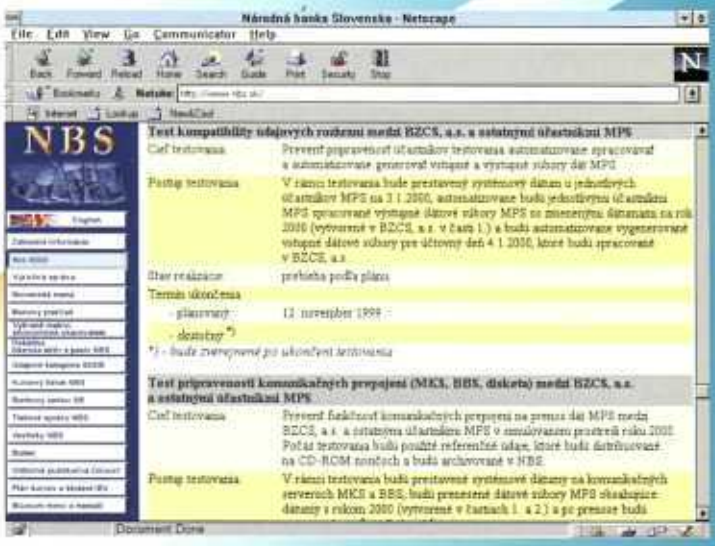

ROK 2000 na I•N•T•E•R•N•E•T•E

://www.nbs.sk ● http://www.nbs.sk ● http:/